

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS PARLAMENTS

PADOME

Briselē, 2024. gada 15. martā
(OR. en)

2022/0195(COD)

PE-CONS 74/23

ENV 1402
CLIMA 605
FORETS 193
AGRI 758
POLMAR 60
CODEC 2314

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats: EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA par dabas
atjaunošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2022/869

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES
REGULA (ES) 2024/...**

(... gada ...)

par dabas atjaunošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2022/869

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru³,

¹ OV C 140, 21.4.2023., 46. lpp.

² OV C 157, 3.5.2023., 38. lpp.

³ Eiropas Parlamenta 2024. gada 27. februāra nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes ... lēmums.

tā kā:

- (1) Lai nodrošinātu, ka visā Savienības teritorijā atkopjas biodaudzveidīga un izturētspējīga daba, ir jānosaka Savienības līmeņa noteikumi par ekosistēmu atjaunošanu. Ekosistēmu atjaunošana palīdz arī sasniegt Savienības mērķus, kas nosprausti attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām.
- (2) Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumā “Eiropas zaļais kurss” (“Eiropas zaļais kurss”) ir izklāstīts vērienīgs ceļvedis, kā Savienību pārveidot par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar modernu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, tiecoties aizsargāt, saglabāt un uzlabot Savienības dabas kapitālu un pasargāt iedzīvotāju veselību un labbūti no riskiem un ietekmes, kuri saistīti ar vidi. Komisijas 2020. gada 20. maija paziņojumā “ES Biodaudzveidības stratēģija 2023. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu” ir izklāstīta ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam, kas ir daļa no Eiropas zaļā kursa.
- (3) Savienība un tās dalībvalstis ir Konvencijas par bioloģisko daudzveidību puses⁴. Tādējādi tās ir apņēmušās īstenot ilgtermiņa stratēģisko redzējumu, kas minētās konvencijas Pušu konferences desmitajā sanāksmē 2010. gada 18.–29. oktobrī tika pieņemts ar Lēmumu X/2 par Stratēģisko bioloģiskās daudzveidības plānu 2011.–2020. gadam, proti, ka līdz 2050. gadam biodaudzveidība tiek novērtēta, saglabāta, atjaunota un izmantota saprātīgi, uzturot ekosistēmas pakalpojumus un veselīgu planētu un nodrošinot ieguvumus, kas svarīgi visiem cilvēkiem.

⁴ ⁴ OV L 309, 13.12.1993., 3. lpp.

- (4) Globālajā biodaudzveidības satvarā, kas pieņemts Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences piecpadsmitajā sanāksmē 2022. gada 7.–19. decembrī, ir noteikti uz rīcību vērsti globāli mērķrādītāji steidzamai rīcībai šajā desmitgadē līdz 2030. gadam. Mērķrādītājs Nr. 1 ir nodrošināt, ka visās jomās tiek īstenota līdzdalīga, integrēta un biodaudzveidību iekļaujoša telpiskā plānošana un/vai efektīvi pārvaldības procesi, kas pievēršas izmaiņām zemes un jūras izmantojumā; panākt, lai biodaudzveidības ziņā nozīmīgu teritoriju, tostarp ekosistēmu ar augstu ekoloģisko integritāti, zuduma rādītājs līdz 2030. gadam būtu tuvu nullei, vienlaikus ievērojot pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu tiesības, kas izklāstītas Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Deklarācijā par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām. Mērķrādītājs Nr. 2 ir nodrošināt, ka līdz 2030. gadam tiek efektīvi atjaunoti vismaz 30 % no degradētās sauszemes teritorijas, iekšzemes ūdeņiem un jūras un piekrastes ekosistēmām nolūkā veicināt biodaudzveidību un ekosistēmas funkcijas un pakalpojumus, ekoloģisko integritāti un savienojamību. Mērķrādītājs Nr. 11 ir atjaunot, saglabāt un palielināt ieguvumus, ko daba sniedz cilvēkiem, tostarp ekosistēmas funkcijas un pakalpojumus, piemēram, gaisa, ūdens un klimata regulēšanu, augsnes veselību, apputeksnēšanu un slimību riska mazināšanu, kā arī aizsardzību pret dabiskiem apdraudējumiem un dabas katastrofām, izmantojot dabā balstītus risinājumus un/vai ekosistēmas pieejas visu cilvēku un dabas labā. Globālais biodaudzveidības satvars ļaus gūt panākumus, lai sasniegtu uz rezultātiem orientētos mērķus 2050. gadam.
- (5) ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi, jo īpaši 14.2., 15.1., 15.2. un 15.3. mērķis, norāda uz vajadzību nodrošināt sauszemes un iekšzemes saldūdens ekosistēmu, jo īpaši mežu, mitrāju, kalnu un sausāju, un to pakalpojumu saglabāšanu, atjaunošanu un ilgtspējīgu izmantošanu.

- (6) ANO Ģenerālā asambleja savā 2019. gada 1. marta rezolūcijā 2021.–2030. gadu pasludināja par ANO ekosistēmu atjaunošanas desmitgadi ar mērķi atbalstīt un izvērst centienus nepieļaut, apturēt un novērst ekosistēmu degradāciju visā pasaulē un palielināt izpratni par ekosistēmu atjaunošanas nozīmību.
- (7) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam ir izvirzīts mērķis panākt, ka Eiropas biodaudzveidība līdz 2030. gadam nostājas uz atlabšanas ceļa, tā nesot labumu cilvēkiem, planētai, klimatam un mūsu ekonomikai. Tajā izklāstīts vērienīgs ES Dabas atjaunošanas plāns, kurā iekļautas vairākas galvenās apņemšanās, tostarp apņemšanās nākt klajā ar priekšlikumu par juridiski saistošiem ES dabas atjaunošanas mērķrādītājiem, ko noteiks, lai atjaunotu degradētas ekosistēmas, jo īpaši tās, kurām ir vislielākais potenciāls uztvert un uzglabāt oglekli un novērst un samazināt dabas katastrofu ietekmi.
- (8) Eiropas Parlaments savā 2021. gada 9. jūnija rezolūcijā par ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam ļoti atzinīgi novērtēja apņemšanos izstrādāt tiesību akta priekšlikumu, kas ietvertu saistošus dabas atjaunošanas mērķrādītājus, un turklāt pauda uzskatu, ka papildus vispārējam atjaunošanas mērķrādītājam būtu jāiekļauj konkrēti mērķrādītāji, kas attiecas uz ekosistēmām, dzīvotnēm un sugām un aptver mežus, zālājus, mitrājus, kūdrājus, apputeksnētājus, brīvi plūstošas upes, piekrastes teritorijas un jūras ekosistēmas.

- (9) Padome 2020. gada 23. oktobra secinājumos atzina, ka biodaudzveidības un dabas pašreizējā stāvokļa tālākas pasliktināšanās novēršana būs būtiska, bet ar to nepietiks, lai mūsu dzīvē atgrieztu dabu. Padome atkārtoti apstiprināja, ka ir vajadzīgas vērienīgākas dabas atjaunošanas ieceres, kādas ierosinātas jaunajā ES Dabas atjaunošanas plānā, kurā ir ietverti pasākumi biodaudzveidības aizsardzībai un atjaunošanai arī ārpus aizsargājamajām teritorijām. Turklāt Padome arī norādīja, ka tā sagaida priekšlikumu par juridiski saistošiem dabas atjaunošanas mērķrādītājiem, kuram būs vajadzīgs ietekmes novērtējums.

- (10) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam ir pausta apņemšanās Savienībā par juridiski aizsargājamiem noteikt vismaz 30 % zemes, ieskaitot iekšzemes ūdeņus, un 30 % jūras teritorijas, un no tās stingri būtu jāaizsargā vismaz viena trešdaļa, tostarp visi atlikušie pirmatnējie un vecie meži. Kritērijos un norādījumos par to, kā dalībvalstis nosaka papildu aizsargājamās teritorijas (“kritēriji un norādījumi”), kurus Komisija 2022. gadā izstrādāja sadarbībā ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, uzsvērts: ja atjaunotās teritorijas atbilst aizsargājamo teritoriju kritērijiem vai ir sagaidāms, ka tās šādiem kritērijiem atbildīs, tiklīdz atjaunošana būs pilnībā īstenojusies, arī šādām atjaunotajām teritorijām būtu jāpalīdz sasniegt Savienības aizsargājamo teritoriju mērķrādītājus. Kritērijos un norādījumos akcentēts arī tas, ka aizsargājamās teritorijas, radīdamas apstākļus, kādos atjaunošanas centieni var sekmēties, var dot būtisku ieguldījumu ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam izvirzīto atjaunošanas mērķrādītāju sasniegšanā. Tas jo īpaši attiecas uz teritorijām, kuras var atkopties dabiski, ja vien daļa cilvēka darbību radīto noslogojumu tiek apturēti vai ierobežoti. Dažos gadījumos ar šādu teritoriju stingru aizsardzību, arī jūras vidē, pietiks, lai tajās sastopamās dabiskās vērtības atkoptos. Turklāt kritērijos un norādījumos uzsvērts: no visām dalībvalstīm tiek sagaidīts, ka sasniegt Savienības mērķrādītājus, kas ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam nosprausti attiecībā uz aizsargājamajām teritorijām, tās palīdzēs tādā mērā, kas ir samērīgs ar dalībvalstīs sastopamajām dabiskajām vērtībām un to dabas atjaunošanas potenciālu.

- (11) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam ir noteikts mērķrādītājs, kas paredz līdz 2030. gadam nodrošināt, ka aizsargājamo dzīvotņu un sugu saglabāšanās tendences vai stāvoklis nepasliktinās un ka vismaz 30 % sugu un dzīvotņu, kuru statuss patlaban nav labvēlīgs, nonāk šādā kategorijā vai uzrāda ļoti pārliecinošu virzību uz to. Norādījumos, kurus Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām izstrādājusi, lai atbalstītu šo mērķrādītāju sasniegšanu, uzsvērts, ka lielākajai daļai minēto dzīvotņu un sugu, visticamāk, būs vajadzīgi uzturēšanas un atjaunošanas centieni, kuru rezultātā līdz 2030. gadam tiktu apturētas pašreizējās negatīvās tendences vai tiktu uzturētas pašreizējās stabilās vai labvēlīgās tendences, vai arī netiktu pieļauta to dzīvotņu un sugu situācijas pasliktināšanās, kurām ir labvēlīgs aizsardzības statuss. Minētajos norādījumos arī uzsvērts, ka minētie atjaunošanas centieni jāplāno, jāīsteno un jākoordinē galvenokārt valsts vai reģionālā līmenī un, izvēloties un prioritāti piešķirot sugām un dzīvotnēm, kuru stāvoklis līdz 2030. gadam jāuzlabo, jācenšas panākt sinerģijas ar citiem Savienības un starptautiskiem mērķrādītājiem, jo īpaši vides vai klimata rīcībpolitikas mērķrādītājiem.
- (12) Komisijas 2020. gada 15. oktobra ziņojumā par dabas stāvokli Eiropas Savienībā (“2020. gada ziņojums par dabas stāvokli”) ir norādīts, ka Savienībai vēl nav izdevies apturēt to aizsargājamo dzīvotņu veidu un sugu situācijas pasliktināšanās, kuru saglabāšana Savienībai rada bažas. Minēto pasliktināšanos lielākoties izraisa atteikšanās no ekstensīvās lauksaimniecības, apsaimniekošanas prakšu intensifikācija, hidroloģisko režīmu izmaiņas, urbanizācija un piesārņojums, kā arī neilgtspējīgas mežsaimniecības darbības un sugu ekspluatācija. Nopietnu un pieaugošu apdraudējumu Savienības vietējai faunai un florai rada arī invazīvas svešzemju sugas un klimata pārmaiņas.

- (13) Eiropas zaļais kurss novedīs pie Savienības un tās dalībvalstu ekonomikas pakāpeniskas un pamatīgas pārveides, kas savukārt atstās spēcīgu ietekmi uz Savienības ārējo darbību. Ir svarīgi, ka Savienība izmanto savu tirdzniecības politiku un plašo tirdzniecības nolīgumu tīklu, lai jautājumā par vides un biodaudzveidības aizsardzību sadarbotos ar partneriem arī globālā mērogā, vienlaikus veicinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus.
- (14) Lai veicinātu ekonomisko un sabiedrisko pārveidi, kvalitatīvu darbvietu radīšanu un ilgtspējīgu izaugsmi, ir lietderīgi noteikt ekosistēmu atjaunošanas virsmērķi. Biodaudzveidīgas ekosistēmas, piemēram, mitrāji, saldūdeņi, meži, kā arī lauksaimnieciskās, skrajas veģetācijas klātas, jūras, piekrastes un urbānās ekosistēmas, ja vien to stāvoklis ir labs, sniedz virkni būtisku ekosistēmu pakalpojumu, un ieguvumi, ko sagādā degradētu ekosistēmu atjaunošana labā stāvoklī visās zemes un jūras teritorijās, lielā mērā pārsniedz atjaunošanas izmaksas. Minētie pakalpojumi atkarībā no ekonomiskās, sociālās, kulturālās, reģionālās un vietējās specifikas sniedz plašu sociālekonomisko ieguvumu klāstu.
- (15) ANO Statistikas komisija 2021. gada martā notikušajā 52. sesijā pieņēma Vides ekonomisko kontu sistēmas ekosistēmisko uzskaiti (*SEEA EA*). *SEEA EA* ir integrēts un visaptverošs statistikas satvars, kas dod iespēju organizēt datus par dzīvotnēm un ainavām, mērīt ekosistēmu apmēru, stāvokli un pakalpojumus, sekot līdzi ekosistēmu aktīvu izmaiņām un minēto informāciju sasaistīt ar saimniecisko darbību un citām cilvēka darbībām.

- (16) Biodaudzveidīgu ekosistēmu nodrošināšana un cīņa pret klimata pārmaiņām ir nesaraujami savstarpēji saistītas. Dabai un dabā balstītiem risinājumiem, tostarp dabiskiem oglekļa uzkrājumiem un piesaistītājiem, ir izšķirīga nozīme cīņā pret klimata krīzi. Tajā pašā laikā klimata krīze jau ir sauszemes un jūras ekosistēmu pārmaiņu virzītājfaktors, un Savienībai ir jā sagatavojas to ietekmei, kas kļūs aizvien intensīvāka, biežāka un plašāka. Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) īpašajā ziņojumā par ietekmi, kāda būtu globālajai sasilšanai par 1,5 °C, ir norādīts, ka dažu veidu ietekme var būt ilgstoša vai neatgriezeniska. *IPCC* sestajā novērtējuma ziņojumā teikts, ka ekosistēmu atjaunošana būtiski palīdzēs cīnīties ar klimata pārmaiņām un arī mazināt riskus nodrošinātībai ar pārtiku. Starpvaldību zinātnes un politikas platforma bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (*IPBES*) savā 2019. gada globālajā novērtējuma ziņojumā par biodaudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem ir norādījusi, ka klimata pārmaiņas ir viens no galvenajiem dabas pārmaiņu virzītājfaktoriem, un prognozējusi, ka nākamajās desmitgadēs klimata pārmaiņu ietekme palielināsies, dažos gadījumos pārsniedzot ietekmi, kas ir citiem ekosistēmu pārmaiņu virzītājfaktoriem, tādiem kā zemes un jūras izmantojuma maiņa.

- (17) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1119⁵ ir noteikts saistošs mērķis līdz 2050. gadam Savienībā panākt klimatneitralitāti un pēc tam – negatīvu emisijas bilanci un dot priekšroku ātrai un prognozējamai emisiju samazināšanai, un vienlaikus panākt lielākus piesaistījumus dabiskajos oglekļa piesaistītājos. Ekosistēmu atjaunošana var lielā mērā palīdzēt uzturēt, apsaimniekot un palielināt dabiskos oglekļa piesaistītājus un veicināt biodaudzveidību, vienlaikus cīnoties pret klimata pārmaiņām. Turklāt Regula (ES) 2021/1119 prasa attiecīgajām Savienības iestādēm un dalībvalstīm nodrošināt, ka pastāvīgi tiek palielināta spēja pielāgoties, stiprināta noturība un mazināta neaizsargātība pret klimata pārmaiņām. Tā arī prasa, lai dalībvalstis pielāgošanos integrētu visās rīcībpolitikas jomās un veicinātu ekosistēmās balstītu pielāgošanos un dabā balstītus risinājumus. Dabā balstīti risinājumi ir dabas iedvesmoti un atbalstīti risinājumi, kas ir izmakslietderīgi, taču vienlaikus nodrošina vidiskus, sociālus un ekonomiskus ieguvumus un palīdz stiprināt noturību. Šādi risinājumi pilsētās, sauszemes un jūras ainavās ienes vairāk un daudzveidīgākus dabas un dabas elementu un procesus, izmantojot vietējiem apstākļiem pielāgotu, resursefektīvu un sistēmisku iejaukšanos. Tāpēc dabā balstītiem risinājumiem ir jānāk par labu biodaudzveidībai un jāsekmē plašs ekosistēmu pakalpojumu klāsts.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

- (18) Komisijas 2021. gada 24. februāra paziņojumā “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija” ir uzsvērtā vajadzība veicināt dabā balstītus risinājumus un ir atzīts, ka izmakslietderīgu pielāgošanos klimata pārmaiņām var panākt, aizsargājot un atjaunojot mitrājus un kūdrājus, kā arī piekrastes un jūras ekosistēmas, veidojot pilsētu zaļās zonas un ierīkojot zaļos jumtus un sienas, kā arī ilgtspējīgi apsaimniekojot mežus un lauksaimniecības zemi un popularizējot šādu apsaimniekošanu. Lielāks skaits biodaudzveidīgu ekosistēmu uzlabo noturību pret klimata pārmaiņām un nodrošina iedarbīgākus katastrofu mazināšanas un novēršanas līdzekļus.

- (19) Lai sekotu Regulā (ES) 2021/1119 noteiktajam virzienam, kas paredz līdz 2030. gadam siltumnīcefekta gāzu neto emisijas (emisijas pēc piesaistījumu atskaitīšanas) samazināt vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, Savienības klimata rīcībpolitika patlaban tiek pārskatīta. Konkrētāk, Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/839⁶ stiprina zemes sektora devumu vispārējo 2030. gada klimatisko mērķu sasniegšanā un attiecībā uz zemes izmantošanas, zemes izmantojuma maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) sektorā radušos emisiju un piesaistījumu uzskaiti nospraustos mērķus salāgotu ar saistītajām rīcībpolitikas iniciatīvām biodaudzveidības jomā. Minētajā regulā ir akcentēta vajadzība aizsargāt un uzlabot dabā balstītus oglekļa piesaistījumus, uzlabot ekosistēmu noturību pret klimata pārmaiņām, atjaunot degradētu zemi un ekosistēmas un atjaunot kūdrāju hidroloģisko režīmu. Tās mērķis ir arī uzlabot aizsargājamās un atjaunojamās zemes siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu monitoringu un ziņošanu par tiem. Minētajā kontekstā ir svarīgi, lai ekosistēmas visās zemes kategorijās, arī tādās kā meži, zālāji, aramzemes un mitrāji, būtu labā stāvoklī un tātad varētu faktiski uztvert un uzglabāt oglekli.
- (20) Kā norādīts Komisijas 2022. gada 23. marta paziņojumā “Pārtikas nodrošinājuma garantēšana un pārtikas sistēmu noturības stiprināšana”, ģeopolitiskās norises ir vēl skaidrāk parādījušas vajadzību nosargāt pārtikas sistēmu noturību. Pierādījumi liecina, ka agroekosistēmu atjaunošana ilgtermiņā labvēlīgi ietekmē pārtikas ražošanas produktivitāti un ka dabas atjaunošana darbojas kā sava veida apdrošināšanas polise, kas garantē Savienības ilgtermiņa ilgtspēju un izturētspēju.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/839 (2023. gada 19. aprīlis), ar ko attiecībā uz darbības jomu, ziņošanas un izpildes noteikumu vienkāršošanu un dalībvalstu 2030. gada mērķrādītāju noteikšanu groza Regulu (ES) 2018/841 un attiecībā uz monitoringa, ziņošanas, progresu apsekošanas un izskatīšanas uzlabošanu groza Regulu (ES) 2018/1999 (OV L 107, 21.4.2023., 1. lpp.).

- (21) Konferences par Eiropas nākotni 2022. gada maija galīgajā ziņojumā iedzīvotāji aicina Savienību aizsargāt un atjaunot biodaudzveidību, ainavu un okeānus, izskaust piesārņojumu un veicināt zināšanas, izpratni, izglītošanu un dialogus par vidi, klimata pārmaiņām, enerģijas izmantošanu un ilgtspēju.
- (22) Ekosistēmu atjaunošana, sasaistīta ar centieniem samazināt savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecību un patēriņu, turklāt palīdzēs nākotnē nepieļaut iespējamās pārnēsājamās slimības ar zoonotisku potenciālu un palielināt noturību pret tām, tādā veidā samazinot uzliesmojumu un pandēmiju risku, un atbalstīs Savienības un globālos centienus īstenot pieeju “Viena veselība”, kas atzīst nesaraucamo saikni starp cilvēka veselību, dzīvnieku veselību un veselīgu un izturētspējīgu dabu.
- (23) Augsnes ir sauszemes ekosistēmu neatņemama daļa. Komisijas 2021. gada 17. novembra paziņojumā “ES Augsnes stratēģija 2030. gadam. Veselīgas augsnes cilvēku, pārtikas, dabas un klimata labā” ir izcelta vajadzība atjaunot degradētas augsnes un uzlabot augsnes biodaudzveidību. Globālais mehānisms, kas ir saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par cīņu pret pārtuksnešošanos/zemes degradāciju valstīs, kurās novērojami ievērojami sausuma periodi un/vai pārtuksnešošanās, jo īpaši Āfrikā⁷ izveidota struktūra, un minētās konvencijas sekretariāts ir izveidojuši Zemes degradācijas neitralitātes mērķrādītāja noteikšanas programmu, lai palīdzētu valstīm līdz 2030. gadam panākt zemes degradācijas neitralitāti.

⁷ OV L 83, 19.3.1998., 3. lpp.

- (24) Padomes Direktīvas 92/43/EEK⁸ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK⁹ mērķis ir nodrošināt Eiropas vērtīgāko un apdraudētāko sugu un dzīvotņu, kā arī to veidoto ekosistēmu ilgtermiņa aizsardzību, saglabāšanu un izdzīvošanu. Galvenais abu minēto direktīvu mērķu īstenošanas instruments ir 1992. gadā izveidotais tīkls *Natura 2000*, kas ir pasaulē lielākais koordinētais aizsargājamo teritoriju tīkls. Šī regula būtu jāpiemēro dalībvalstu Eiropas teritorijai, kurai ir piemērojami Līgumi, tādējādi nodrošinot saskaņotību ar Direktīvām 92/43/EEK un 2009/147/EK, un arī ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/56/EK¹⁰.
- (25) Komisija ir izstrādājusi satvaru un norādījumus tam, kā noteikt saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK aizsargājamo dzīvotņu veidu labu stāvokli un kā noteikt minētās direktīvas darbības jomā ietilpstošo sugu dzīvotņu pietiekamu kvalitāti un kvantitāti. Minēto dzīvotņu veidu un sugu dzīvotņu atjaunošanas mērķrādītājus var noteikt, pamatojoties uz minēto satvaru un norādījumiem. Tomēr, lai novērstu biodaudzveidības izzušanas tendenci un panāktu, ka atkopjas visas ekosistēmas, ar šādu atjaunošanu vien nepietiks. Tāpēc, lai veicinātu biodaudzveidību plašāku ekosistēmu mērogā, būtu jānosaka papildu pienākumi, kas balstās uz konkrētiem indikatoriem.

⁸ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/56/EK (2008. gada 17. jūnijs), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva) (OV L 164, 25.6.2008., 19. lpp.).

- (26) Pamatojoties uz Direktīvām 92/43/EEK un 2009/147/EK un tiecoties atbalstīt minētajās direktīvās noteikto mērķu sasniegšanu, dalībvalstīm būtu jāievieš atjaunošanas pasākumi, kas nodrošina aizsargājamo dzīvotņu un sugu, tostarp savvaļas putnu, atkopšanos Savienības teritorijās, arī teritorijās, kas ir ārpus *Natura 2000*.
- (27) Direktīvas 92/43/EEK mērķis ir uzturēt un atjaunot Savienības nozīmes dabisko dzīvotņu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu labvēlīgu aizsardzības statusu. Tomēr tajā nav noteikts termiņš, kādā minētais mērķis jāsasniedz. Līdzīgi arī Direktīvā 2009/147/EK nav noteikts termiņš, kādā jāpanāk putnu populāciju atkopšanās Savienībā.

- (28) Būtu jānosaka termiņi, kādos jāievieš atjaunošanas pasākumi *Natura 2000* teritorijās un ārpus tām, lai pakāpeniski uzlabotu konkrētu aizsargājamo dzīvotņu veidu stāvokli visā Savienībā un lai tās atkalizveidotu, līdz ir sasniegta labvēlīga atsaucē platība, kāda vajadzīga, lai Savienībā panāktu minēto dzīvotņu veidu labvēlīgu aizsardzības statusu. Dalībvalstīm, ieviešot atjaunošanas pasākumus, būtu attiecīgā gadījumā līdz 2030. gadam jāpiešķir prioritāte tādu dzīvotņu veidu platībām, kuru stāvoklis nav labs un kuras atrodas *Natura 2000* teritorijās, ņemot vērā minēto teritoriju būtisko nozīmi dabas aizsardzībā un to, ka saskaņā ar spēkā esošajiem Savienības tiesību aktiem jau pastāv pienākums ieviest efektīvas sistēmas, lai nodrošinātu atjaunošanas pasākumu ilgtermiņa efektivitāti *Natura 2000* teritorijās. Lai dalībvalstīm sniegtu plaša mēroga atjaunošanas centienu īstenošanai vajadzīgo elastību, dalībvalstīm būtu jāsaģlabā iespēja ieviest atjaunošanas pasākumus tādu dzīvotņu veidu platībās, kuru stāvoklis nav labs un kuras atrodas ārpus *Natura 2000* teritorijām, ja to pamato konkrēti vietējie apstākļi un nosacījumi. Turklāt ir lietderīgi dzīvotņu veidus grupēt pēc ekosistēmas, pie kuras tie pieder, un dzīvotņu veidu grupām noteikt laikam piesaistītus un kvantitatīvus platībatkarīgus mērķrādītājus. Tas dalībvalstīm dotu iespēju izvēlēties, kuras grupā ietilpstošās dzīvotnes atjaunot vispirms.
- (29) Prasībām, kuras noteiktas attiecībā uz Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošo sugu dzīvotnēm un attiecībā uz Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā ietilpstošo savvaļas putnu dzīvotnēm, vajadzētu būt līdzīgām, īpašu uzmanību pievēršot minēto dzīvotņu savienotībai, kas vajadzīga, lai sugu populācijas varētu vairoties.

- (30) Konkrētu dzīvotņu veidu atjaunošanas pasākumiem ir jābūt atbilstoši un piemērotiem tam, lai minētie dzīvotņu veidi varētu sasniegt labu stāvokli, un labvēlīgas atsaucēs platības ir jānosaka pēc iespējas ātrāk nolūkā panākt labvēlīgu aizsardzības statusu minētajiem dzīvotņu veidiem. Ir svarīgi, lai atjaunošanas pasākumi būtu tādi, kādi vajadzīgi, lai sasniegtu laikam piesaistītos un kvantitatīvos platībatkarīgos mērķrādītājus. Sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumiem turklāt jābūt atbilstoši un piemērotiem tam, lai, virzoties uz mērķi panākt labvēlīgu sugas aizsardzības statusu, pietiekama kvalitāte un kvantitāte tiktu sasniegta pēc iespējas ātrāk.
- (31) Ar šo regulu ieviestajiem atjaunošanas pasākumiem, kuru mērķis ir atjaunot vai saglabāt konkrētus I pielikumā uzskaitītos dzīvotņu veidus, piemēram, pļavas, virsājus vai mitrājus, atsevišķos gadījumos varētu būt nepieciešama mežu likvidēšana, lai atjaunotu uz saglabāšanu vērstu pārvaldību, kas var ietvert tādas darbības kā pļaušana vai noganīšana. Dabas atjaunošana un arī atmežošanas apturēšana ir svarīgi un savstarpēji pastiprinoši mērķi vides jomā. Kā norādīts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/1115¹¹ 36. apsvērumā, Komisija izstrādās pamatnostādnes, lai precizētu minētajā regulā ietvertās definīcijas “izmantošana lauksaimniecībā” interpretāciju, jo īpaši attiecībā uz meža zemes pārveidošanu citā zemes lietošanas veidā, kas nav izmantošana lauksaimniecībā.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1115 (2023. gada 31. maijs), ar ko paredz noteikumus par to, kā Savienības tirgū darīt pieejamas un kā eksportēt no Savienības konkrētas ar atmežošanu un meža degradāciju saistītas pirmprecēs un izstrādājumus, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 995/2010 (OV L 150, 9.6.2023., 206. lpp.).

- (32) Ir svarīgi parūpēties par to, lai atbilstoši šai regulai ieviesto atjaunošanas pasākumu rezultātā tiktu panākti konkrēti un izmērāmi ekosistēmu stāvokļa uzlabojumi gan atsevišķu teritoriju, uz kurām attiecas atjaunošana, līmenī, gan valsts un Savienības līmenī.
- (33) Lai nodrošinātu, ka atjaunošanas pasākumi ir efektīvi un ka to rezultāti ir laika gaitā izmērāmi, ir būtiski, ka teritorijas, uz kurām šādi atjaunošanas pasākumi attiecas, virzoties uz mērķi uzlabot Direktīvas 92/43/EEK I pielikuma darbības jomā ietilpstošo dzīvotņu stāvokli, minētās dzīvotnes atkalizveidot un uzlabot to savienotību, uzrāda pastāvīgu uzlabošanos, līdz ir sasniegts labs stāvoklis.
- (34) Turklāt ir būtiski, lai teritorijas, uz kurām attiecas atjaunošanas pasākumi ar mērķi uzlabot Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošo sugu dzīvotņu, kā arī Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā ietilpstošo savvaļas putnu dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti, uzrādītu pastāvīgu uzlabošanos, kas palīdz sasniegt šādu sugu dzīvotņu pietiekamu kvantitāti un kvalitāti.

- (35) Ir svarīgi nodrošināt, lai Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošo dzīvotņu veidu aizņemtās platības, kuru stāvoklis ir labs, visā dalībvalstu Eiropas teritorijā un Savienībā kopumā tiktu pakāpeniski palielinātas, līdz ir sasniegta labvēlīga atsaucē platība katram dzīvotņu veidam un vismaz 90 % šādu platību dalībvalsts līmenī ir labā stāvoklī, lai minētie dzīvotņu veidi Savienībā varētu sasniegt labvēlīgu aizsardzības statusu. Pienācīgi pamatotos gadījumos un attiecībā uz dzīvotņu veidiem, kas ir ļoti bieži sastopami un plaši izplatīti Savienībā un kas aptver vairāk nekā 3 % no attiecīgās dalībvalsts Eiropas teritorijas, būtu dalībvalstīm jāatļauj platībai, kurai jābūt labā stāvoklī, piemērot procentuālo daļu, kas mazāka par 90 %, attiecībā uz šīs regulas I pielikumā uzskaitītajiem atsevišķiem dzīvotņu veidiem, ja minētā procentuālā daļa nekavētu valsts biogeogrāfiskajā līmenī sasniegt vai uzturēt labvēlīgu aizsardzības statusu minētajiem dzīvotņu veidiem, kā noteikts, ievērojot Direktīvas 92/43/EEK 1. panta e) punktu. Ja dalībvalsts piemēro minēto atkāpi, dalībvalstij tā būtu jāpamato savā nacionālajā atjaunošanas plānā.
- (36) Ir svarīgi nodrošināt, lai Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošo sugu dzīvotņu, kā arī Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā ietilpstošo savvaļas putnu dzīvotņu kvalitāte un kvantitāte visā dalībvalstu Eiropas teritorijā un Savienībā kopumā tiktu pakāpeniski palielināta, līdz tās ir pietiekamas, lai nodrošinātu minēto sugu ilgtermiņa izdzīvošanu.

- (37) Ir svarīgi, lai dalībvalstis ieviestu pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka šīs regulas darbības jomā ietilpstošo dzīvotņu veidu aizņemtās platības, uz kurām attiecas atjaunošanas pasākumi, uzrāda pastāvīgu stāvokļa uzlabošanas, līdz tās sasniedz labu stāvokli, un lai dalībvalstis ieviestu pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka pēc laba stāvokļa sasniegšanas minētie dzīvotņu veidi būtiski nenoplicinās, lai tādējādi neapdraudētu ilgtermiņa uzturēšanu vai laba stāvokļa sasniegšanu. Tas, ka minētie rezultāti netiek sasniegti, nenozīmē, ka nav izpildīts pienākums ieviest pasākumus, kas ir piemēroti minēto rezultātu sasniegšanai. Ir arī svarīgi, lai dalībvalstis censtos veikt pasākumus ar mērķi novērst tādu dzīvotņu veidu aizņemto platību būtisku noplicināšanos, kuras vai nu jau ir labā stāvoklī, vai kuru stāvoklis nav labs, bet kurām vēl nepiemēro atjaunošanas pasākumus. Šādi pasākumi ir svarīgi, lai izvairītos no tā, ka tiek palielinātas atjaunošanas vajadzības nākotnē, un tiem vajadzētu būt vēršiem uz dalībvalstu nacionālajos atjaunošanas plānos apzinātajām tādu dzīvotņu veidu platībām, kuru atjaunošana ir nepieciešama, lai sasniegtu atjaunošanas mērķrādītājus. Ir lietderīgi apsvērt iespējamību, ka var iestāties nepārvaramas varas apstākļi, piemēram, dabas katastrofas, kas varētu izraisīt minēto dzīvotņu veidu aizņemto platību noplicināšanos, kā arī nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisījušas klimata pārmaiņas. Attiecībā uz teritorijām ārpus *Natura 2000* ir lietderīgi apsvērt arī sevišķi svarīgu sabiedrības interešu plāna vai projekta rezultātu, kuram nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi. Platībām, kurām piemēro atjaunošanas pasākumus, tas būtu jānosaka katrā gadījumā atsevišķi. *Natura 2000* teritorijām plānus un projektus atļauj saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktu. Ir lietderīgi nodrošināt, ka dalībvalstis saglabā iespēju, ja nav citu alternatīvu, prasību par nenoplicināšanos piemērot katra savas teritorijas bioģeogrāfiskā reģiona līmenī attiecībā uz katru dzīvotņu veidu un katru sugas dzīvotni. Šāda iespēja būtu jāatļauj, ievērojot konkrētus nosacījumus, tostarp to, ka tiek veikti kompensācijas pasākumi attiecībā uz katru būtisku noplicināšanās gadījumu. Ja, kā atjaunošanas pasākuma vēlamais rezultāts, šīs regulas darbības jomā ietilpstoša viena dzīvotņu veida aizņemta platība ir pārveidota par cita šīs regulas darbības jomā ietilpstoša dzīvotņu veida aizņemtu platību, nebūtu jāuzskata, ka šī platība ir noplicinājusies.

- (38) Lai teritorijām ārpus *Natura 2000* piemērotu atkāpes no šajā regulā paredzētajiem pastāvīgas uzlabošanās un nenoplicināšanas pienākumiem, dalībvalstīm būtu jāpieņem, ka stacijas, kuras paredzētas atjaunīgās enerģijas ražošanai, to pieslēgšana tīklam, pats saistītais tīkls un uzglabāšanas aktīvi ir sevišķi svarīgas sabiedrības intereses. Pienācīgi pamatotos un konkrētos apstākļos, piemēram, ar valsts aizsardzību saistītu iemeslu dēļ, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai nolemt ierobežot minētā pieņēmuma piemērošanu. Turklāt dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai šādus atjaunīgās enerģijas projektus atbrīvot no pienākuma, ka nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi nolūkā piemērot minētās atkāpes, ar noteikumu, ka šiem projektiem ir veikts stratēģiskais vides novērtējums vai ietekmes uz vidi novērtējums. Uzskatot, ka šādas stacijas ir sevišķi svarīgas sabiedrības intereses, un attiecīgā gadījumā ierobežojot prasību novērtēt mazāk kaitējošus alternatīvus risinājumus, šādiem projektiem būtu iespējams veikt vienkāršotu novērtējumu attiecībā uz atkāpēm no šajā regulā paredzētās sevišķi svarīgu sabiedrības interešu novērtēšanas.

- (39) Visaugstākā prioritāte būtu jāpiešķir darbībām, kuru vienīgais mērķis ir aizsardzība vai valsts drošība. Tāpēc dalībvalstīm, kad tās ievieš atjaunošanas pasākumus, vajadzētu būt iespējai noteikt atbrīvojumu teritorijām, kuras izmanto šādām darbībām, ja minētie pasākumi tiek uzskatīti par nesaderīgiem ar konkrēto teritoriju pastāvīgu lietošanu militāros nolūkos. Turklāt, lai teritorijām ārpus *Natura 2000* piemērotu šīs regulas noteikumus par atkāpēm no pastāvīgas uzlabošanās un nenoplicināšanas pienākumiem, dalībvalstīm būtu jāļauj pieņemt, ka ar šādām darbībām saistīti plāni un projekti ir sevišķi svarīgas sabiedrības intereses. Dalībvalstīm arī vajadzētu būt iespējai šādus plānus un projektus atbrīvot no pienākuma, ka nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi. Tomēr, ja dalībvalstis piemēro šo atbrīvojumu, būtu jāprasa, lai tās ievieš pasākumus, ciktāl tas ir saprātīgi un iespējami, nolūkā mazināt minēto plānu un projektu ietekmi uz dzīvotņu veidiem.
- (40) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam uzsvērtā vajadzība rīkoties izlēmīgāk, lai atjaunotu degradētas jūras ekosistēmas, kuru vidū ir oglekļbagātas ekosistēmas un svarīgi zivju nārsta un mazuļu uzturēšanās apgabali. Minētajā stratēģijā ir arī noteikts, ka Komisijai ir jāierosina jauns zvejas resursu saglabāšanas un jūras ekosistēmu aizsardzības rīcības plāns.

- (41) Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā uzskaitītie jūras dzīvotņu veidi ir definēti plaši un ietver daudzus ekoloģiski atšķirīgus apakštipus ar atšķirīgu atjaunošanas potenciālu, tāpēc dalībvalstīm ir grūti ieviest piemērotus atjaunošanas pasākumus minēto dzīvotņu veidu līmenī. Tālab minētās direktīvas I pielikumā uzskaitītie jūras dzīvotņu veidi būtu jāprecizē sīkāk, izmantojot attiecīgos Eiropas dabas informācijas sistēmas (*EUNIS*) jūras dzīvotņu klasifikācijas līmeņus. Dalībvalstīm būtu jānosaka labvēlīgas atsauces platības, kādas vajadzīgas labvēlīga aizsardzības statusa sasniegšanai katram no minētajiem dzīvotņu veidiem, ciktāl minētās atsauces platības jau nav noteiktas citos Savienības tiesību aktos. Tādu jūras mīksto sedimentu dzīvotņu veidu, kas atbilst konkrētiem galveno bentisko dzīvotņu veidiem, kuri norādīti Direktīvā 2008/56/EK, grupa ir plaši pārstāvēta vairāku dalībvalstu jūras ūdeņos. Tādēļ būtu jāatļauj dalībvalstīm ierobežot pakāpeniski ieviestos atjaunošanas pasākumus, lai tie aptvertu mazāku daļu no platības, ko aizņem šie dzīvotņu veidi, kuru stāvoklis nav labs, ar noteikumu, ka tas neliedz sasniegt vai saglabāt labu vides stāvokli, kā noteikts, ievērojot Direktīvu 2008/56/EK, jo īpaši ņemot vērā minētās direktīvas I pielikuma 1. un 6. punktā minēto raksturlielumu laba vides stāvokļa noteikšanai robežvērtības, kas noteiktas saskaņā ar minētās direktīvas 9. panta 3. punktu, attiecībā uz šo dzīvotņu veidu zuduma apjomu, nelabvēlīgo ietekmi uz šo dzīvotņu veidu stāvokli un minētās nelabvēlīgās ietekmes maksimāli pieļaujamo apmēru.

- (42) Ja piekrastes un jūras dzīvotņu aizsardzības nolūkā ir jāregulē zvejas vai akvakultūras darbības, piemēro kopējo zivsaimniecības politiku (KZP). Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1380/2013¹² konkrēti paredz, ka, lai nodrošinātu, ka zvejas darbību negatīvā ietekme uz jūras ekosistēmu tiek samazināta līdz minimumam, KZP ir jāīsteno ekosistēmas pieeja zvejniecības pārvaldībai. Minētā regula turklāt nosaka, ka KZP ir jācenšas nodrošināt, ka akvakultūras un zvejniecības darbības neveicina jūras vides degradāciju.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1380/2013 (2013. gada 11. decembris) par kopējo zivsaimniecības politiku un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1954/2003 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2371/2002 un (EK) Nr. 639/2004 un Padomes Lēmumu 2004/585/EK (OV L 354, 28.12.2013., 22. lpp.).

- (43) Lai sasniegtu mērķi panākt pastāvīgu un noturīgu biodaudzveidīgas un izturētspējīgas dabas ilgtermiņa atkopšanos, dalībvalstīm būtu pilnībā jāizmanto KZP sniegtās iespējas. Attiecībā uz jūras bioloģisko resursu saglabāšanu noteiktās Savienības ekskluzīvās kompetences tvērumā dalībvalstīm ir iespēja 12 jūras jūdžu robežās veikt nediskriminējošus pasākumus, kas domāti zivju krājumu saglabāšanai un pārvaldībai un jūras ekosistēmu aizsardzības statusa uzturēšanai vai uzlabošanai. Turklāt dalībvalstīm, kurām ir tieša ieinteresētība pārvaldībā, kā definēts Regulā (ES) Nr. 1380/2013, ir iespēja vienoties iesniegt kopīgus ieteikumus par saglabāšanas pasākumiem, kas vajadzīgi, lai izpildītu Savienības vides tiesību aktos paredzētos pienākumus. Ja dalībvalsts savā nacionālajā atjaunošanas plānā iekļauj saglabāšanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai veicinātu šīs regulas mērķu sasniegšanu, un sakarā ar minētajiem saglabāšanas pasākumiem tiek prasīta kopīgu ieteikumu iesniegšana, attiecīgajai dalībvalstij būtu jāiesaistās apspriedēs un minētie kopīgie ieteikumi jāiesniedz termiņā, kas ļauj tos laikus pieņemt pirms to attiecīgo termiņu beigām, lai veicinātu saskaņotību starp dažādām jūras ekosistēmu saglabāšanas rīcībpolitikām. Šādi pasākumi ir jānovērtē un jāpieņem saskaņā ar KZP paredzētajiem noteikumiem un procedūrām.

- (44) Direktīva 2008/56/EK prasa dalībvalstīm sadarboties divpusēji un reģionālu un apakšreģionālu sadarbības mehānismu satvarā, arī izmantojot reģionālās jūras konvencijas, proti, Konvenciju par jūras vides aizsardzību Atlantijas okeāna Ziemeļaustrumu daļā¹³, Konvenciju par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību¹⁴, Konvenciju par Vidusjūras reģiona jūras vides un piekrastes aizsardzību¹⁵ un Konvenciju par Melnās jūras aizsardzību, kas 1992. gada 21. aprīlī parakstīta Bukarestē, kā arī – attiecībā uz zvejniecībā piemērojamiem pasākumiem – saskaņā ar KZP izveidoto reģionālo grupu satvarā.
- (45) Arī attiecībā uz dažu tādu jūras organismu sugu dzīvotnēm kā haizivis un rajas, kas ietilpst, piemēram, 1979. gada 23. jūnijā Bonnā parakstītās Konvencijas par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību darbības jomā vai reģionālo jūras konvenciju sarakstos ar apdraudētajām un izzūdošajām sugām, bet neietilpst Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā, ir svarīgi ieviest atjaunošanas pasākumus sakarā ar šo sugu nozīmīgo funkciju ekosistēmā.
- (46) Lai gādātu par sauszemes, saldūdens, piekrastes un jūras dzīvotņu atjaunošanu un nenoplicināšanu, dalībvalstīm ir iespēja aizsargājamās teritorijas vai stingri aizsargājamās teritorijas statusu noteikt papildu teritorijām, īstenojot citus iedarbīgus platībatkarīgus saglabāšanas pasākumus un veicināt saglabāšanas pasākumus privātā zemē.

¹³ OV L 104, 3.4.1998., 2. lpp.

¹⁴ OV L 73, 16.3.1994., 20. lpp.

¹⁵ OV L 240, 19.9.1977., 3. lpp.

- (47) Urbānās ekosistēmas klāj aptuveni 22 % Savienības zemes virsmas un veido teritoriju, kurā dzīvo lielākā daļa Savienības iedzīvotāju. Pilsētu zaļās zonas cita starpā ietver pilsētu mežus, parkus un dārzus, urbānās lauku saimniecības, alejas, pilsētu pļavas un pilsētu dzīvžogus. Urbānās ekosistēmas, tāpat kā citas šajā regulā aptvertās ekosistēmas, nodrošina biodaudzveidībai – jo īpaši augiem, putniem un kukaiņiem, tostarp apputeksnētājiem – svarīgas dzīvotnes. Tās nodrošina arī daudzus citus nozīmīgus ekosistēmu pakalpojumus, pie kuriem pieder dabas katastrofu riska mazināšana un kontrole, piemēram, attiecībā uz plūdiem un siltumsalas efektiem, dzesējošais efekts, atpūtas iespējas, ūdens un gaisa filtrēšana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanās tām. Pilsētu zaļās zonas palielināšana ir svarīgs parametrs urbāno ekosistēmu spējas sniegt minētos nozīmīgos pakalpojumus pieauguma mērīšanai. Augu segas palielināšana konkrētā urbānā teritorijā palēnina ūdens noteci, tādējādi samazinot upju piesārņojuma risku, ko rada nokrišņu ūdens pārplūde, un palīdz pazemināt gaisa temperatūru vasarā, veidot klimatnoturību un nodrošināt papildu telpu, kurā zaļot dabai. Pilsētu zaļās zonas palielināšana daudzos gadījumos uzlabos urbānās ekosistēmas veselību. Savukārt veselīgas urbānās ekosistēmas ir būtiskas, lai atbalstītu citu svarīgu Eiropas ekosistēmu veselību, piemēram, savienojot dabas apgabalus apkārtējās lauku teritorijās, uzlabojot upju veselību ārpus pilsētām, nodrošinot patvērumu un vairošanās vietu putnu un apputeksnētāju sugām, kas saistītas ar lauksaimniecības un meža dzīvotnēm, kā arī nodrošinot svarīgas dzīvotnes migrējošiem putniem.

- (48) Lai nodrošinātu, ka pilsētu zaļo zonu segums, jo īpaši koki, vairs netiek pakļauts samazināšanas riskam, ir jārīkojas izlēmīgāk. Lai nodrošinātu, ka pilsētu zaļās zonas turpina sniegt vajadzīgos ekosistēmu pakalpojumus, to izzušana būtu jāaptur, tās būtu jāatjauno un jāpaplašina, cita starpā ēku projektēšanā integrējot zaļo infrastruktūru un dabā balstītus risinājumus, piemēram, zaļos jumtus un zaļās sienas. Šāda integrēšana var veicināt ne vien pilsētu zaļās zonas teritorijas, bet, ja tiek iekļauti koki, arī pilsētu koku vainagu projekcijas teritorijas saglabāšanu un palielināšanu.
- (49) Zinātniskie pierādījumi liecina, ka mākslīgais apgaismojums negatīvi ietekmē biodaudzveidību. Mākslīgais apgaismojums var ietekmēt arī cilvēka veselību. Dalībvalstīm, kad tās sagatavo savus nacionālos atjaunošanas plānus, kuri paredzēti šajā regulā, vajadzētu būt iespējai apsvērt gaismas piesārņojuma apturēšanu, samazināšanu vai likvidēšanu visās ekosistēmās.

- (50) ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam aicina pielikt lielākas pūles, lai atjaunotu saldūdens ekosistēmas un upju dabiskās funkcijas. Saldūdens ekosistēmu atjaunošanai būtu jāietver centieni atjaunot upju, kā arī to piekrastes teritoriju un palieņu dabisko savienotību, arī likvidējot mākslīgos šķēršļus, lai palīdzētu sasniegt labvēlīgu aizsardzības statusu upēm, ezeriem un aluviālajām dzīvotnēm un minētajās dzīvotnēs dzīvojošām sugām, kas ir aizsargātas ar Direktīvām 92/43/EEK un 2009/147/EK, un palīdzētu sasniegt vienu no ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam nospraustajiem galvenajiem mērķiem, proti, vismaz 25 000 km upju atkal padarīt par brīvi plūstošām, salīdzinot ar 2020. gadu, kad tika pieņemta ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Kad dalībvalstis likvidē šķēršļus, tām vispirms būtu jāaizvāc novecojuši šķēršļi, kas vairs nav vajadzīgi atjaunīgās enerģijas ražošanai, iekšzemes kuģošanai, ūdensapgādei vai citiem mērķiem.
- (51) Pēdējo desmitgažu laikā apputeksnētāju stāvoklis Savienībā ir strauji pasliktinājies, proti, katra trešā bišu suga un tauriņu suga ir sarūkoša suga un katra desmitā no šādām sugām atrodas uz izmiršanas robežas. Apputeksnētāji, apputeksnēdami savvaļas augus un kultūraugus, ir būtiski sauszemes ekosistēmu funkcionēšanai, cilvēku labbūtībai un nodrošinātībai ar pārtiku. 2021. gada ziņojums, kura pamatā ir Komisijas dienestu un Eiropas Vides aģentūras (EVA) kopīgi īstenotā projekta “Integrētā sistēma dabas kapitāla uzskaitē” (*INCA*) rezultāti, liecina, ka apputeksnētājkukaiņi tieši nodrošina Savienības ikgadējo lauksaimniecisko izlaidi teju 5 000 000 000 EUR vērtībā.

- (52) Atsaucoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes aicinājumiem risināt apputeksnētāju iznīkšanu, Komisija ar savu 2018. gada 1. jūnija paziņojumu sāka ES Apputeksnētāju iniciatīvu. 2021. gada 27. maija progresa ziņojums par iniciatīvas īstenošanu liecināja, ka joprojām pastāv būtiskas problēmas cīņā pret apputeksnētāju iznīkšanas virzītājfaktoriem, tostarp saistībā ar pesticīdu lietošanu. Gan Eiropas Parlaments savā 9. jūnija rezolūcijā, gan Padome savos 2020. gada 17. decembra secinājumos par Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 15/2020 ir aicinājuši rīkoties izlēmīgāk, lai apturētu apputeksnētāju iznīkšanu, izveidot Savienības mēroga apputeksnētāju monitoringa satvaru un noteikt skaidrus mērķus un indikatorus, kas saistīti ar apņemšanos novērst apputeksnētāju iznīkšanas tendenci. Eiropas Revīzijas palāta savā 2020. gadā sniegtajā īpašajā ziņojumā ieteica Komisijai izveidot atbilstošus to darbību pārvaldības un monitoringa mehānismus, kuru mērķis ir novērst apdraudējumus apputeksnētājiem. Komisija savā 2023. gada 24. janvāra paziņojumā nāca klajā ar pārskatītu ES Apputeksnētāju iniciatīvu “ES apputeksnētāju iniciatīvas pārskatīšana – Jaunais kurss attiecībā uz apputeksnētājiem”, kurā ir izklāstītas darbības, kas Savienībai un tās dalībvalstīm jāveic, lai līdz 2030. gadam novērstu apputeksnētāju iznīkšanas tendenci.
- (53) Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgu lietošanu ir izstrādāts ar mērķi regulēt vienu no apputeksnētāju iznīkšanas virzītājfaktoriem, aizliedzot pesticīdu lietošanu ekoloģiski jutīgās teritorijās, no kurām daudzas ietilpst šīs regulas darbības jomā, piemēram, teritorijās, kas uztur apputeksnētāju sugas, kuras Eiropas sugu sarkanajās grāmatās klasificētas kā pakļautas izmiršanas riskam.

- (54) Lai sarūpētu drošu, ilgtspējīgu, uzturvielām bagātu pārtiku par pieņemamām cenām, ir vajadzīgas ilgtspējīgas, noturīgas un biodaudzveidīgas lauksaimnieciskās ekosistēmas. Biodaudzveidības ziņā bagātas lauksaimnieciskās ekosistēmas turklāt palielina lauksaimniecības noturību pret klimata pārmaiņām un vidiskiem riskiem, vienlaikus garantējot pārtikas drošumu un nodrošinātību ar pārtiku un radot jaunas darbvietas lauku apvidos, jo īpaši darbvietas, kas saistītas ar bioloģisko lauksaimniecību, kā arī lauku tūrismu un atpūtu. Tāpēc Savienībai ir jāuzlabo savu lauksaimniecības zemju biodaudzveidība, izmantojot dažādas esošās prakses, kas nāk par labu biodaudzveidības uzlabošanai vai ir saderīgas ar to, tostarp, izmantojot ekstensīvo lauksaimniecību. Ekstensīvā lauksaimniecība ir vitāli svarīga daudzu sugu un dzīvotņu uzturēšanai biodaudzveidības ziņā bagātās teritorijās. Dažādus būtiskus ieguvumus biodaudzveidības, ekosistēmu pakalpojumu un ainavas iezīmju aizsardzībā sagādā daudzas ekstensīvās lauksaimniecības prakses, tādas kā precīzā lauksaimniecība, bioloģiskā lauksaimniecība, agroekoloģija, agromežsaimniecība un mazintensīvi ilggadīgie zālāji. Šādas prakses neparedz, ka tiek pārtraukta lauksaimniecības zemes izmantošana, bet drīzāk gan to, ka šāda veida izmantošana tiek pielāgota, lai tas dotu ieguvumu lauksaimniecisko ekosistēmu ilgtermiņa darbībai un produktivitātei. Lai nodrošinātu atjaunošanas sniegtos ilgtermiņa ieguvumus, svarīga nozīme ir finansiāli pievilcīgām finansējuma shēmām, kas paredzētas īpašniekiem, lauksaimniekiem un citiem zemes apsaimniekotājiem, lai tie brīvprātīgi iesaistītos šādās praksēs.

- (55) Lai visā Savienībā uzlabotu lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidību, arī platībās, ko Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošie dzīvotņu veidi neaizņem, ir jāievieš atjaunošanas pasākumi. Tā kā nav vienotas lauksaimniecisko ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodes, kas ļautu noteikt konkrētus lauksaimniecisko ekosistēmu atjaunošanas mērķrādītājus, ir lietderīgi noteikt vispārēju pienākumu uzlabot lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidību un minētā pienākuma izpildi mērīt, balstoties uz indikatoru atlasu no zālāju tauriņu indeksa, organiskā oglekļa uzkrājuma aramzemes minerālaugsnes vai tādas lauksaimniecības zemes īpatsvara, kurā ir ļoti daudzveidīgas ainavas iezīmes.
- (56) Tā kā lauku putni ir labi zināmi un vispāratzīti lauksaimniecisko ekosistēmu veselīguma pamatindikatori, ir lietderīgi noteikt to atjaunošanās mērķrādītājus. Pienākums sasniegt šādus mērķrādītājus būtu jāpiemēro dalībvalstīm, nevis individuāliem lauksaimniekiem. Dalībvalstīm minētie mērķrādītāji būtu jāsasniedz, ieviešot rezultatīvus atjaunošanas pasākumus lauksaimniecības zemē, turklāt šo pasākumu izstrādē un praktiskā īstenošanā tām būtu jāsadarbojas ar lauksaimniekiem un citām ieinteresētajām personām un viņiem jāpalīdz.
- (57) Ļoti daudzveidīgas ainavas iezīmes lauksaimniecības zemēs, piemēram, buferjoslas, augsekā iekļauta vai neiekļauta papuve, dzīvžogi, atsevišķi koki vai koku grupas, koku rindas, laukmales, atsevišķi laukumi, grāvji, ūdensteces, mazi mitrāji, terases, piramidāli akmens krāvumi, akmens sienas, mazi dīķi un kultūras objekti, sagādā dzīves vietu savvaļas augiem un dzīvniekiem, tostarp apputeksnētājiem, novērš augsnes eroziju un noplicināšanos, filtrē gaisu un ūdeni, palīdz mazināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām un palielināt no apputeksnētājiem atkarīgo kultūraugu lauksaimniecisko ražīgumu. Produktīvos elementus arī var uzskatīt par ļoti daudzveidīgām ainavas iezīmēm, ievērojot konkrētus nosacījumus.

- (58) Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) mērķis ir atbalstīt un stiprināt vides aizsardzību, tostarp biodaudzveidību. Viens no šīs politikas konkrētajiem mērķiem ir palīdzēt apturēt un novērst biodaudzveidības izzušanu, uzlabot ekosistēmu pakalpojumus un saglabāt dzīvotnes un ainavas. Jaunais KLP nosacījumu sistēmas laba zemes lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa standarts Nr. 8 (8. LLVS), kas noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/2115¹⁶ III pielikumā, prasa labuma guvējiem, kas saņem platībatkarīgos maksājumus, lauku saimniecības līmenī vismaz 4 % aramzemes atvēlēt ar ražošanu nesaistītām jeb neproduktīvām platībām un elementiem, piemēram, papuvē atstātai zemei, un saglabāt esošās ainavas iezīmes. Šo daļu 4 % apmērā, kas jāatvēl atbilstībai 8. LLVS standartam, var samazināt līdz 3 %, ja ir izpildīti konkrēti priekšnoteikumi. Minētais pienākums palīdzēs dalībvalstīm sasniegt pozitīvu tendenci tādā aspektā kā ļoti daudzveidīgas ainavas iezīmes lauksaimniecības zemē. Turklāt saskaņā ar KLP dalībvalstīm ir iespēja izveidot ekoshēmas, kuru satvarā lauksaimnieki lauksaimniecības platībās piekopj lauksaimniecības prakses, kas var ietvert ainavas iezīmju vai neproduktīvu platību uzturēšanu un izveidošanu. Tāpat dalībvalstis savos KLP stratēģiskajos plānos var iekļaut arī agrovīdus un klimata saistības, pie kurām pieder uzlabota ainavas iezīmju pārvaldība, kas pārsniedz 8. LLVS standarta vai ekoshēmu prasības. Arī programmas “LIFE”, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/783¹⁷, apakšprogrammas “Daba un bioloģiskā daudzveidība” projekti palīdzēs Eiropas lauksaimniecības zemes biodaudzveidību līdz 2030. gadam nostādīt uz atkopšanās ceļa, atbalstot Direktīvu 92/43/EEK un 2009/147/EK, kā arī ES Biodaudzveidības stratēģijas 2030. gadam īstenošanu.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp.).

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/783 (2021. gada 29. aprīlis), ar ko izveido vides un klimata pasākumu programmu (*LIFE*) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1293/2013 (OV L 172, 17.5.2021., 53. lpp.).

- (59) Lauksaimniecībā izmantotu, t. i., par zālājiem un aramzemi izmantotu, nosusināto kūdrāju organisko augšņu, kā definēts *IPCC* 2006. gada vadlīnijās par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem, atjaunošana un hidroloģiskā režīma atjaunošana palīdz būtiski vairot biodaudzveidību, ievērojami samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un sagādāt citus vidiskus ieguvumus un tajā pašā laikā veicina lauksaimnieciskās ainavas daudzveidību. Dalībvalstis var izvēlēties no plaša lauksaimniecībā izmantotu nosusināto kūdrāju atjaunošanas pasākumu klāsta, kas sniedzas no aramzemes pārveidošanas ilggadīgos zālajos un ekstensifikācijas pasākumiem, ko papildina mazāk intensīva nosusināšana, līdz pilnīgai hidroloģiskā režīma atjaunošanai, kas paver iespēju nodarboties ar paludikultūru vai ierīkot kūdru veidojošu veģetāciju. Lielākos klimatiskos ieguvumus rada aramzemē veikta atjaunošana un hidroloģiskā režīma atjaunošana, bet nākamajā vietā ir intensīvu zālāju atjaunošana par mitrājiem. Lai lauksaimniecībā izmantotu nosusinātu kūdrāju atjaunošanas mērķrādītāja izpildē dalībvalstīm dotu zināmu elastību, tām vajadzētu būt iespējai lauksaimniecībā izmantotu nosusinātu kūdrāju atjaunošanas mērķrādītāju izpildē ieskaitīt nosusinātu kūdrāju atjaunošanas pasākumus un hidroloģiskā režīma atjaunošanu kūdras ieguves objektu teritorijās, kā arī – zināmā apmērā – citiem zemes izmantojumiem, piemēram, mežam, atvēlētu nosusināto kūdrāju atjaunošanu un hidroloģiskā režīma atjaunošanu. Pienācīgi pamatotos gadījumos, ja lauksaimniecībā izmantotu nosusinātu kūdrāju hidroloģiskā režīma atjaunošanu nav iespējams īstenot tādēļ, ka tas būtiski negatīvi ietekmē ēkas, infrastruktūru, pielāgošanos klimata pārmaiņām vai citas sabiedrības intereses, un ja nav iespējama citiem zemes izmantojumiem atvēlētu kūdrāju hidroloģiskā režīma atjaunošana, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai samazināt to kūdrāju platību, kuros jāatjauno hidroloģiskais režīms.

- (60) Lai nosusināto kūdrāju platību atjaunošana un hidroloģiskā režīma atjaunošana dotu maksimālu labumu biodaudzveidības ziņā, tai būtu jāsniedzas tālāk par to Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā uzskaitīto mitrāju dzīvotņu veidu robežām, kas jāatjauno un atkaljāizveido. Datus par organisko augšņu apmēru, kā arī to siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaistījumiem dalībvalstis monitorē un dara pieejamus ZIZIMM sektora ziņojumos, ko saskaņā ar ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām iesniedz kā daļu no nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem. Kūdrājus, kuri atjaunoti vai kuros atjaunots hidroloģiskais režīms, var turpināt produktīvi izmantot alternatīvos veidos. Piemēram, paludikultūra – saimniekošana mitros kūdrājos – var izpausties kā dažādu niedru veidu un dažu koksnes veidu audzēšana, melleņu un dzērveņu audzēšana, sfagnu sūnu audzēšana un noganīšana ar ūdensbifeļiem. Lai šādām praksēm būtu augsta finansiālā un ekoloģiskā vērtība, tām būtu jābalstās uz ilgtspējīgas apsaimniekošanas principiem un jātiecas uzlabot biodaudzveidību. Paludikultūra var nākt par labu arī vairākām sugām, kas Savienībā ir apdraudētas, un turklāt var Savienībā veicināt mitrāju teritoriju un ar tām saistīto sugu populāciju savienotību. Nosusināto kūdrāju atjaunošanas un to hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumiem un iespējamo ienākumu zaudējumu kompensēšanai domātais finansējums var nākt no dažādiem avotiem, pie kuriem pieder izdevumi no Savienības budžeta un Savienības finansēšanas programmām.

- (61) Jaunajā ES Meža stratēģijā 2030. gadam, kas izklāstīta Komisijas 2021. gada 16. jūlija paziņojumā, ir uzsvērtā vajadzība atjaunot meža biodaudzveidību. Meži un citas kokaugiem klātas zemes aizņem vairāk nekā 43,5 % Savienības zemes platības. Biodaudzveidības ziņā bagātas meža ekosistēmas ir neaizsargātas pret klimata pārmaiņām, taču tās ir arī dabisks sabiedrotais, kas palīdz pielāgoties klimata pārmaiņām un ar klimatu saistītiem riskiem un cīnīties pret tiem, arī ar meža oglekļa uzkrājuma un oglekļa piesaistītāja funkcijas palīdzību, un nodrošina daudzus citus svarīgus ekosistēmu pakalpojumus un ieguvumus, piemēram, nodrošina kokmateriālus un koksni, pārtiku un citus nekoksnes produktus, regulē klimatu, stabilizē augsni un kontrolē eroziju, kā arī attīra gaisu un ūdeni.
- (62) Lai visā Savienībā uzlabotu meža ekosistēmu biodaudzveidību, tostarp platībās, kuras Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstotši dzīvotņu veidi neaizņem, ir jāievieš atjaunošanas pasākumi. Tā kā nav vienotas meža ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodes, kas ļautu noteikt konkrētus meža ekosistēmu atjaunošanas mērķrādītājus, ir lietderīgi noteikt vispārēju pienākumu uzlabot meža ekosistēmu biodaudzveidību un minētā pienākuma izpildi mērīt, balstoties uz parasto meža putnu populāciju indeksu un citu indikatoru atlasu no stāvošas atmirušās koksnes, gulošas atmirušās koksnes, nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvara, meža savienotības, organiskā oglekļa uzkrājuma, to mežu īpatsvara, kuros dominē autohtonas koku sugas, un koku sugu daudzveidības.

- (63) Kad dalībvalstis plāno un ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi meža ekosistēmu biodaudzveidības uzlabošanai, un nosaka mežu biodaudzveidības indikatoru apmierinošus līmeņus, tām, pamatojoties uz vietējiem apstākļiem, būtu jāņem vērā meža ugunsgrēku riski. Dalībvalstīm būtu jāizmanto paraugprakse, lai samazinātu šādus riskus, jo īpaši, kā aprakstīts Komisijas 2021. gadā izdotajās pamatnostādnēs par sauszemes dabas ugunsgrēku novēršanu.
- (64) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam ir noteikta apņemšanās līdz 2030. gadam Savienībā iestādīt vēl vismaz 3 miljardus koku, pilnībā ievērojot ekoloģiskos principus. Jaunajā ES Meža stratēģijā 2030. gadam, kas izklāstīta Komisijas 2021. gada 16. jūlija paziņojumā, ir iekļauts ceļvedis minētās apņemšanās īstenošanai, pamatojoties uz vispārējo principu, proti, iestādīt un izaudzēt īsto koku īstajā vietā un īstajā nolūkā. Koku tiešsaistes skaitītājs ir rīks, kas pieejams, lai dokumentētu minētās apņemšanās īstenošanā sniegto ieguldījumu un panākto progresu, un dalībvalstīm šajā rīkā būtu jāuzskaita iestādītie koki. Kā noteikts ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam un jaunās ES Meža stratēģijas 2030. gadam ceļvedī, Komisija 2023. gada 17. martā nāca klajā ar vadlīnijām par biodaudzveidībai labvēlīgu pirmreizēju un atkārtotu apmežošanu un koku stādīšanu. Ar minētajām vadlīnijām, kurās noteikts ekoloģisko principu satvars, kas jāņem vērā, tiecas veicināt minētās apņemšanās izpildi un tādējādi atbalstīt šīs regulas īstenošanu.

- (65) Lai sasniegtu virsmērķi atjaunot ekosistēmas visās dalībvalstu zemes un jūras teritorijās, attiecībā uz dzīvotnēm un sugām, kas aizsargājamās saskaņā ar Direktīvām 92/43/EEK un 2009/147/EK, un attiecībā uz apputeksnētājiem un saldūdens, urbānajām, lauksaimnieciskajām un meža ekosistēmām izvirzītajiem atjaunošanas mērķrādītājiem un pienākumiem vajadzētu būt savstarpēji papildinošiem un darboties sinerģijā. Viena konkrēta mērķrādītāja sasniegšanai vajadzīgie atjaunošanas pasākumi daudzos gadījumos palīdzēs sasniegt citus mērķrādītājus vai izpildīt citus pienākumus. Tāpēc dalībvalstīm atjaunošanas pasākumi būtu jāplāno stratēģiski, lai maksimāli palielinātu to iedarbīgumu dabas atkopšanās veicināšanā visā Savienībā. Atjaunošanas pasākumi būtu jāplāno tā, lai tie būtu vērsti arī uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām, kā arī uz dabas katastrofu un zemes degradācijas novēršanu un ietekmes kontroli. To mērķim vajadzētu būt optimizēt ekosistēmu ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas, arī to produktivitātes potenciālu, ņemot vērā to devumu attiecīgo reģionu un kopienu ilgtspējīgā attīstībā. Lai izvairītos no neparedzētām sekām, dalībvalstīm būtu jāapsver arī atjaunošanas pasākumu īstenošanas paredzamā sociālekonomiskā ietekme un aplēstie ieguvumi. Ir svarīgi, lai dalībvalstis sagatavotu detalizētus nacionālos atjaunošanas plānus, kas balstās uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem pierādījumiem. Dzīvotņu veidu labvēlīgo atsaucē platību noteikšana būtu jābalsta uz dokumentētiem ierakstiem par vēsturisko izvietojumu un platību, kā arī par prognozētajām vides apstākļu izmaiņām klimata pārmaiņu dēļ. Turklāt ir svarīgi, lai sabiedrībai tiktu dotas faktiskas iespējas agrīni piedalīties plānu sagatavošanā. Dalībvalstīm būtu jāņem vērā konkrētie apstākļi un vajadzības savā teritorijā, lai plānos reaģētu uz attiecīgajiem noslogojumiem, apdraudējumiem un biodaudzveidības izzušanas virzītājfaktoriem, un būtu jāsadarbojas, lai nodrošinātu atjaunošanu un savienotību pāri robežām.

- (66) Tiecoties nodrošināt sinerģiju starp dažādiem pasākumiem, kas jau tikuši ieviesti un vēl jāievieš, lai Savienībā aizsargātu, saglabātu un atjaunotu dabu, dalībvalstīm savu nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanā būtu jāņem vērā *Natura 2000* teritorijās izveidotie saglabāšanas pasākumi un prioritārās rīcības plāni, kas sagatavoti saskaņā ar Direktīvām 92/43/EEK un 2009/147/EK, ūdensobjektu laba ekoloģiskā un ķīmiskā stāvokļa sasniegšanai domāti pasākumi, kas iekļauti upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kuri sagatavoti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/60/EK¹⁸, jūras stratēģijas, kas paredzētas laba vides stāvokļa sasniegšanai visos Savienības jūras reģionos un sagatavotas saskaņā ar Direktīvu 2008/56/EK, valstu gaisa piesārņojuma ierobežošanas programmas, kas sagatavotas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/2284¹⁹, nacionālās biodaudzveidības stratēģijas un rīcības plāni, kas izstrādāti saskaņā ar Konvencijas par bioloģisko daudzveidību 6. pantu, kā arī saglabāšanas pasākumi, kuri pieņemti saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1380/2013, un tehniskie pasākumi, kuri pieņemti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1241²⁰.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2284 (2016. gada 14. decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK (OV L 344, 17.12.2016., 1. lpp.).

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1241 (2019. gada 20. jūnijs) par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1967/2006, (EK) Nr. 1224/2009 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1380/2013, (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973, (ES) 2019/472 un (ES) 2019/1022 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 894/97, (EK) Nr. 850/98, (EK) Nr. 2549/2000, (EK) Nr. 254/2002, (EK) Nr. 812/2004 un (EK) Nr. 2187/2005 (OV L 198, 25.7.2019., 105. lpp.).

- (67) Lai nodrošinātu saskaņotību starp šīs regulas mērķiem un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001²¹, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999²² un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/70/EK²³ mērķiem, kas attiecas uz atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu, jo īpaši nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanas laikā, dalībvalstīm būtu jāņem vērā atjaunīgās enerģijas projektu potenciāls sniegt ieguldījumu virzībā uz dabas atjaunošanas mērķu īstenošanu.

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

²² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/70/EK (1998. gada 13. oktobris), kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/12/EEK (OV L 350, 28.12.1998., 58. lpp.).

- (68) Ņemot vērā, cik svarīgi ir divējādās problēmas, kuras saistītas ar biodaudzveidības izzušanu un klimata pārmaiņām, risināt saskanīgi, biodaudzveidības atjaunošanā būtu jāņem vērā atjaunīgo energoresursu apguve (un otrādi). Kad vien iespējams, vajadzētu būtu iespējai apvienot atjaunošanas pasākumus un atjaunīgās enerģijas projektu izvēšanu, tostarp atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritorijās un īpašās tīkla teritorijās. Direktīva (ES) 2018/2001 paredz, ka dalībvalstīm ir jāveic koordinēta kartēšana atjaunīgās enerģijas izvēšanai savā teritorijā, lai apzinātu vietējo potenciālu un pieejamās zemes virsmas, pazemes daļas un jūras vai iekšzemes ūdeņus, kas nepieciešami atjaunīgās enerģijas ražošanas staciju ierīkošanai un ar tām saistītajai infrastruktūrai, piemēram, tīkla kompleksiem un krātuvēm, tostarp siltumenerģijas uzkrāšanai, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu vismaz savu nacionālo devumu 2030. gada atjaunīgās enerģijas mērķrādītāja sasniegšanā. Šādām nepieciešamajām teritorijām, tostarp esošajām stacijām un sadarbības mehānismiem, ir jābūt samērīgām ar aplēstajām trajektorijām un kopējo plānoto atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju uzstādīto jaudu, kas noteikta nacionālajos enerģētikas un klimata plānos. Dalībvalstīm būtu jānorāda, ka šādu teritoriju apakšgrupa ir atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritorijas. Paātrinātas apguves teritorijas ir konkrētas vietas uz sauszemes vai jūrā, kas ir īpaši piemērotas tādu staciju uzstādīšanai, kurās enerģiju ražo no atjaunīgiem energoresursiem un kurās, ņemot vērā izvēlētas teritorijas īpatnības, nav paredzams, ka konkrēta veida atjaunīgās enerģijas ražošanas izvēšanai būs būtiska ietekme uz vidi. Dalībvalstīm prioritāte jāpiešķir mākslīgām un būvētām platībām, piemēram, jumtiem un ēku fasādēm, transporta infrastruktūrai un tai tieši pieguļošām teritorijām, stāvvietām, lauku saimniecībām, atkritumu apsaimniekošanas objektiem, rūpnieciskiem objektiem, raktuvēm, mākslīgiem iekšzemes ūdensobjektiem, ezeriem vai ūdenskrātuvēm un attiecīgā gadījumā komunālo notekūdeņu attīrīšanas objektiem, kā arī degradētai zemei, kas nav izmantojama lauksaimniecībā.

Direktīva (ES) 2018/2001 arī paredz, ka ir jāļauj dalībvalstīm pieņemt plānu vai plānus, kuri nosaka īpašas infrastruktūras teritorijas tādu tīkla un uzkrāšanas projektu izstrādei, kas ir nepieciešami atjaunīgās enerģijas integrēšanai elektroenerģijas sistēmā, ja nav sagaidāms, ka šādai izstrādei būs būtiska ietekme uz vidi, ja šādu ietekmi var pienācīgi mazināt vai, kad tas nav iespējams, kompensēt. Šādu teritoriju mērķis ir atbalstīt un papildināt atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritorijas. Izraugoties atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritorijas un īpašas infrastruktūras teritorijas, dalībvalstīm ir jāvairās no aizsargājamajām teritorijām un jārēķinās ar saviem nacionālajiem atjaunošanas plāniem. Nacionālo atjaunošanas plānu izstrāde dalībvalstīm būtu jākoordinē ar to teritoriju kartēšanu, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu vismaz savu nacionālo devumu 2030. gada atjaunīgās enerģijas mērķrādītāja sasniegšanā, un attiecīgā gadījumā – ar atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritoriju un īpašu tīkla teritoriju izraudzīšanos. Nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanas laikā dalībvalstīm būtu jānodrošina sinerģijas ar atjaunīgās enerģijas izvēršanu un ar enerģijas infrastruktūras izvēršanu, un ar atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritorijām un īpašām tīkla teritorijām, kuras jau ir izraudzītas, un būtu jānodrošina, ka netiek mainīta minēto teritoriju funkcionēšana, tostarp Direktīvā (ES) 2018/2001 paredzētās atļauju piešķiršanas procedūras, kas piemērojamas minētajām teritorijām.

- (69) Lai nodrošinātu sinerģiju ar dalībvalstīs jau plānotiem vai ieviesti atjaunošanas pasākumiem, minētie atjaunošanas pasākumi būtu jāatzīst un jāņem vērā nacionālajos atjaunošanas plānos. Ņemot vērā *IPCC* sestā novērtējuma ziņojumā norādīto steidzamo vajadzību rīkoties, lai atjaunotu degradētas ekosistēmas, dalībvalstīm minētie pasākumi būtu jāīsteno līdztekus atjaunošanas plānu sagatavošanai.
- (70) Nacionālajos atjaunošanas plānos un dzīvotņu atjaunošanas pasākumos, kā arī pasākumos, kuru mērķis ir novērst dzīvotņu noplicināšanos, būtu jāņem vērā arī ekosistēmu stāvokļa novērtēšanai, atjaunošanas pasākumu apzināšanai un ieviešanai un monitoringa vajadzībām svarīgu pētniecības projektu rezultāti. Attiecīgā gadījumā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 191. panta 2. punktu tajos būtu jāņem vērā arī dažādu Savienības reģionu stāvokļa atšķirības, piemēram, sociālās, ekonomiskās un kulturālās prasības un reģionālās un vietējās īpatnības, tostarp iedzīvotāju blīvums.

- (71) Ir lietderīgi ņemt vērā īpašo situāciju Savienības tālākajos reģionos, kas uzskaitīti LESD 349. pantā, kurā paredzēti īpaši minēto reģionu atbalstam domāti pasākumi. Kā paredzēts ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam, tālāko reģionu ekosistēmu aizsardzībai un atjaunošanai būtu jāvelta īpaša vērība, jo tās ir biodaudzveidības ziņā sevišķi augstvērtīgas. Tajā pašā laikā, jo īpaši nacionālo atjaunošanas plānu izstrādes gaitā, būtu jāņem vērā izmaksas, kas saistītas ar minēto ekosistēmu aizsardzību un atjaunošanu, un tālāko reģionu attālums, izolētība, mazā teritorija, sarežģītā topogrāfija un klimats. Dalībvalstis tiek mudinātas brīvprātīgi ietvert specifiskus atjaunošanas pasākumus tajos tālākajos reģionos, kas neietilpst šīs regulas darbības jomā.
- (72) Eiropas Vides aģentūrai (EVA) būtu dalībvalstīm jāpalīdz sagatavot to nacionālos atjaunošanas plānus, kā arī monitorēt atjaunošanas mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē panākto progresu. Komisijai būtu jānovērtē, vai nacionālie atjaunošanas plāni ir pietiekami, lai sasniegtu minētos mērķrādītājus un izpildītu minētos pienākumus, sasniegtu Savienības virsmērķus, proti, kopā līdz 2030. gadam aptvert vismaz 20 % zemes teritoriju un 20 % jūras teritoriju un līdz 2050. gadam – visas ekosistēmas, kurām vajadzīga atjaunošana, to īstenojot kā Savienības mērķi visās teritorijās un ekosistēmās, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā, un mērķi līdz 2030. gadam Savienībā atjaunot brīvi plūstošas upes vismaz 25 000 km garumā, kā arī palīdzētu izpildīt saistības līdz 2030. gadam iestādīt vēl vismaz trīs miljardus koku Savienībā.

- (73) Komisijas 2020. gada ziņojums par dabas stāvokli liecina, ka liela daļa informācijas, ko dalībvalstis ziņo saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 17. pantu un Direktīvas 2009/147/EK 12. pantu, jo īpaši par tajās aizsargājamo dzīvotņu un sugu aizsardzības statusu un tendencēm, ir iegūta no daļējiem apsekojumiem vai balstās tikai uz ekspertu slēdzienu. Minētais ziņojums liecina arī par to, ka joprojām nav zināms vairāku dzīvotņu veidu un sugu stāvoklis, kuri Direktīvā 92/43/EEK tiek aizsargāti. Lai sagatavotu stabilus un zinātnē balstītus nacionālos atjaunošanas plānus, šie zināšanu robeži ir jāaizpilda un jāveic investīcijas monitoringā un uzraudzībā. Lai uzlabotu dažādu monitoringa metožu savlaicīgumu, rezultativitāti un saskanību, monitoringā un uzraudzībā būtu pēc iespējas optimālāk jāizmanto Savienības finansēto pētniecības un inovācijas projektu rezultāti, jaunas tehnoloģijas, piemēram, in situ monitorings un tālīzpēte, kas izmanto kosmosa datus un pakalpojumus, kuri tiek nodrošināti saskaņā ar *EGNOS*, *Galileo* un *Copernicus* komponentiem Savienības kosmosa programmā, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/696²⁴. Atjaunošanas mērķrādītāju īstenošanu atbalstīs ES misijas “Mūsu okeāna un ūdeņu atjaunošana”, “Pielāgošanās klimata pārmaiņām” un “Augsnes kurss Eiropai”, kas noteiktas Komisijas 2021. gada 29. septembra paziņojumā par Eiropas misijām.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/696 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido Savienības kosmosa programmu un Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūru un atceļ Regulas (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 un (ES) Nr. 377/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES (OV L 170, 12.5.2021., 69. lpp.).

- (74) Ņemot vērā konkrētās tehniskās un finansiālās problēmas, kas saistītas ar jūras vides kartēšanu un monitoringu, dalībvalstīm, novērtējot šīs regulas II pielikumā uzskaitīto jūras dzīvotņu stāvokli, vajadzētu būt iespējai papildus informācijai, kas paziņota saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 17. pantu un saskaņā ar Direktīvas 2008/56/EK 17. pantu, kā bāzi ekstrapolācijai izmantot informāciju par slodzes faktoriem un apdraudējumiem vai citu attiecīgu informāciju. Vajadzētu būt arī iespējai šādu pieeju izmantot par pamatu jūras dzīvotņu atjaunošanas pasākumu plānošanai saskaņā ar šo regulu. Šīs regulas II pielikumā uzskaitīto jūras dzīvotņu stāvokļa vispārējais novērtējums būtu jābalsta uz labākajām pieejamajām zināšanām un jaunākajiem tehnikas un zinātnes sasniegumiem.
- (75) Lai nodrošinātu nacionālo atjaunošanas plānu īstenošanā panāktā progresa monitorēšanu, ieviestos atjaunošanas pasākumus, teritorijas, uz kurām atjaunošanas pasākumi attiecas, un upju nepārtrauktības šķēršļu inventarizācijas datus, būtu jāievieš sistēma, kas dalībvalstīm prasa izveidot, atjaunināt un darīt pieejamus attiecīgos datus par šāda monitoringa rezultātiem. Lai elektroniski ziņotu datus Komisijai, būtu jāizmanto EVA sistēma ReportNet un būtu jācenšas pēc iespējas ierobežot visu subjektu administratīvo slogu. Lai nodrošinātu atbilstošu infrastruktūru, kas izmantojama publiskai piekļuvei datiem un datu ziņošanai un kopīgošanai starp valsts sektora iestādēm, dalībvalstīm attiecīgā gadījumā datu specifikācijas būtu jābalsta uz tām specifikācijām, kas minētas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2003/4/EK²⁵, 2007/2/EK²⁶ un (ES) 2019/1024²⁷.

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 14.2.2003., 26. lpp.).

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 172, 26.6.2019., 56. lpp.).

- (76) Lai nodrošinātu šīs regulas rezultātīvu īstenošanu, Komisijai pēc pieprasījuma būtu jāpalīdz dalībvalstīm, izmantojot tehniskā atbalsta instrumentu, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/240²⁸ un kas paredz īpaši pielāgotu tehnisko atbalstu reformu izstrādē un īstenošanā. Tehniskais atbalsts, kas sniegts saskaņā ar minēto instrumentu, aptver, piemēram, administratīvās spējas stiprināšanu, tiesisko regulējumu saskaņošanu un attiecīgās paraugprakses kopīgošanu.
- (77) Par progresu, ko dalībvalstis panākušas šajā regulā noteikto atjaunošanas mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē, Komisijai būtu jāziņo, pamatojoties uz Savienības mēroga progresu ziņojumiem, kurus sagatavojusi EVA, kā arī citu analīzi un ziņojumiem, ko dalībvalstis darījušas pieejamus attiecīgajās politikas jomās, tādās kā dabas, jūras un ūdens resursu politika.

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/240 (2021. gada 10. februāris), ar ko izveido tehniskā atbalsta instrumentu (OV L 57, 18.2.2021., 1. lpp.).

- (78) Lai nodrošinātu šajā regulā noteikto mērķrādītāju sasniegšanu un pienākumu izpildi, ir ārkārtīgi svarīgi, lai atjaunošanā tiktu veiktas pienācīgas privātās un publiskās investīcijas. Tālab dalībvalstīm savā valsts budžetā būtu jāintegrē biodaudzveidības mērķu sasniegšanai domāti izdevumi, arī tādi, kuri saistīti ar alternatīvajām un pārkārtošanās izmaksām, kas izriet no nacionālo atjaunošanas plānu īstenošanas, un jāatspoguļo, kā tiek izmantots Savienības finansējums. Kas attiecas uz Savienības finansējumu, izdevumi no Savienības budžeta un Savienības finansēšanas programmām, tādām kā programma “*LIFE*”, Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds (EJZAF), kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1139²⁹, Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF), kas abi izveidoti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/2220³⁰, Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) un Kohēzijas fonds, kas abi izveidoti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1058³¹,

²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1139 (2021. gada 7. jūlijs), ar ko izveido Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un groza Regulu (ES) 2017/1004 (OV L 247, 13.7.2021., 1. lpp.).

³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/2220 (2020. gada 23. decembris), ar ko nosaka dažus pārejas noteikumus atbalstam no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) 2021. un 2022. gadā un ar ko attiecībā uz līdzekļiem un piemērošanu 2021. un 2022. gadā groza Regulas (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 un (ES) Nr. 1307/2013, un attiecībā uz līdzekļiem un šāda atbalsta sadalījumu 2021. un 2022. gadā groza Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (OV L 437, 28.12.2020., 1. lpp.).

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1058 (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu (OV L 231, 30.6.2021., 60. lpp.).

un Taisnīgas pārkārtošanās fonds, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1056³², kā arī pētniecības un inovācijas pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa”, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/695³³, palīdz sasniegt biodaudzveidības mērķus saskaņā ar ieceri biodaudzveidības mērķiem 2024. gadā novirzīt 7,5 % un 2026. un 2027. gadā – 10 % no Padomes Regulā (ES, Euratom) 2020/2093³⁴ noteiktās daudzgadu finanšu shēmas 2021.–2027. gadam (“DFS 2021.–2027. gadam”) gada līdzekļiem. Vēl viens biodaudzveidības un ekosistēmu aizsardzības un atjaunošanas finansējuma avots ir Atveseļošanas un noturības mehānisms, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241³⁵. Programmas “LIFE” kontekstā īpaša vērība būtu jāvelta tam, lai stratēģiskie dabas projekti tiktu pienācīgi izmantoti par īpašu instrumentu, kas varētu lietoti noderēt šīs regulas īstenošanā, pieejamos finanšu resursus tajā integrējot rezultatīvi un efektīvi.

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1056 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu (OV L 231, 30.6.2021., 1. lpp.).

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/695 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulas (ES) Nr. 1290/2013 un (ES) Nr. 1291/2013 (OV L 170, 12.5.2021., 1. lpp.).

³⁴ Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L 433 I, 22.12.2020., 11. lpp.).

³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (79) Nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanai nevajadzētu nozīmēt, ka dalībvalstīm ir pienākums šīs regulas īstenošanas nolūkā pārplānot jebkādu finansējumu no KLP, KZP vai citām lauksaimniecības un zivsaimniecības finansēšanas programmām vai instrumentiem saskaņā ar DFS 2021.–2027. gadam.
- (80) Privātā finansējuma stimulēšanas vajadzībām ir pieejamas vairākas Savienības, nacionālas un privātas iniciatīvas, piemēram, programma *InvestEU*, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/523³⁶ un kas paver iespējas mobilizēt publisko un privāto finansējumu, lai cita starpā atbalstītu dabas un biodaudzveidības uzlabošanu ar zaļās un zilās infrastruktūras projektu palīdzību un oglekļa saistīgu lauksaimniecību kā zaļās uzņēmējdarbības modeli. Varētu veicināt faktisko dabas atjaunošanas pasākumu finansēšanu, izmantojot privāto vai publisko finansējumu, tostarp uz rezultātiem balstītu atbalstu un novatoriskas shēmas, piemēram, oglekļa piesaistījumu sertifikācijas shēmas. Privātās investīcijas varētu stimulēt arī ar publisko investīciju shēmām, tostarp finanšu instrumentiem, subsīdijām un citiem instrumentiem, ar noteikumu, ka tiek ievēroti valsts atbalsta noteikumi.

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu *InvestEU* un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30. lpp.).

- (81) Lai nodrošinātu šīs regulas īstenošanu, būtiska nozīme ir pienācīgām privātām un publiskām investīcijām dabas atjaunošanas pasākumos. Tāpēc Komisijai 12 mēnešu laikā no šīs regulas spēkā stāšanās dienas un apspriežoties ar dalībvalstīm būtu jāiesniedz ziņojums, kurā analīzes ceļā apzinātas jebkādas nepilnības šīs regulas īstenošanā. Minētajam ziņojumam attiecīgā gadījumā būtu jāpievieno priekšlikumi par pienācīgiem pasākumiem, tostarp finanšu pasākumiem, konstatēto nepilnību novēršanai, piemēram, īpaši šim nolūkam paredzēta finansējuma izveidi, neskarot abu likumdevēju prerogatīvas pieņemt daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2027. gada.
- (82) Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas iedibināto judikatūru atbilstoši Līguma par Eiropas Savienību (LES) 4. panta 3. punktā noteiktajam lojālas sadarbības principam dalībvalstu tiesām ir jānodrošina personas tiesību aizsardzība tiesā saskaņā ar Savienības tiesībām. Papildus tam LES 19. panta 1. punkts prasa, lai dalībvalstis nodrošinātu tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Savienība un dalībvalstis ir puses ANO Eiropas Ekonomikas komisijas Konvencijā par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem³⁷ ("Orhūsas konvencija"). Saskaņā ar Orhūsas konvenciju dalībvalstīm ir jānodrošina, ka saskaņā ar attiecīgo valsts tiesību sistēmu attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem ir iespēja vērsties tiesā.

³⁷ OV L 124, 17.5.2005., 4. lpp.

- (83) Dalībvalstīm būtu jāveicina taisnīga un visu sabiedrību ietveroša pieeja nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanā un īstenošanā. Tām būtu jāievieš vajadzīgie pasākumi, lai iesaistītu vietējās un reģionālās iestādes, zemes īpašniekus un zemes lietotājus un to apvienības, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, uzņēmēju aprindas, pētniecības un izglītības kopienas, lauksaimniekus, zvejniekus, mežsaimniekus, investorus un citas attiecīgās ieinteresētās personas un plašu sabiedrību visos valstu atjaunošanas plānu sagatavošanas, pārskatīšanas un īstenošanas posmos, un lai veicinātu dialogu un zinātniskas informācijas izplatīšanu par biodaudzveidību un atjaunošanas sniegtajiem ieguvumiem.
- (84) Ievērojot Regulu (ES) 2021/2115, ar KLP stratēģiskajiem plāniem ir iecerēts veicināt to valsts ilgtermiņa mērķrādītāju sasniegšanu, kas izklāstīti minētās regulas XIII pielikumā uzskaitītajos tiesību aktos vai no tiem izriet, un panākt saskaņu ar minētajiem mērķrādītājiem. Šī regula būtu jāņem vērā tad, kad Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 159. pantu līdz 2025. gada 31. decembrim izskatīs minētās regulas XIII pielikumā iekļauto sarakstu.
- (85) Saskaņā ar apņemšanos, kas pausta Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā (ES) 2022/591³⁸ izklāstītajā 8. vides rīcības programmā, dalībvalstīm ir pakāpeniski jāatsakās no videi kaitīgām subsīdijām valsts līmenī, iespējami labākajā veidā izmantojot tirgū balstītus instrumentus un zaļās budžeta plānošanas un finansēšanas rīkus, tostarp tos, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu sociāli taisnīgu pārkārtošanos, un sniedzot atbalstu uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām standartizētas dabas kapitāla uzskaites prakses izstrādē.

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/591 (2022. gada 6. aprīlis) par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2030. gadam (OV L 114, 12.4.2022., 22. lpp.).

- (86) Lai nodrošinātu šīs regulas nepieciešamo pielāgošanu, būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu attiecībā uz šīs regulas papildināšanu, nosakot un atjauninot zinātniski pamatotu metodi apputeksnētāju daudzveidības un populāciju monitoringam, un attiecībā uz šīs regulas I–VII pielikuma grozījumiem, pielāgojot tehnikas un zinātnes progresam dzīvotņu veidu grupas un sarakstus, jūras organismu sugu sarakstu, to sugu sarakstu, ko izmanto saistībā ar parasto lauku putnu populāciju indeksu, lauksaimniecisko ekosistēmu un meža ekosistēmu biodaudzveidības indikatoru aprakstu, mērvienību un metodiku un atjaunošanas pasākumu piemēru sarakstu, lai ņemtu vērā šīs regulas piemērošanā gūto pieredzi vai nodrošinātu saskaņotību ar *EUNIS* dzīvotņu veidiem. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, veiktu ietekmes novērtējumus un rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu³⁹. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

³⁹ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

- (87) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai attiecībā uz to, lai konkretizētu šīs regulas IV pielikumā uzskaitīto lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoru un šīs regulas VI pielikumā uzskaitīto meža ekosistēmu indikatoru monitoringa metodes, izveidotu orientējošus satvarus nolūkā noteikt, kāds ir apmierinošs līmenis pilsētu zaļajām zonām, pilsētu koku vainagu projekcijai urbānajās ekosistēmās, apputeksnētājiem, šīs regulas IV pielikumā uzskaitīto lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidības indikatoriem un šīs regulas VI pielikumā uzskaitīto meža ekosistēmu indikatoriem, noteiktu vienotu formātu nacionālajiem atjaunošanas plāniem un noteiktu formātu, struktūru un detalizētu kārtību, kādā Komisijai elektroniski ziņo datus un informāciju. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁴⁰.
- (88) Lai varētu ātri un efektīvi reaģēt uz neparedzamiem, ārkārtas un neprovocētiem notikumiem, kas ir ārpus Savienības kontroles un kas visā Savienībā nopietni ietekmē tādas zemes pieejamību, kura vajadzīga, lai nodrošinātu pietiekamu lauksaimniecisko ražošanu Savienības pārtikas patēriņam, būtu jāpiešķir Komisijai īstenošanas pilnvaras attiecībā uz to, lai uz laiku apturētu šīs regulas attiecīgo noteikumu piemērošanu tik lielā mērā un uz tik ilgu laiku, cik tas ir absolūti nepieciešams, bet nepārsniedzot 12 mēnešus, vienlaikus saglabājot šīs regulas mērķus. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 182/2011.

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

- (89) Komisijai būtu jāveic šīs regulas izvērtēšana. Ievērojot 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolikumu par labāku likumdošanas procesu, minētās izvērtēšanas pamatā vajadzētu būt tādiem kritērijiem kā efektivitāte, lietderība, piemērotība, saskaņotība un pievienotā vērtība, un tai būtu jāveido pamats ietekmes novērtējumiem attiecībā uz turpmākās rīcības iespējām. Turklāt Komisijai būtu jāizvērtē vajadzība noteikt papildu atjaunošanas mērķrādītājus, kas balstītos uz kopīgām šīs regulas 4. un 5. panta neaptvertu ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodēm un ņemtu vērā jaunākos zinātniskos pierādījumus.
- (90) Būtu attiecīgi jāgroza Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/869⁴¹.
- (91) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus, proti, nodrošināt noturīgu biodaudzveidīgu un izturētspējīgu ekosistēmu atkopšanos ilgtermiņā visā dalībvalstu Eiropas teritorijā, izmantojot atjaunošanas pasākumus, kas dalībvalstīm jāievieš, lai kolektīvi sasniegtu Savienības mērķrādītāju līdz 2030. gadam atjaunot sauszemes teritorijas un jūras teritorijas un līdz 2050. gadam – visas teritorijas, kurām ir vajadzīga atjaunošana, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet rīcības mēroga un iedarbības dēļ minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/869 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādņēm un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 un Direktīvas 2009/73/EK un (ES) 2019/944 un atceļ Regulu (ES) Nr. 347/2013 (OV L 152, 3.6.2022., 45. lpp.).

I nodaļa

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Priekšmets

1. Šī regula nosaka noteikumus, kas palīdz:
 - a) degradētu ekosistēmu atjaunošanas ceļā panākt noturīgu biodaudzveidīgu un izturētspējīgu ekosistēmu atkopšanos ilgtermiņā visās dalībvalstu zemes un jūras teritorijās;
 - b) sasniegt Savienības virsmērķus, kas nosprausti attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu, pielāgošanos klimata pārmaiņām un zemes degradācijas neitralitāti;
 - c) uzlabot nodrošinātību ar pārtiku;
 - d) izpildīt Savienības starptautiskās saistības.
2. Šī regula izveido satvaru, kurā dalībvalstis ievieš iedarbīgus un platībatkarīgus atjaunošanas pasākumus ar mērķi kopā līdz 2030. gadam aptvert vismaz 20 % zemes teritoriju un vismaz 20 % jūras teritoriju un līdz 2050. gadam – visas ekosistēmas, kurām vajadzīga atjaunošana, to īstenojot kā Savienības mērķi visās teritorijās un ekosistēmās, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā.

2. pants
Ģeogrāfiskais tvērums

Šo regulu piemēro 4. līdz 12. pantā minētajām ekosistēmām:

- a) dalībvalstu teritorijā;
- b) dalībvalstu piekrastes ūdeņos, kā definēts Direktīvas 2000/60/EK 2. panta 7. punktā, to gultnē vai to dzīlēs;
- c) ūdeņos, jūras gultnē vai tās dzīlēs, kas atrodas jūras virzienā no bāzes līnijas, no kuras mēra dalībvalsts teritoriālo ūdeņu platumu, un sniedzas līdz vistālākajam punktam apgabalā, kurā dalībvalstij ir suverēnās tiesības vai jurisdikcija vai kurā dalībvalsts īsteno suverēnās tiesības vai jurisdikciju, saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada Jūras tiesību konvenciju⁴².

Šo regulu piemēro tikai ekosistēmām tajā dalībvalstu Eiropas teritorijā, kurai ir piemērojami Līgumi.

3. pants
Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “ekosistēma” ir dinamisks augu, dzīvnieku, sēņu un mikroorganismu kopienu un to nedzīvās vides komplekss, kurš mijiedarbojas kā funkcionāla vienība un kurā ietilpst dzīvotņu veidi, sugu dzīvotnes un sugu populācijas;

⁴² OV L 179, 23.6.1998., 3. lpp.

- 2) “sugas dzīvotne” ir sugas dzīvotne, kā definēts Direktīvas 92/43/EEK 1. panta f) punktā;
- 3) “atjaunošana” ir process, kura gaitā aktīvi vai pasīvi palīdz ekosistēmai atkopties, lai uzlabotu tās struktūru un funkcijas nolūkā saglabāt vai uzlabot biodaudzveidību un ekosistēmas izturētspēju, dzīvotņu veida platību uzlabojot līdz labam stāvoklim, atkalizveidojot labvēlīgu atsauces platību un sugas dzīvotni uzlabojot līdz pietiekamai kvalitātei un kvantitātei saskaņā ar 4. panta 1., 2. un 3. punktu un 5. panta 1., 2. un 3. punktu, un sasniedzot mērķrādītājus un izpildot pienākumus, kas paredzēti 8. līdz 12. pantā, tostarp, panākot apmierinošu līmeni 8. līdz 12. pantā minētajiem indikatoriem;
- 4) “labs stāvoklis” attiecībā uz dzīvotņu veida platību ir stāvoklis, kurā galvenie dzīvotņu veida raksturlielumi, jo īpaši tā struktūra, funkcijas un tam raksturīgās sugas vai raksturīgais sugu sastāvs, uzrāda augsta līmeņa ekoloģisko integritāti, stabilitāti un izturētspēju, kas vajadzīga, lai garantētu tā uzturēšanu ilgtermiņā, un tādējādi palīdz sasniegt vai saglabāt labvēlīgu aizsardzības statusu dzīvotnei, ja attiecīgais dzīvotņu veids ir uzskaitīts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā, un jūras ekosistēmās palīdz sasniegt vai saglabāt labu vides stāvokli;
- 5) “labs vides stāvoklis” ir labs vides stāvoklis, kā definēts Direktīvas 2008/56/EK 3. panta 5) punktā;
- 6) “labvēlīgs aizsardzības statuss dzīvotnei” ir labvēlīgs aizsardzības statuss Direktīvas 92/43/EEK 1. panta e) punkta nozīmē;

- 7) “labvēlīgs aizsardzības statuss sugai” ir labvēlīgs aizsardzības statuss Direktīvas 92/43/EEK 1. panta i) punkta nozīmē;
- 8) “labvēlīga atsaucē platība” ir dzīvotņu veida kopējā platība, kas noteiktā bioģeogrāfiskajā vai jūras reģionā valsts līmenī tiek uzskatīta par minimumu, kāds vajadzīgs, lai nodrošinātu dzīvotņu veida un tam raksturīgo sugu vai raksturīgā sugu sastāva dzīvotspēju ilgtermiņā, kā arī visas būtiskās minētā dzīvotņu veida ekoloģiskās variācijas dabiskajā areālā; šo platību veido pašreizējā dzīvotņu veida platība un – ja minētā platība nav pietiekama, lai nodrošinātu dzīvotņu veida un tam raksturīgo sugu vai raksturīgā sugu sastāva ilgtermiņa dzīvotspēju – papildu platība, kas vajadzīga dzīvotņu veida atkalizveidošanai; ja attiecīgais dzīvotņu veids ir uzskaitīts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā, šāda atkalizveidošana palīdz sasniegt labvēlīgu aizsardzības statusu dzīvotnei, un jūras ekosistēmās šāda atkalizveidošana palīdz sasniegt vai saglabāt labu vides stāvokli;
- 9) “pietiekama dzīvotnes kvalitāte” ir sugas dzīvotnes kvalitāte, kas dod iespēju sugas ekoloģiskās prasības jebkurā tās bioloģiskā cikla posmā apmierināt tā, lai suga dabiskajā areālā ilgtermiņā pašuzturētos kā dzīvotspējīga savas dzīvotnes daļa, palīdzot sasniegt vai saglabāt labvēlīgu sugas aizsardzības statusu sugām, kuras uzskaitītas Direktīvas 92/43/EEK II, IV vai V pielikumā, un nodrošinot to savvaļas putnu sugu populācijas, uz ko attiecas Direktīva 2009/147/EK, kā arī jūras ekosistēmās palīdzot sasniegt vai saglabāt labu vides stāvokli;

- 10) “pietiekama dzīvotnes kvantitāte” ir sugas dzīvotnes kvantitāte, kas dod iespēju sugas ekoloģiskās prasības jebkurā tās bioloģiskā cikla posmā apmierināt tā, lai suga dabiskajā areālā ilgtermiņā pašuzturētos kā dzīvotspējīga savas dzīvotnes daļa, palīdzot sasniegt vai saglabāt labvēlīgu sugu aizsardzības statusu sugām, kuras uzskaitītas Direktīvas 92/43/EEK II, IV vai V pielikumā, un nodrošinot to savvaļas putnu sugu populācijas, uz ko attiecas Direktīva 2009/147/EK, kā arī jūras ekosistēmās palīdzot sasniegt vai saglabāt labu vides stāvokli;
- 11) “ļoti bieži sastopams un plaši izplatīts dzīvotņu veids” ir tāds dzīvotņu veids, kas sastopams vairākos Savienības bioģeogrāfiskajos reģionos un kura areāls pārsniedz 10 000 km²;
- 12) “apputeksnētājs” ir savvaļas kukainis, kas ziedputekšņus no auga putekšnīcas pārnes uz auga drīksnu, lai augs varētu apaugļoties un ražot sēklas;
- 13) “apputeksnētāju populāciju sarūkšana” ir apputeksnētāju skaitliskuma, daudzveidības vai abu minēto raksturlielumu samazināšanās;
- 14) “autohtona koku suga” ir koku suga, kas sastopama savā bijušajā vai pašreizējā dabiskajā areālā un izplatības potenciāla apgabalā, t. i., areālā, kuru tā aizņem dabiski vai varētu aizņemt bez cilvēku veiktas tiešas vai netiešas ieviešanas vai kopšanas;
- 15) “vietējā administratīvā vienība” jeb “*LAU*” ir saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1059/2003⁴³ 4. pantu izveidota dalībvalsts administratīvā iedalījuma vienība, kas ir zemāka līmeņa vienība nekā province, reģions vai pavalsts;

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1059/2003 (2003. gada 26. maijs) par kopējas statistiski teritoriālo vienību klasifikācijas (*NUTS*) izveidi (OV L 154, 21.6.2003., 1. lpp.).

- 16) “urbānie centri” un “urbānie klasteri” ir teritoriālas vienības, kas klasificētas pilsētās, mazpilsētās un piepilsētās, izmantojot tipoloģiju, kuras pamatā ir koordinātu tīkls un kura izveidota ar Regulas (EK) Nr. 1059/2003 4.b panta 2. punktu;
- 17) “pilsētas” ir *LAU*, kurās vismaz 50 % iedzīvotāju dzīvo vienā vai vairākos urbānajos centros, ko mēra pēc urbanizācijas pakāpes, kuru nosaka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1059/2003 4.b panta 3. punkta a) apakšpunktu;
- 18) “mazpilsētas un piepilsētas” ir *LAU*, kurās mazāk nekā 50 % iedzīvotāju dzīvo urbānajā centrā, bet vismaz 50 % iedzīvotāju dzīvo urbānajā klasterī, ko mēra pēc urbanizācijas pakāpes, kuru nosaka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1059/2003 4.b panta 3. punkta a) apakšpunktu;
- 19) “piepilsētu teritorijas” ir teritorijas, kas atrodas blakus urbānajiem centriem vai urbānajiem klasteriem, tostarp vismaz visas teritorijas 1 kilometra rādiusā, mērot no minēto urbāno centru vai urbāno klasteru ārējām robežām, un kas atrodas tajā pašā pilsētā vai tajā pašā mazpilsētā un piepilsētā, kurā ir minētie urbānie centri vai urbānie klasteri;
- 20) “pilsētu zaļā zona” ir pilsētās vai mazpilsētās un piepilsētās sastopamo koku, krūmu, krūmaugu, ilggadīgās zālaugu veģetācijas, ķērpju un sūnu, dīķu un ūdensteču kopējā platība, ko aprēķina, pamatojoties uz datiem, kurus nodrošina *Copernicus* zemes monitoringa pakalpojums saskaņā ar *Copernicus* komponentu Savienības kosmosa programmā, kas izveidota ar Regulu (ES) 2021/696, un, ja attiecīgajai dalībvalstij tie ir pieejami, pamatojoties uz citiem atbilstošiem papildu datiem, kurus nodrošina minētā dalībvalsts;

- 21) “pilsētu koku vainagu projekcija” ir koku seguma kopējā platība pilsētās un mazpilsētās un piepilsētās, ko aprēķina, pamatojoties uz koku seguma blīvuma datiem, kurus nodrošina *Copernicus* zemes monitoringa pakalpojums saskaņā ar *Copernicus* komponentu Savienības kosmosa programmā, kas izveidota ar Regulu (ES) 2021/696, un, ja attiecīgajai dalībvalstij ir pieejami citi atbilstoši papildu dati, kurus nodrošina minētā dalībvalsts, tad pamatojoties uz tiem;
- 22) “brīvi plūstoša upe” ir upe vai upes posms, kura garenisko, sānisko un vertikālo savienotību nekavē mākslīgas struktūras, kas veido šķērsli, un kura dabiskās funkcijas lielākoties nav ietekmētas;
- 23) “kūdrāja hidroloģiskā režīma atjaunošana” ir process, kurā nosusinātu kūdras augsni pārveido par mitru kūdras augsni;
- 24) “paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorija” ir paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorija, kā definēts Direktīvas (ES) 2018/2001 2. panta 9.a) punktā.

II nodaļa

Atjaunošanas mērķrādītāji un pienākumi

4. pants

Sauszemes, piekrastes un saldūdens ekosistēmu atjaunošana

1. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai līdz labam stāvoklim uzlabotu I pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu teritorijas, kuru stāvoklis nav labs. Šādus atjaunošanas pasākumus ievieš:

- a) līdz 2030. gadam vismaz 30 % no visu I pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu kopējās platības, kuras stāvoklis nav labs un kura kvantitatīvi noteikta 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā;
- b) līdz 2040. gadam vismaz 60 % un līdz 2050. gadam vismaz 90 % no katras I pielikumā uzskaitītās dzīvotņu veidu grupas platības, kuras stāvoklis nav labs un kura kvantitatīvi noteikta 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā.

Šā punkta nolūkā dalībvalstis attiecīgā gadījumā līdz 2030 gadam piešķir prioritāti atjaunošanas pasākumiem platībās, kuras atrodas *Natura 2000* teritorijās.

2. Atkāpjoties no 1. punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunkta, dalībvalstis, ja tam ir pienācīgs pamatojums un minētā punkta nolūkos, var no attiecīgās dzīvotņu veidu grupas izslēgt ļoti bieži sastopamus un plaši izplatītus dzīvotņu veidus, kas aptver vairāk nekā 3 % no dalībvalstu Eiropas teritorijas.

Ja dalībvalsts piemēro pirmajā daļā minēto atkāpi, attiecīgā dalībvalsts ievieš atjaunošanas pasākumus:

- a) līdz 2050. gadam teritorijās, kas veido vismaz 80 % no platības, kuras stāvoklis nav labs, attiecībā uz katru no minētajiem dzīvotņu veidiem;
- b) līdz 2030. gadam vismaz vienā trešdaļā no a) apakšpunktā minētā procentuālā daudzuma; un
- c) līdz 2040. gadam vismaz divās trešdaļās no a) apakšpunktā minētā procentuālā daudzuma.

Pirmajā daļā minēto atkāpi piemēro tikai tad, ja tiek nodrošināts, ka otrās daļas

a) apakšpunktā minētā procentuālā daļa nekavē valsts bioģeogrāfiskajā līmenī sasniegt vai uzturēt labvēlīgu aizsardzības statusu katram no minētajiem dzīvotņu veidiem.

3. Ja dalībvalsts piemēro atkāpi, ievērojot 2. punktu, 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā noteikto pienākumu piemēro visu atlikušo I pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu kopplatībai, kuras stāvoklis nav labs, un 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktā noteikto pienākumu piemēro atlikušajām I pielikumā uzskaitīto attiecīgo dzīvotņu veidu grupu platībām, kuru stāvoklis nav labs.
4. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai I pielikumā uzskaitītos dzīvotņu veidus atkalizveidotu teritorijās, kurās minētie dzīvotņu veidi nav sastopami, ar mērķi sasniegt labvēlīgu atsaucē platību minētajiem dzīvotņu veidiem. Šādus pasākumus līdz 2030. gadam ievieš teritorijās, kas veido vismaz 30 % no papildu virsmas laukuma, kāds vajadzīgs, lai sasniegtu katras I pielikumā uzskaitītās dzīvotņu veidu grupas kopējo labvēlīgo atsaucē platību, kura kvantitatīvi noteikta 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā, līdz 2040. gadam – teritorijās, kas veido vismaz 60 % no minētā virsmas laukuma, un līdz 2050. gadam – 100 % no minētā virsmas laukuma.

5. Atkāpjoties no šā panta 4. punkta, ja dalībvalsts uzskata, ka līdz 2050. gadam nav iespējams ieviest atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai attiecībā uz konkrētu dzīvotņu veidu sasniegtu labvēlīgu atsaucē platību 100 % virsmas laukuma, attiecīgā dalībvalsts savā 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā var noteikt zemāku procentuālo daļu 90 %–100 % apmērā un sniegt pienācīgu pamatojumu. Tādā gadījumā dalībvalsts pakāpeniski ievieš atjaunošanas pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai līdz 2050. gadam sasniegtu zemāko minēto procentuālo daļu. Minētie atjaunošanas pasākumi līdz 2030. gadam aptver vismaz 30 % no papildu virsmas laukuma, kas vajadzīgs, lai līdz 2050. gadam sasniegtu šādu zemāku procentuālo daļu, un līdz 2040. gadam tie aptver vismaz 60 % no papildu virsmas laukuma, kas vajadzīga, lai līdz 2050. gadam sasniegtu šādu zemāko procentuālo daļu.
6. Ja dalībvalsts konkrētiem dzīvotņu veidiem piemēro atkāpi, ievērojot 5. punktu, 4. punktā noteikto pienākumu piemēro atlikušajiem dzīvotņu veidiem, kas ir daļa no I pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu grupām, pie kurām pieder minētie konkrētie dzīvotņu veidi.
7. Attiecībā uz Direktīvas 92/43/EEK II, IV un V pielikumā uzskaitīto sugu sauszemes, piekrastes un saldūdens dzīvotnēm un Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā ietilpstošajām savvaļas putnu sauszemes, piekrastes un saldūdens dzīvotnēm dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas papildus šā panta 1. un 4. punktā minētajiem atjaunošanas pasākumiem ir vajadzīgi, lai uzlabotu minēto dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti, tostarp tās atkalizveidojot, un lai uzlabotu savienotību, līdz ir sasniegta pietiekama minēto dzīvotņu kvalitāte un kvantitāte.

8. Vispiemērotāko teritoriju noteikšana atjaunošanas pasākumiem saskaņā ar šā panta 1., 4. un 7. punktu balstās uz labākajām pieejamajām zināšanām un jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem par šīs regulas I pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu stāvokli, ko mēra pēc struktūras un funkcijām, kuras vajadzīgas to ilgtermiņa uzturēšanai, tostarp pēc dzīvotnēm raksturīgajām sugām, kā minēts Direktīvas 92/43/EEK 1. panta e) punktā, un par šā panta 7. punktā minēto sugu dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti, izmantojot informāciju, kas paziņota saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 17. pantu un Direktīvas 2009/147/EK 12. pantu, un attiecīgā gadījumā ņemot vērā dažādu reģionu stāvokļa atšķirības, kā minēts šīs regulas 14. panta 16. punkta c) apakšpunktā.
9. Dalībvalstis vēlākais līdz 2030. gadam nodrošina, ka dzīvotņu veidu stāvoklis ir zināms vismaz 90 % no teritorijas, kas sadalīta pa visiem I pielikumā uzskaitītajiem dzīvotņu veidiem, un ka līdz 2040. gadam stāvoklis ir zināms visiem dzīvotņu veidiem, kas uzskaitīti I pielikumā.
10. Šā panta 1. un 4. punktā minētajos atjaunošanas pasākumos rēķinās ar vajadzību uzlabot I pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu savienotību un ņem vērā to 7. punktā minēto sugu ekoloģiskās prasības, kas sastopamas minētajos dzīvotņu veidos.
11. Dalībvalstis ievieš pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka teritorijās, uz kurām attiecas 1., 4. un 7. punktam atbilstoši atjaunošanas pasākumi, I pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu stāvoklis pastāvīgi uzlabojas, līdz ir sasniegts labs stāvoklis, un 7. punktā minēto sugu dzīvotņu kvalitāte pastāvīgi uzlabojas, līdz ir sasniegta pietiekama minēto dzīvotņu kvalitāte.

Neskarot Direktīvu 92/43/EEK, dalībvalstis ievieš pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka teritorijas, kurās ir sasniegts labs stāvoklis un kurās ir sasniegta pietiekama sugas dzīvotņu kvalitāte, būtiski nenoplicinās.

12. Neskarot Direktīvu 92/43/EEK, dalībvalstis līdz dienai, kad saskaņā ar šīs regulas 17. panta 6. punktu tiek publicēti to nacionālie atjaunošanas plāni, cenšas ieviest vajadzīgos pasākumus ar mērķi novērst būtisku to teritoriju noplicināšanos, kurās ir sastopami šīs regulas I pielikumā uzskaitītie dzīvotņu veidi un kuru stāvoklis ir labs, vai kurās jāsasniedz šā panta 17. punktā paredzētie atjaunošanas mērķrādītāji.
13. Attiecībā uz šā panta 11. un 12. punktu, ja nav citu alternatīvu, teritorijām ārpus *Natura 2000* dalībvalstis var katra bioģeogrāfiskā reģiona līmenī piemērot minētajos punktos noteiktās prasības par nenoplicināšanos attiecībā uz katru dzīvotņu veidu un katru sugu dzīvotni, ar noteikumu, ka attiecīgā dalībvalsts līdz ... [seši mēneši no šīs regulas spēkā stāšanās dienas] paziņo Komisijai par savu nodomu piemērot šo punktu un izpilda 15. panta 3. punkta g) apakšpunktā, 20. panta 1. punkta j) apakšpunktā, 21. panta 1. punktā un 21. panta 2. punkta b) apakšpunktā noteiktos pienākumus.
14. Attiecībā uz teritorijām ārpus *Natura 2000* 11. punktā noteiktais pienākums neattiecas uz noplicināšanos, ja tās iemesls ir:
 - a) nepārvarama vara, tostarp dabas katastrofas;

- b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas;
- c) sevišķi svarīgu sabiedrības interešu plāns vai projekts, kuram nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi, ko nosaka katrā gadījumā atsevišķi; vai
- d) tāda trešo valstu darbība vai bezdarbība, par ko attiecīgā dalībvalsts nav atbildīga.

15. Attiecībā uz teritorijām ārpus *Natura 2000* 12. punktā noteiktais pienākums neattiecas uz noplicināšanos, ja tās cēlonis ir:

- a) nepārvarama vara, tostarp dabas katastrofas;
- b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas;
- c) sevišķi svarīgu sabiedrības interešu plāns vai projekts, kuram nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi; vai
- d) tāda trešo valstu darbība vai bezdarbība, par ko attiecīgā dalībvalsts nav atbildīga.

16. Šā panta 11. un 12. punktā noteikto pienākumu neizpilde *Natura 2000* teritorijās ir pamatota, ja tās iemesls ir:

- a) nepārvarama vara, tostarp dabas katastrofas;
- b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas; vai

- c) plāns vai projekts, kas atļauts saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktu.

17. Dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) palielinās labā stāvoklī esošā platība I pielikumā uzskaitītajiem dzīvotņu veidiem, līdz vismaz 90 % ir labā stāvoklī un līdz katrs dzīvotņu veids katrā attiecīgās dalībvalsts bioģeogrāfiskajā reģionā ir sasniedzis labvēlīgu atsaucē platību;
- b) ir augšupēja tendence virzībā uz pietiekamu sauszemes, piekrastes un saldūdens dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti sugām, kas uzskaitītas Direktīvas 92/43/EEK II, IV un V pielikumā, un sugām, kas ietilpst Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā.

5. pants

Jūras ekosistēmu atjaunošana

- 1. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai līdz labam stāvoklim uzlabotu II pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu platības, kuru stāvoklis nav labs. Šādus atjaunošanas pasākumus ievieš:
 - a) līdz 2030. gadam vismaz 30 % no II pielikuma 1. līdz 6. grupā uzskaitīto dzīvotņu veidu kopējās platības, kuras stāvoklis nav labs un kura kvantitatīvi noteikta 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā;

- b) līdz 2040. gadam vismaz 60 % un līdz 2050. gadam vismaz 90 % no katras II pielikuma 1. līdz 6. grupā uzskaitīto dzīvotņu veidu grupas platības, kuras stāvoklis nav labs un kura kvantitatīvi noteikta 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā;
- c) līdz 2040. gadam vismaz divās trešdaļās no šīs daļas d) apakšpunktā minētās procentuālās daļas no II pielikuma 7. grupā uzskaitīto dzīvotņu veidu platības, kuras stāvoklis nav labs un kura kvantitatīvi noteikta 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā; un
- d) līdz 2050. gadam procentuālajā daļā, kas noteikta saskaņā ar 14. panta 3. punktu, no II pielikuma 7. grupā uzskaitīto dzīvotņu veidu platības, kuras stāvoklis nav labs un kura kvantitatīvi noteikta 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā.

Šā panta pirmās daļas d) apakšpunktā minēto procentuālo daļu nosaka tā, lai nekavētu sasniegt vai saglabāt labu vides stāvokli, kā tas definēts, ievērojot Direktīvas 2008/56/EK 9. panta 1. punktu.

- 2. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai II pielikuma 1. līdz 6. grupā uzskaitītos dzīvotņu veidus atkalizveidotu teritorijās, kurās minētie dzīvotņu veidi nav sastopami, ar mērķi minētajiem dzīvotņu veidiem sasniegt labvēlīgu atsaucē platību. Šādus pasākumus līdz 2030. gadam ievieš teritorijās, kas veido vismaz 30 % no papildu virsmas laukuma, kāds vajadzīgs, lai katrai dzīvotņu veidu grupai sasniegtu labvēlīgo atsaucē platību, kura kvantitatīvi noteikta 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā, līdz 2040. gadam – teritorijās, kas veido vismaz 60 % no minētā virsmas laukuma, un līdz 2050. gadam – 100 % no minētā virsmas laukuma.

3. Atkāpjoties no šā panta 2. punkta, ja dalībvalsts uzskata, ka līdz 2050. gadam nav iespējams ieviest atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai konkrētam dzīvotņu veidam sasniegtu labvēlīgu atsaucē platību 100 % virsmas laukuma, attiecīgā dalībvalsts savā 15. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā var noteikt zemāku procentuālo daļu 90 %–100 % apmērā un sniegt pienācīgu pamatojumu. Tādā gadījumā dalībvalsts pakāpeniski ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai līdz 2050. gadam sasniegtu zemāko minēto procentuālo daļu. Minētie atjaunošanas pasākumi līdz 2030. gadam aptver vismaz 30 % no papildu virsmas laukuma, kas vajadzīgs, lai līdz 2050. gadam sasniegtu šādu zemāku procentuālo daļu, un līdz 2040. gadam tie aptver vismaz 60 % no papildu virsmas laukuma, kas vajadzīga, lai līdz 2050. gadam sasniegtu šādu zemāku procentuālo daļu.
4. Ja dalībvalsts konkrētam dzīvotņu veidam piemēro atkāpi, ievērojot 3. punktu, 2. punktā noteikto pienākumu piemēro atlikušajam papildu virsmas laukumam, kāds vajadzīgs, lai katrai II pielikumā uzskaitītajai dzīvotņu veidu grupai, pie kurām pieder minētais konkrētais dzīvotņu veids, sasniegtu labvēlīgo atsaucē platību.
5. Attiecībā uz šīs regulas III pielikumā un Direktīvas 92/43/EEK II, IV un V pielikumā uzskaitīto sugu jūras dzīvotnēm un Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā ietilpstošajām savvaļas putnu jūras dzīvotnēm dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas papildus šā panta 1. un 2. punktā minētajiem atjaunošanas pasākumiem ir vajadzīgi, lai uzlabotu minēto dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti, arī tās atkalizveidojot, un lai uzlabotu savienotību, līdz ir sasniegta pietiekama minēto dzīvotņu kvalitāte un kvantitāte.

6. Saskaņā ar šā panta 1., 2. un 5. punktu veicamajiem atjaunošanas pasākumiem vispiemērotāko teritoriju noteikšana balstās uz labākajām pieejamajām zināšanām un jaunākajiem tehnikas un zinātnes sasniegumiem, kas ļauj noteikt šīs regulas II pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu stāvokli un šā panta 5. punktā minēto sugu dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti, izmantojot informāciju, kas paziņota saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 17. pantu, Direktīvas 2009/147/EK 12. pantu un Direktīvas 2008/56/EK 17. pantu.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka stāvoklis ir zināms šādām teritorijām:
- a) līdz 2030. gadam – vismaz 50 % no teritorijas, kas sadalīta pa visiem II pielikuma 1. līdz 6. grupā uzskaitītajiem dzīvotņu veidiem;
 - b) līdz 2040. gadam – visām II pielikuma 1. līdz 6. grupā uzskaitīto dzīvotņu veidu teritorijām;
 - c) līdz 2040. gadam – vismaz 50 % no teritorijas, kas sadalīta pa visiem II pielikuma 7. grupā uzskaitītajiem dzīvotņu veidiem;
 - d) līdz 2050. gadam – visām II pielikuma 7. grupā uzskaitīto dzīvotņu veidu teritorijām.
8. Šā panta 1. un 2. punktā minētajos atjaunošanas pasākumos rēķinās ar vajadzību uzlabot II pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu ekoloģisko saskaņotību un savienotību un ņem vērā to 5. punktā minēto sugu ekoloģiskās prasības, kas sastopamas minētajos dzīvotņu veidos.

9. Dalībvalstis ievieš pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka teritorijās, uz kurām attiecas 1., 2. un 5. punktam atbilstoši atjaunošanas pasākumi, II pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu stāvoklis pastāvīgi uzlabojas, līdz ir sasniegts labs stāvoklis, un ka 5. punktā minēto sugu dzīvotņu kvalitāte pastāvīgi uzlabojas, līdz ir sasniegta pietiekama minēto dzīvotņu kvalitāte.

Neskarot Direktīvu 92/43/EEK, dalībvalstis ievieš pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka teritorijas, kurās ir sasniegts labs stāvoklis un kurās ir sasniegta pietiekama sugas dzīvotņu kvalitāte, būtiski nenoplicinās.

10. Neskarot Direktīvu 92/43/EEK, dalībvalstis līdz dienai, kad saskaņā ar šīs regulas 17. panta 6. punktu tiek publicēti to nacionālie atjaunošanas plāni, cenšas ieviest vajadzīgos pasākumus ar mērķi novērst būtisku to teritoriju noplicināšanos, kurās ir sastopami šīs regulas II pielikumā uzskaitītie dzīvotņu veidi un kuru stāvoklis ir labs, vai kurās jāsasniedz šā panta 14. punktā paredzētie atjaunošanas mērķrādītāji.
11. Attiecībā uz teritorijām ārpus *Natura 2000* 9. punktā noteiktais pienākums neattiecas uz noplicināšanos, ja tās cēlonis ir:
- a) nepārvarama vara, tostarp dabas katastrofas;
 - b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas;

- c) sevišķi svarīgu sabiedrības interešu plāns vai projekts, kuram nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi, ko nosaka katrā gadījumā atsevišķi; vai
 - d) tāda trešo valstu darbība vai bezdarbība, par ko attiecīgā dalībvalsts nav atbildīga.
12. Attiecībā uz teritorijām ārpus *Natura 2000* 10. punktā noteiktais pienākums neattiecas uz noplicināšanos, ja tās cēlonis ir:
- a) nepārvarama vara, tostarp dabas katastrofas;
 - b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas;
 - c) sevišķi svarīgu sabiedrības interešu plāns vai projekts, kuram nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi; vai
 - d) tāda trešo valstu darbība vai bezdarbība, par ko attiecīgā dalībvalsts nav atbildīga.
13. Šā panta 9. un 10. punktā noteikto pienākumu neizpilde *Natura 2000* teritorijās ir pamatota, ja tās cēlonis ir:
- a) nepārvarama vara, tostarp dabas katastrofas;
 - b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas; vai

- c) plāns vai projekts, kas atļauts saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktu.

14. Dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) labā stāvoklī esošā platība II pielikuma 1. līdz 6. grupā uzskaitītajiem dzīvotņu veidiem palielinās, līdz vismaz 90 % ir labā stāvoklī un līdz ir sasniegta labvēlīga atsaucē platība katram dzīvotņu veidam katrā attiecīgās dalībvalsts bioģeogrāfiskajā reģionā;
- b) labā stāvoklī esošā platība II pielikuma 7. grupā uzskaitītajiem dzīvotņu veidiem palielinās, līdz vismaz 1. punkta pirmās daļas d) apakšpunktā minētā procentuālā daļa ir labā stāvoklī un līdz ir sasniegta labvēlīga atsaucē platība katram dzīvotņu veidam katrā attiecīgās dalībvalsts bioģeogrāfiskajā reģionā;
- c) ir augšupēja tendence virzībā uz šīs regulas III pielikumā un Direktīvas 92/43/EEK II, IV un V pielikumā minēto sugu un Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā ietilpstošo sugu jūras dzīvotņu pietiekamu kvalitāti un kvantitāti.

6. pants

Enerģija no atjaunīgiem energoresursiem

1. Šīs regulas 4. panta 14. un 15. punkta un 5. panta 11. un 12. punkta vajadzībām uzskata, ka tādu staciju plānošana, būvniecība un ekspluatācija, kuras paredzētas enerģijas ražošanai no atjaunīgiem energoresursiem, to pieslēgšana tīklam, pats saistītais tīkls un uzglabāšanas aktīvi ir sevišķi svarīgas sabiedrības intereses. Dalībvalstis var tās atbrīvot no 4. panta 14. un 15. punktā un 5. panta 11. un 12. punktā paredzētās prasības, ka nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi, ar noteikumu, ka:
 - a) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2001/42/EK⁴⁴ izklāstītajiem noteikumiem ir veikts stratēģiskais vides novērtējums; vai
 - b) tām ir veikts ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/92/ES⁴⁵ izklāstītajiem nosacījumiem.

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 197, 21.7.2001., 30. lpp.).

⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp.).

2. Pienācīgi pamatotos un konkrētos apstākļos dalībvalstis var ierobežot 1. punkta piemērošanu, attiecinot to tikai uz konkrētām savas teritorijas daļām, kā arī uz konkrētiem tehnoloģiju veidiem vai projektiem ar konkrētiem tehniskiem raksturlielumiem saskaņā ar prioritātēm, kas noteiktas to integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, ievērojot Regulu (ES) 2018/1999.

Ja dalībvalstis piemēro ierobežojumus, ievērojot pirmo daļu, tās informē Komisiju par minētajiem ierobežojumiem un tos pamato.

7. pants

Valsts aizsardzība

1. Kad dalībvalstis 4. panta 1., 4. vai 7. punkta vai 5. panta 1., 2. vai 5. punkta vajadzībām ievieš atjaunošanas pasākumus, tās var noteikt atbrīvojumu teritorijām, ko izmanto darbībām, kuru vienīgais mērķis ir valsts aizsardzība, ja minētie pasākumi tiek uzskatīti par nesaderīgiem ar pastāvīgu konkrēto teritoriju lietošanu militāros nolūkos.
2. Šīs regulas 4. panta 14. un 15. punkta un 5. panta 11. un 12. punkta vajadzībām dalībvalstis var paredzēt, ka plānus un projektus, kuru vienīgais mērķis ir valsts aizsardzība, uzskata par tādiem, kas ir sevišķi svarīgas sabiedrības intereses.

Šīs regulas 4. panta 14. un 15. punkta un 5. panta 11. un 12. punkta vajadzībām dalībvalstis var atbrīvot plānus un projektus, kuru vienīgais mērķis ir valsts aizsardzība, no prasības, ka nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi. Tomēr, ja kāda no dalībvalstīm minēto atbrīvojumu piemēro, attiecīgā dalībvalsts ievieš pasākumus, ciktāl tas ir saprātīgi un iespējami, nolūkā mazināt minēto plānu un projektu ietekmi uz dzīvotņu veidiem.

8. pants

Urbāno ekosistēmu atjaunošana

1. Dalībvalstis līdz 2030. gada 31. decembrim nodrošina, ka urbāno ekosistēmu teritorijās, kuras nosaka saskaņā ar 14. panta 4. punktu, pilsētu zaļās zonas un pilsētu koku vainagu projekcijas kopējā platība valstī neuzrāda neto zudumu salīdzinājumā ar ... [šīs regulas spēkā stāšanās gads]. Šā punkta vajadzībām dalībvalstis var no minētajām valsts kopplatībām izslēgt tās urbānās ekosistēmas teritorijas, kurās pilsētu zaļās zonas īpatsvars urbānajos centros un urbānajos klasteros ir lielāks par 45 % un pilsētu koku vainagu projekcijas daļa pārsniedz 10 %.
2. Dalībvalstis no 2031. gada 1. janvāra urbāno ekosistēmu teritorijās, kuras nosaka saskaņā ar 14. panta 4. punktu, pilsētu zaļās zonas valsts kopplatībai panāk augšupēju tendenci, tostarp, pilsētu zaļās zonas integrējot ēkās un infrastruktūrā, ko mēra reizi sešos gados no 2031. gada 1. janvāra, līdz ir sasniegts apmierinošs līmenis, kā noteikts saskaņā ar 14. panta 5. punktu.

3. Dalībvalstis katrā urbānās ekosistēmas teritorijā, kuru nosaka saskaņā ar 14. panta 4. punktu, attiecībā uz pilsētu koku vainagu projekciju panāk augšupēju tendenci, ko mēra reizi sešos gados no 2031. gada 1. janvāra, līdz ir sasniegts apmierinošs līmenis, kā noteikts saskaņā ar 14. panta 5. punktu.

9. pants

Upju dabiskās savienotības un saistīto palieņu dabisko funkciju atjaunošana

1. Dalībvalstis sagatavo to mākslīgo šķēršļu uzskaitījumu, kādi ir virszemes ūdeņu savienotībai, un, ņemot vērā mākslīgo šķēršļu sociālekonomiskās funkcijas, identificē šķēršļus, kuri jālikvidē, lai palīdzētu sasniegt šīs regulas 4. pantā noteiktos atjaunošanas mērķrādītājus un mērķi līdz 2030. gadam Savienībā atjaunot brīvi plūstošas upes vismaz 25 000 km garumā, neskarot Direktīvu 2000/60/EK, jo īpaši tās 4. panta 3., 5. un 7. punktu, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1315/2013⁴⁶, jo īpaši tās 15. pantu.
2. Dalībvalstis likvidē mākslīgos šķēršļus, kādi ir virszemes ūdeņu savienotībai un kuri identificēti uzskaitījumā, kas sagatavots, ievērojot šā panta 1. punktu, saskaņā ar šķēršļu likvidēšanas plānu, kurš minēts 15. panta 3. punkta i) un n) apakšpunktā. Kad dalībvalstis likvidē mākslīgos šķēršļus, tās vispirms aizvāc novecojušus šķēršļus, proti, tos, kas atjaunīgās enerģijas ražošanai, iekšzemes kuģošanai, ūdensapgādei, aizsardzībai pret plūdiem vai citiem mērķiem vairs nav vajadzīgi.

⁴⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1315/2013 (2013. gada 11. decembris) par Savienības pamatnostādņēm Eiropas transporta tīkla attīstībai un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 661/2010/ES (OV L 348, 20.12.2013., 1. lpp.).

3. Papildus mākslīgo šķēršļu likvidēšanai saskaņā ar 2. punktu dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai uzlabotu saistīto palieņu dabiskās funkcijas.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek saglabāta saskaņā ar 2. un 3. punktu atjaunotā upju dabiskā savienotība un saistīto palieņu dabiskās funkcijas.

10. pants

Apputeksnētāju populāciju atjaunošana

1. Dalībvalstis, laikus ieviešot pienācīgus un rezultatīvus pasākumus, vēlākais līdz 2030. gadam uzlabo apputeksnētāju daudzveidību un novērš apputeksnētāju populāciju sarukšanas tendenci un pēc tam sasniedz apputeksnētāju populāciju augšupēju tendenci, ko no 2030. gada mēra vismaz reizi sešos gados, līdz ir sasniegti apmierinoši līmeņi, kādi noteikti saskaņā ar 14. panta 5. punktu.
2. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 23. pantu pieņemt deleģētos aktus, lai papildinātu šo regulu, nosakot un atjauninot zinātniski pamatotu metodi apputeksnētāju daudzveidības un apputeksnētāju populāciju monitoringam. Komisija līdz ... [12 mēneši no šīs regulas spēkā stāšanās diena] pieņem pirmo no minētajiem deleģētajiem aktiem, ar ko nosaka minēto metodi.

3. Šā panta 2. punktā minētā metode nodrošina standartizētu pieeju tam, kā ik gadus vācam dati par apputeksnētāju sugu skaitliskumu un daudzveidību visās ekosistēmās, kā novērtējamas apputeksnētāju populāciju tendences un rezultativitāte atjaunošanas pasākumiem, kurus dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar 1. punktu.
4. Kad dalībvalstis izmanto 2. punktā minēto metodi, tās nodrošina, ka monitoringa dati tiek iegūti no pietiekama skaita objektu, lai nodrošinātu teritoriālo reprezentativitāti. Monitoringa datu vākšanā dalībvalstis veicina amatierzinātni, ja tas ir vajadzīgs, un nodrošina pietiekamus resursus minēto uzdevumu veikšanai.
5. Komisija un attiecīgās Savienības aģentūras, jo īpaši EVA, Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde un Eiropas Ķīmikāliju aģentūra, saskaņā ar to attiecīgajām pilnvarām koordinē savas darbības attiecībā uz apputeksnētājiem un pēc to pieprasījuma sniedz informāciju, lai palīdzētu dalībvalstīm pildīt to pienākumus saskaņā ar šo pantu. Šajā nolūkā Komisija cita starpā izveido īpašu darba grupu un koordinēti izplata attiecīgo informāciju un speciālās zināšanas dalībvalstīm.

11. pants

Lauksaimniecisko ekosistēmu atjaunošana

1. Papildus teritorijām, uz kurām attiecas 4. panta 1., 4. un 7. punktam atbilstoši atjaunošanas pasākumi, dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai uzlabotu lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidību, ņemot vērā klimata pārmaiņas, sociālās un ekonomiskās lauku apvidu vajadzības un nepieciešamību nodrošināt ilgtspējīgu lauksaimniecisko ražošanu Savienībā.
2. Dalībvalstis ievieš pasākumus, kuru mērķis ir panākt, ka valsts līmenī vismaz divi no trim tālāk minētajiem lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoriem, kas konkretizēti IV pielikumā, uzrāda augšupēju tendenci, ko mēra laikā no ... [šīs regulas spēkā stāšanās diena] līdz 2030. gada 31. decembrim un pēc tam reizi sešos gados, līdz ir sasniegti apmierinoši līmeņi, kā noteikts saskaņā ar 14. panta 5. punktu:
 - a) zālāju tauriņu indekss;
 - b) organiskā oglekļa uzkrājums aramzemes minerālaugsnēs;
 - c) tādas lauksaimniecības zemes īpatsvars, kurā ir ļoti daudzveidīgas ainavas iezīmes.

3. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt, ka parasto lauku putnu populāciju indekss, kurš balstās uz V pielikumā nosauktajām sugām un kura ... [datums: tā mēneša pirmā diena, kas ir 12 mēnešus no šīs regulas spēkā stāšanās dienas] indeksētā vērtība ir vienāda ar 100, valsts mērogā sasniedz šādus līmeņus:
- a) šīs regulas V pielikumā uzskaitītajās dalībvalstīs, kurās lauku putnu populācijas vēsturiski ir vairāk noplicinātas: līdz 2030. gadam 110, līdz 2040. gadam 120 un līdz 2050. gadam 130;
 - b) šīs regulas V pielikumā uzskaitītajās dalībvalstīs, kurās lauku putnu populācijas vēsturiski ir mazāk noplicinātas: līdz 2030. gadam 105, līdz 2040. gadam 110 un līdz 2050. gadam 115.
4. Dalībvalstis ievieš pasākumus, kuru mērķis ir atjaunot organiskās augsnes, kas ir lauksaimnieciski izmantoti nosusināti kūdrāji. Minētos pasākumus ievieš šādi:
- a) līdz 2030. gadam – vismaz 30 % šādu platību, no kurām vismaz ceturtajā daļā atjauno hidroloģisko režīmu;
 - b) līdz 2040. gadam – vismaz 40 % šādu platību, no kurām vismaz trešajā daļā atjauno hidroloģisko režīmu;
 - c) līdz 2050. gadam – vismaz 50 % šādu platību, no kurām vismaz trešajā daļā atjauno hidroloģisko režīmu.

Dalībvalstis drīkst atjaunošanas pasākumus, arī hidroloģiskā režīma atjaunošanu, ieviest kūdras ieguves objektu teritorijās un šīs teritorijas ieskaitīt par tādām, kas palīdz sasniegt pirmās daļas a), b) un c) apakšpunktā minētos attiecīgos mērķrādītājus.

Turklāt dalībvalstis var ieviest atjaunošanas pasākumus, kuru mērķis ir atjaunot organiskās augsnes nosusinātos kūdrājos, kas atvēlēti citiem zemes izmantojumiem, nevis lauksaimnieciskai izmantošanai vai kūdras ieguvei, un minētās teritorijas, kurās atjaunots hidroloģiskais režīms, ne vairāk kā 40 % apmērā ieskaitīt par tādām, kas palīdz sasniegt pirmās daļas a), b) un c) apakšpunktā minētos mērķrādītājus.

Atjaunošanas pasākumi, kas nozīmē arī atjaunot kūdrāja hidroloģisko režīmu, tostarp sasniedzamos ūdens līmeņus, palīdz samazināt siltumnīcefekta gāzu neto emisijas un palielināt biodaudzveidību, vienlaikus ņemot vērā valsts un vietējos apstākļus.

Pienācīgi pamatotos gadījumos dalībvalsts var lauksaimnieciskai izmantošanai atvēlēto kūdrāju hidroloģiskā režīma atjaunošanu samazināt līdz tādām apmēram, kas ir mazāks, nekā prasīts šā punkta pirmās daļas a), b) un c) apakšpunktā, ja šāda hidroloģiskā režīma atjaunošana varētu būtiski negatīvi ietekmēt infrastruktūru, ēkas, pielāgošanos klimata pārmaiņām vai citas sabiedrības intereses un ja šādu hidroloģiskā režīma atjaunošanu nevar veikt uz citas zemes, kas nav lauksaimniecības zeme. Jebkādu šādu samazināšanu nosaka saskaņā ar 14. panta 8. punktu.

Neskarot pienākumus, kas izriet no valsts tiesību aktiem, dalībvalstīm noteiktais pienākums sasniegt pirmās daļas a), b) un c) apakšpunktā noteiktos atjaunināšanas mērķrādītājus nenozīmē, ka lauksaimniekiem un privātiem zemes īpašniekiem, kuriem lauksaimniecības zemes hidroloģiskā režīma atjaunošana joprojām ir brīvprātīga, ir pienākums atjaunot savu zemju hidroloģisko režīmu.

Dalībvalstis attiecīgā gadījumā stimulē hidroloģiskā režīma atjaunošanu, lai to padarītu par pievilcīgu iespēju lauksaimniekiem un privātiem zemes īpašniekiem, un veicina lauksaimnieku un citu ieinteresēto personu piekļuvi mācībām un konsultācijām par kūdrāju hidroloģiskā režīma atjaunošanas priekšrocībām un par turpmākām zemes apsaimniekošanas iespējām un ar to saistītajām iespējām.

12. pants

Meža ekosistēmu atjaunošana

1. Papildus teritorijām, uz kurām, ievērojot 4. panta 1., 4. un 7. punktu, attiecas atjaunošanas pasākumi, dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai uzlabotu meža ekosistēmu biodaudzveidību, vienlaikus ņemot vērā meža ugunsgrēku risku.
2. Dalībvalstis panāk, ka valsts līmenī parasto meža putnu populāciju indekss, kas konkretizēts VI pielikumā, uzrāda augšupēju tendenci, ko mēra laikā no ... [šīs regulas spēkā stāšanās diena] līdz 2030. gada 31. decembrim un pēc tam reizi sešos gados, līdz ir sasniegti apmierinoši līmeņi, kā noteikts saskaņā ar 14. panta 5. punktu.
3. Dalībvalstis panāk, ka valsts līmenī vismaz seši no septiņiem tālāk minētajiem meža ekosistēmu indikatoriem, kas konkretizēti VI pielikumā un izvēlēti, pamatojoties uz to spēju pierādīt meža ekosistēmu biodaudzveidības uzlabošanos attiecīgajā dalībvalstī, uzrāda augšupēju tendenci. Tendenci mēra laikā no ... [šīs regulas spēkā stāšanās diena] līdz 2030. gada 31. decembrim un pēc tam reizi sešos gados, līdz ir sasniegti apmierinoši līmeņi, kā noteikts saskaņā ar 14. panta 5. punktu:
 - a) stāvoša atmirusī koksne;
 - b) guloša atmirusī koksne;
 - c) nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvars;

- d) meža savienotība;
 - e) organiskā oglekļa uzkrājums;
 - f) to mežu īpatsvars, kuros dominē autohtonas koku sugas;
 - g) koku sugu daudzveidība.
4. Šā panta 2. un 3. punktā noteikto pienākumu neizpilde ir pamatota, ja tās iemesls ir:
- a) liela mēroga nepārvarama vara, tostarp dabas katastrofas, jo īpaši neplānoti un nekontrolēti dabas ugunsgrēki; vai
 - b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas.

13. pants

Papildu trīs miljardu koku stādīšana

1. Nosakot un īstenojot atjaunošanas pasākumus, lai sasniegtu mērķus un izpildītu pienākumus, kas noteikti 4. un 8. līdz 12. pantā, dalībvalstis tiecas palīdzēt izpildīt saistības līdz 2030. gadam iestādīt vēl vismaz trīs miljardus koku Savienībā.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka tās palīdz izpildīt 1. punktā noteiktās saistības, pilnībā ievērojot ekoloģiskos principus, tostarp, nodrošinot sugu daudzveidību un vecumstruktūras daudzveidību, par prioritāti nosakot autohtonas koku sugas un kā izņēmumu ļoti īpašos gadījumos un apstākļos pieļaujot svešzemju sugas, kas pielāgotas vietējai augsnei, klimata, ekoloģiskajiem un dzīvotņu apstākļiem, kuri palīdz veicināt lielāku noturību pret klimata pārmaiņām. Minēto saistību izpildei vajadzīgo pasākumu mērķis ir palielināt ekoloģisko savienojamību, un to pamatā ir ilgtspējīga apmežošana, atkārtota apmežošana un koku stādīšana, kā arī pilsētu zaļās zonas palielināšana.

III nodaļa

Nacionālie atjaunošanas plāni

14. pants

Nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošana

1. Katra dalībvalsts, ņemot vērā jaunākos zinātniskos pierādījumus, sagatavo nacionālo atjaunošanas plānu un, lai sagatavotos, veic monitoringu un izpēti, kas vajadzīga, lai apzinātu atjaunošanas pasākumus, kuri nepieciešami 4. līdz 13. pantā izklāstīto pienākumu izpildei, un lai sniegtu ieguldījumu 1. pantā noteiktajos Savienības virsmērķos un mērķrādītājos.

2. Dalībvalstis kvantitatīvi nosaka platību, kas jāatjauno, lai sasniegtu 4. un 5. pantā izklāstītos atjaunošanas mērķrādītājus, ņemot vērā dalībvalstu teritorijā sastopamo 4. panta 1. un 4. punktā un 5. panta 1. un 2. punktā minēto dzīvotņu veidu stāvokli un to 4. panta 7. punktā un 5. panta 5. punktā minēto sugu dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti, kuras atrodas ekosistēmās, uz ko attiecas 2. pants. Kvantitatīvās noteikšanas pamatā cita starpā ir šāda informācija:

a) par katru dzīvotņu veidu:

- i) kopējā dzīvotņu platība un to pašreizējā izvietojuma karte;
- ii) dzīvotņu platība, kuras stāvoklis nav labs;
- iii) labvēlīgā atsaucēs platība, ņemot vērā ierakstus par vēsturisko izvietojumu un prognozētās vides apstākļu izmaiņas klimata pārmaiņu dēļ;
- iv) teritorijas, kas ir konkrētu dzīvotņu veidu atkalizveidošanai vispiemērotākās, ņemot vērā notiekošās un prognozētās vides apstākļu izmaiņas klimata pārmaiņu dēļ;

- b) pietiekama sugu dzīvotņu kvalitāte un kvantitāte, kāda vajadzīga, lai tām sasniegtu labvēlīgu aizsardzības statusu, un ko nosaka, ņemot vērā minēto dzīvotņu atkalizveidošanai vispiemērotākās teritorijas un dzīvotņu savienotību, kāda vajadzīga, lai sugu populācijas varētu vairoties, kā arī notiekošās un prognozētās vides apstākļu izmaiņas klimata pārmaiņu dēļ, dzīvotņu un sugu konkurējošās vajadzības un augstas dabas vērtības lauksaimniecības zemes klātbūtni.

Nolūkā kvantitatīvi noteikt katra dzīvotņu veida platību, kas jāatjauno, lai sasniegtu 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteiktos atjaunošanas mērķrādītājus, šā punkta pirmās daļas a) apakšpunkta ii) punktā minētā dzīvotņu platība, kuras stāvoklis nav labs, ietver tikai tādas teritorijas, kurās dzīvotņu veida stāvoklis ir zināms.

Nolūkā kvantitatīvi noteikt katra dzīvotņu veida platību, kas jāatjauno, lai sasniegtu 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 5. panta 1. punkta b), c) un d) apakšpunktā noteiktos atjaunošanas mērķrādītājus, šā punkta pirmās daļas a) apakšpunkta ii) punktā minētā dzīvotņu platība, kuras stāvoklis nav labs, ietver tikai tādas teritorijas, kurās dzīvotņu veida stāvoklis ir zināms vai būs zināms, ievērojot 4. panta 9. punktu un 5. panta 7. punktu.

Ja dalībvalsts plāno piemērot 4. panta 2. punktā noteikto atkāpi, minētā dalībvalsts nosaka minētajā pantā norādītās procentuālās daļas.

Ja dalībvalsts plāno piemērot 4. panta 5. punktā un 5. panta 3. punktā noteikto atkāpi, minētā dalībvalsts nosaka mazāko procentuālo daļu, kas izvēlēta, ievērojot minētos pantus.

3. Attiecībā uz II pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu 7. grupu dalībvalstis nosaka procentuālo daļu, kas minēta 5. panta 1. punkta d) apakšpunktā.
4. Dalībvalstis nosaka un kartē 8. pantā minētās urbāno ekosistēmu teritorijas visām savām pilsētām un mazpilsētām un piepilsētām.

Pilsētas vai mazpilsētas un piepilsētas urbānās ekosistēmas teritorijā ietilpst:

- a) visa pilsēta vai mazpilsēta un piepilsēta; vai
- b) pilsētas vai mazpilsētas un piepilsētas daļas, tostarp vismaz tās urbānie centri, urbānie klasteri un, ja attiecīgā dalībvalsts uzskata, ka tas ir piemēroti, piepilsētu teritorijas.

Dalībvalstis var divu vai vairāku blakus esošu pilsētu vai divu vai vairāku blakus esošu mazpilsētu un piepilsētu – vai abu – urbāno ekosistēmu teritorijas apvienot vienā urbānās ekosistēmas teritorijā, kas ir kopīga, attiecīgi, minētajām pilsētām vai mazpilsētām un piepilsētām.

5. Līdz 2030. gadam dalībvalstis, izmantojot atklātu un rezultatīvu procesu un novērtējumu, kas balstās uz jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem, 20. panta 10. punktā minēto orientējošo satvaru un, ja tāds ir pieejams, 20. panta 11. punktā minēto orientējošo satvaru, nosaka apmierinošus līmeņus:
 - a) apputeksnētāju populācijām, kas minētas 10. panta 1. punktā, un 12. panta 2. punktā minētajam indikatoram;
 - b) katram no izvēlētajiem indikatoriem, kas minēti 11. panta 2. punktā;

- c) katram no izvēlētajiem indikatoriem, kas minēti 12. panta 3. punktā;
 - d) pilsētu zaļajām zonām, kas minēta 8. panta 2. punktā; un
 - e) pilsētu koku vainagu projekcijai, kas minēta 8. panta 3. punktā.
6. Dalībvalstis identificē un kartē lauksaimniecības un meža teritorijas, kurām vajadzīga atjaunošana, jo īpaši teritorijas, kurām intensifikācijas vai citu apsaimniekošanas faktoru dēļ ir vajadzīga labāka savienotība un lielāka ainaviskā daudzveidība.
7. Līdz ... [viens gads no šīs regulas spēkā stāšanās dienas] katra dalībvalsts var izstrādāt metodiku IV pielikumā minētās metodikas papildināšanai, lai monitorētu ļoti daudzveidīgas ainavas iezīmes, uz kurām neattiecas kopīgā metodika, kas norādīta minētajā pielikumā iekļautajā aprakstā par ļoti daudzveidīgām ainavas iezīmēm. Komisija līdz ... [viens mēnesis no šīs regulas spēkā stāšanās dienas] sniedz norādījumus par šādu metodiku izstrādes satvaru.
8. Dalībvalstis attiecīgā gadījumā lauksaimniecībā izmantotam kūdrājam nosaka hidroloģiskā režīma atjaunošanas apmēra samazinājumu, kā minēts 11. panta 4. punkta piektajā daļā.
9. Dalībvalstis identificē sinerģiju ar klimata pārmaiņu mazināšanu, pielāgošanos klimata pārmaiņām, zemes degradācijas neitralitāti un katastrofu novēršanu un atjaunošanas pasākumiem attiecīgi nosaka prioritāti. Dalībvalstis ņem vērā arī:
- a) Regulas (ES) 2018/1999 3. pantā minētos integrētos nacionālos enerģētikas un klimata plānus;

- b) Regulas (ES) 2018/1999 15. pantā minēto ilgtermiņa stratēģiju;
 - c) Savienības saistošo vispārējo mērķrādītāju 2030. gadam, kas noteikts Direktīvas (ES) 2018/2001 3. pantā.
- 10. Dalībvalstis apzina sinerģijas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību. Tās arī apzina esošo lauksaimniecības un mežsaimniecības praksi, tostarp KLP intervences, kas veicina šīs regulas mērķu sasniegšanu.
 - 11. Šīs regulas īstenošana neuzliek dalībvalstīm pienākumu pārplānot jebkādu finansējumu saskaņā ar KLP, KZP vai citām lauksaimniecības un zivsaimniecības finansēšanas programmām un instrumentiem saskaņā ar DFS 2021.–2027. gadam.
 - 12. Dalībvalstis var veicināt privātu vai publisku atbalsta shēmu ieviešanu to ieinteresēto personu labā, kuras īsteno 4. līdz 12. pantā minētos atjaunošanas pasākumus, tostarp zemes īpašnieku un apsaimniekotāju, lauksaimnieku, mežsaimnieku un zvejnieku labā.

13. Nacionālo atjaunošanas plānu izstrādi dalībvalstis koordinē ar to teritoriju kartēšanu, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu vismaz nacionālo devumu 2030. gada atjaunīgās enerģijas mērķrādītāja sasniegšanā, un attiecīgā gadījumā koordinē ar paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritoriju un īpašu infrastruktūras teritoriju izraudzīšanos. Nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanas laikā dalībvalstis nodrošina sinerģiju ar atjaunīgās enerģijas izvēršanu un enerģijas infrastruktūras izvēršanu, un ar jau izraudzītajām atjaunīgo energoresursu paātrinātas apguves teritorijām un īpašām infrastruktūras teritorijām un nodrošina, ka netiek mainīta minēto teritoriju funkcionēšana, tostarp Direktīvā (ES) 2018/2001 paredzētās atļauju piešķiršanas procedūras, kas piemērojamas minētajām teritorijām, kā arī tīkla projektu funkcionēšana, kas nepieciešami atjaunīgās enerģijas integrēšanai elektroenerģijas sistēmā, un attiecīgās atļauju piešķiršanas procedūras.
14. Gatavojot nacionālos atjaunošanas plānus, dalībvalstis ņem vērā jo īpaši šādus elementus:
- a) saglabāšanas pasākumi, kas *Natura 2000* teritorijām noteikti saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK;
 - b) prioritārās rīcības plāni, kas sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK;
 - c) ūdensobjektu laba kvantitatīvā, ekoloģiskā un ķīmiskā stāvokļa sasniegšanai domāti pasākumi, kas iekļauti pasākumu programmās un upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kuri sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 2000/60/EK, un plūdu riska pārvaldības plānos, kuri izstrādāti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/60/EK⁴⁷;

⁴⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/60/EK (2007. gada 23. oktobris) par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību (OV L 288, 6.11.2007., 27. lpp.).

- d) attiecīgā gadījumā – jūras stratēģijas, kas paredzētas laba vides stāvokļa sasniegšanai visos Savienības jūras reģionos un sagatavotas saskaņā ar Direktīvu 2008/56/EK;
 - e) valstu gaisa piesārņojuma ierobežošanas programmas, kas sagatavotas saskaņā ar Direktīvu (ES) 2016/2284;
 - f) nacionālās biodaudzveidības stratēģijas un rīcības plāni, kas izstrādāti saskaņā ar Biodaudzveidības konvencijas 6. pantu;
 - g) attiecīgā gadījumā – saglabāšanas un pārvaldības pasākumi, kas pieņemti saskaņā ar KZP;
 - h) KLP stratēģiskie plāni, kas izstrādāti saskaņā ar Regulu (ES) 2021/2115.
15. Sagatavojot nacionālos atjaunošanas plānus, dalībvalstis ņem vērā arī stratēģisku kritiski svarīgu izejvielu projektus, ja tie ir atzīti saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.
16. Kad dalībvalstis sagatavo nacionālos atjaunošanas plānus, tās:
- a) atkarībā no konkrētajiem valsts un vietējiem apstākļiem un jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem var izmantot dažādos atjaunošanas pasākumus, kuru piemēri uzskaitīti VII pielikumā;
 - b) tiecas optimizēt ekosistēmu ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas, kā arī to devumu attiecīgo reģionu un kopienu ilgtspējīgā attīstībā;

- c) var ņemt vērā dažādu reģionu stāvokļa atšķirības, kas saistītas ar sociālajām, ekonomiskajām un kulturālajām prasībām un reģionālām un vietējām īpatnībām, un iedzīvotāju blīvumu; attiecīgā gadījumā būtu jāņem vērā specifiskais Savienības tālāko reģionu stāvoklis, piemēram, to attālums, izolētība, mazā teritorija, sarežģītā topogrāfija un klimats, kā arī bagātīgā biodaudzveidība un izmaksas, kas saistītas ar to ekosistēmu aizsardzību un atjaunošanu.
17. Kad iespējams, dalībvalstis veicina sinerģiju ar citu dalībvalstu nacionālajiem atjaunošanas plāniem, jo īpaši pārrobežu ekosistēmu gadījumā vai gadījumā, kad dalībvalstīm ir kopīgs jūras reģions vai apakšreģions Direktīvas 2008/56/EK nozīmē.
18. Lai sagatavotu un īstenotu nacionālos atjaunošanas plānus saistībā ar jūras ekosistēmu atjaunošanu un atkalizveidošanu, dalībvalstis, ja tas ir praktiski iespējams un lietderīgi, var izmantot esošās reģionālās institucionālās sadarbības struktūras.
19. Ja dalībvalstis konstatē problēmu, kas varētu kavēt jūras ekosistēmu atjaunošanas un atkalizveidošanas pienākumu izpildi un saistībā ar ko ir vajadzīgi tādi pasākumi, attiecībā uz kuriem tās nav kompetentas, tās attiecīgā gadījumā individuāli vai kopīgi vēršas pie dalībvalstīm, Komisijas vai starptautiskām organizācijām, sniedzot aprakstu par konstatēto problēmu un iespējamajos pasākumos, lai tos varētu apsvērt un, iespējams, pieņemt.

20. Dalībvalstis nodrošina, ka atjaunošanas plāna sagatavošana ir atklāta, pārredzama, iekļaujoša un rezultatīva un ka sabiedrībai, tostarp visām attiecīgajām iesaistītajām personām, tiek dotas faktiskas iespējas agrīni piedalīties tā sagatavošanā. Apspriešanās atbilst prasībām, kas izklāstītas Direktīvā 2001/42/EK.

15. pants

Nacionālo atjaunošanas plānu saturs

1. Nacionālais atjaunošanas plāns aptver laiku līdz 2050. gadam, un tajā ir starpposma termiņi, kas atbilst 4. līdz 13. pantā noteiktajiem mērķrādītājiem un pienākumiem.
2. Atkāpjoties no šā panta 1. punkta, nacionālajā atjaunošanas plānā, kas jāiesniedz saskaņā ar 16. pantu un 17. panta 6. punktu, var attiecībā uz laikposmu pēc 2032. gada 1. jūlija un līdz tā pārskatīšanai saskaņā ar 19. panta 1. punktu aprobežoties ar stratēģisku pārskatu par:
 - a) elementiem, kas minēti 3. punktā; un
 - b) saturu, kas minēts 4. un 5. punktā.

Pārstrādātajā nacionālajā atjaunošanas plānā, kas izriet no pārskatīšanas, kura saskaņā ar 19. panta 1. punktu jāveic līdz 2032. gada 30. jūnijam, attiecībā uz laikposmu no 2042. gada 1. jūlija un līdz brīdim, kad to līdz 2042. gada 30. jūnijam pārskata saskaņā ar 19. panta 1. punktu, var aprobežoties ar stratēģisku pārskatu par šā punkta pirmajā daļā minētajiem elementiem un saturu.

3. Izmantojot vienoto formātu, kas noteikts saskaņā ar šā panta 7. punktu, katra dalībvalsts nacionālajā atjaunošanas plānā iekļauj šādus elementus:
- a) kvantitatīvi izteiktas platības, kuras jāatjauno, lai sasniegtu 4. līdz 12. pantā noteiktos atjaunošanas mērķrādītājus, un kuras noteiktas, pamatojoties uz sagatavošanas darbu, kas veikts saskaņā ar 14. pantu, un iespējamo platību, kuras jāatjauno, indikatīvās kartes;
 - b) ja dalībvalsts piemēro 4. panta 5. punktā vai 5. panta 3. punktā noteikto atkāpi, pamatojums, kāpēc līdz 2050. gadam nav iespējams ieviest atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai konkrētam dzīvotņu veidam sasniegtu labvēlīgu atsaucē platību, un pamatojums saskaņā ar minētajiem pantiem noteiktajai mazākajai procentuālajai daļai, ko noteikusi minētā dalībvalsts;
 - c) apraksts par atjaunošanas pasākumiem, kas plānoti vai ieviesti, lai sasniegtu šīs regulas 4. līdz 13. pantā noteiktos mērķrādītājus un izpildītu pienākumus, un norāde par to, kuri no šiem atjaunošanas pasākumiem ir plānoti vai ieviesti saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK izveidotajā *Natura 2000* tīklā;
 - d) īpaša iedaļa, kurā izklāstīti pasākumi 4. panta 9. punktā un 5. panta 7. punktā noteikto pienākumu izpildei;

- e) ja dalībvalsts piemēro šīs regulas 4. panta 2. punktā noteikto atkāpi, pamatojums tam, kā saskaņā ar minēto pantu noteiktās procentuālās daļas nekavē valsts bioģeogrāfiskajā līmenī sasniegt vai uzturēt labvēlīgu aizsardzības statusu minētajiem dzīvotņu veidiem, kā noteikts, ievērojot Direktīvas 92/43/EEK 1. panta e) punktu;
- f) norāde uz pasākumiem, kuru mērķis ir saskaņā ar 4. panta 7. punktu un 5. panta 5. punktu nodrošināt, ka I un II pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu aizņemtās platības nenoplicinās teritorijās, kurās ir sasniegts labs stāvoklis, un ka 4. panta 11. punktā un 5. panta 9. punktā minēto sugu dzīvotnes būtiski nenoplicinās teritorijās, kurās ir sasniegta pietiekama sugas dzīvotņu kvalitāte;
- g) attiecīgā gadījumā apraksts par to, kā tās teritorijā tiek piemērots 4. panta 13. punkts, tostarp:
 - i) skaidrojums par kompensācijas pasākumu sistēmu, kas jāveic attiecībā uz katru būtisku noplicināšanās gadījumu, kā arī par nepieciešamo monitoringu un ziņošanu par būtisku dzīvotņu veidu un sugu dzīvotņu noplicināšanos un veiktajiem kompensācijas pasākumiem;
 - ii) skaidrojums par to, kā tiks nodrošināts, ka 4. panta 13. punkta īstenošana neietekmē 1., 4. un 5. pantā noteikto mērķrādītāju sasniegšanu un mērķu izpildi;

- h) norāde uz pasākumiem, kuru mērķis saskaņā ar 4. panta 12. punktu un 5. panta 10. punktu ir I un II pielikumā uzskaitītos dzīvotņu veidus uzturēt labā stāvoklī tajās teritorijās, kurās tie ir sastopami, un novērst to, ka būtiski noplicinās citas I un II pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu aizņemtās platības;
- i) šķēršļu un saskaņā ar 9. panta 1. punktu identificēto likvidējamo šķēršļu uzskaitījums, to likvidēšanas plāns saskaņā ar 9. panta 2. punktu un brīvi plūstošu upju garums, kas jāsasniedz, likvidējot minētos šķēršļus, un kas aplēsts no 2020. gada līdz 2030. gadam un 2050. gadam, un visi citi pasākumi, kas saskaņā ar 9. panta 3. punktu veicami, lai atjaunotu palieņu dabiskās funkcijas;
- j) pārskats par lauksaimniecības ekosistēmu indikatoriem, kas izvēlēti saskaņā ar 11. panta 2. punktu, un par to piemērotību pierādīt lauksaimniecības ekosistēmu biodaudzveidības uzlabošanas attiecīgajā dalībvalstī;
- k) attiecīgā gadījumā – pamatojums kūdrāja hidroloģiskā režīma atjaunošanai mazākā proporcijā, nekā noteikts 11. panta 4. punkta pirmās daļas a), b) un c) apakšpunktā;
- l) pārskats par meža ekosistēmu indikatoriem, kas izvēlēti saskaņā ar 12. panta 3. punktu, un par to piemērotību pierādīt meža ekosistēmu biodaudzveidības uzlabošanas attiecīgajā dalībvalstī;
- m) apraksts par ieguldījumu 13. pantā minētajās saistībās;
- n) saskaņā ar 4. līdz 12. pantu veicamo atjaunošanas pasākumu ieviešanas grafiks;

- o) attiecīgā gadījumā – īpaša iedaļa, kurā izklāstīti pielāgoti atjaunošanas pasākumi, kas veicami dalībvalstu tālākajos reģionos;
- p) to teritoriju monitorings, uz kurām attiecas 4. un 5. pantā minētā atjaunošana, process, kā novērtē saskaņā ar 4. līdz 12. pantu ieviesto atjaunošanas pasākumu rezultativitāti un minētos pasākumus vajadzības gadījumā pārskata, lai nodrošinātu attiecīgi 4. līdz 13. pantā noteikto mērķrādītāju sasniegšanu un pienākumu izpildi;
- q) norāde uz noteikumiem, kas 4. līdz 12. pantā minētajiem atjaunošanas pasākumiem nodrošina pastāvīgu un noturīgu ilgtermiņa ietekmi;
- r) aplēstie klimata pārmaiņu mazināšanai un zemes degradācijas neitralitātei sagādātie papildiegunumi, ko laika gaitā panāk ar atjaunošanas pasākumiem;
- s) paredzama sociālekonomiskā ietekme un aplēstie ieguvumi no 4. līdz 12. pantā minēto atjaunošanas pasākumu īstenošanas;
- t) īpaša iedaļa, kurā izklāstīts, kā nacionālajā atjaunošanas plānā ņemts vērā:
 - i) klimata pārmaiņu scenāriju piemērotība atjaunošanas pasākumu veida un vietas plānošanā;
 - ii) atjaunošanas pasākumu potenciāls minimālizēt klimata pārmaiņu ietekmi uz dabu, novērst vai mazināt dabas katastrofu sekas un atbalstīt adaptāciju;

- iii) sinerģija ar nacionālajām adaptācijas stratēģijām vai plāniem un nacionālajiem katastrofu riska novērtējuma ziņojumiem;
- iv) pārskats par mijiedarbību starp pasākumiem, kas iekļauti nacionālajā atjaunošanas plānā un nacionālajā enerģētikas un klimata plānā;
- u) atjaunošanas pasākumu īstenošanas finansējuma vajadzību aplēses, kurās ir ietverts apraksts par atbalstu ieinteresētajām personām, ko ietekmē atjaunošanas pasākumi vai citi jauni pienākumi, kuri izriet no šīs regulas, un plānotā publiskā vai privātā finansējuma līdzekļi, tostarp Savienības finansēšanas instrumentu finansējums vai līdzfinansējums;
- v) norāde uz subsīdijām, kas šajā regulā noteikto mērķrādītāju sasniegšanu un pienākumu izpildi ietekmē negatīvi;
- w) nacionālā atjaunošanas plāna sagatavošanas un izveides procesa kopsavilkums, kas ietver informāciju par sabiedrības līdzdalību un to, kā ņemtas vērā vietējo kopienu un ieinteresēto personu vajadzības;
- x) īpaša iedaļa, kurā norādīts, kā saskaņā ar 17. panta 5. punktu ir ņemti vērā Komisijas apsvērumi par 17. panta 4. punktā minēto nacionālā atjaunošanas plāna projektu; ja attiecīgā dalībvalsts Komisijas apsvērumus vai būtisku to daļu neņem vērā, minētā dalībvalsts savu rīcību pamato.

4. Nacionālajā atjaunošanas plānā attiecīgā gadījumā iekļauj saglabāšanas un pārvaldības pasākumus, kurus dalībvalsts plāno pieņemt saskaņā ar KZP un pie kuriem pieder arī saglabāšanas pasākumi, kas ietverti kopīgajos ieteikumos, kurus dalībvalsts plāno ierosināt saskaņā ar Regulā (ES) Nr. 1380/2013 noteikto un šīs regulas 18. pantā minēto procedūru, un visu attiecīgo informāciju par minētajiem pasākumiem.
5. Nacionālajā atjaunošanas plānā iekļauj pārskatu par mijiedarbību starp pasākumiem, kas iekļauti nacionālajā atjaunošanas plānā un nacionālajā KLP stratēģiskajā plānā.
6. Nacionālajā atjaunošanas plānā attiecīgā gadījumā iekļauj pārskatu par apsvērumiem, kas saistīti ar dažādu reģionu stāvokļa atšķirībām, kā minēts 14. panta 16. punkta c) apakšpunktā.
7. Komisija ar īstenošanas aktiem nosaka vienotu formātu nacionālajiem atjaunošanas plāniem. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 24. panta 2. punktā. Vienotā formāta izstrādē Komisijai palīdz EVA. Komisija līdz ...
[datums: tā mēneša pirmā diena, kurš ir trīs mēnešus no šīs regulas spēkā stāšanās dienas] īstenošanas aktu projektus iesniedz 24. panta 1. punktā minētajai komitejai.

16. pants

Nacionālā atjaunošanas plāna projekta iesniegšana

Katra dalībvalsts 14. un 15. pantā minētā nacionālā atjaunošanas plāna projektu Komisijai iesniedz līdz... [tā mēneša pirmā diena, kurš ir 24 mēnešus no šīs regulas spēkā stāšanās dienas].

17. pants

Nacionālā atjaunošanas plāna novērtēšana

1. Komisija nacionālā atjaunošanas plāna projektu novērtē sešu mēnešu laikā no saņemšanas dienas. Veikdama minēto novērtēšanu, Komisija cieši sadarbojas ar dalībvalsti.
2. Kad Komisija novērtē nacionālā atjaunošanas plāna projektu, tā izvērtē:
 - a) projekta atbilstību 15. pantam;
 - b) vai ar to pietiek, lai sasniegtu 4. līdz 13. pantā noteiktos mērķrādītājus un izpildītu pienākumus;
 - c) tā ieguldījumu 1. pantā minētajos Savienības virsmērķos un mērķrādītājos, 9. panta 1. punktā minētajos konkrētajos mērķos līdz 2030. gadam Savienībā atjaunot brīvi plūstošas upes vismaz 25 000 km garumā un 13. pantā paredzēto saistību izpildē – līdz 2030. gadam iestādīt vēl vismaz trīs miljardus koku Savienībā.

3. Nacionālā atjaunošanas plāna projekta novērtēšanā Komisijai palīdz eksperti vai EVA.
4. Sešu mēnešu laikā no nacionālā atjaunošanas plāna projekta saņemšanas dienas Komisija var nosūtīt dalībvalstij savus apsvērumus par nacionālā atjaunošanas plāna projektu.
5. Visus Komisijas apsvērumus dalībvalsts ņem vērā galīgajā nacionālajā atjaunošanas plānā.
6. Nacionālo atjaunošanas plānu dalībvalstis pabeidz, publicē un iesniedz Komisijai sešu mēnešu laikā no Komisijas apsvērumu saņemšanas dienas.

18. pants

Atjaunošanas pasākumu koordinēšana jūras ekosistēmās

1. Dalībvalstis, kuru nacionālajos atjaunošanas plānos ir iekļauti saglabāšanas pasākumi, kas jāpieņem KZP satvarā, pilnībā izmanto tajos paredzētos instrumentus.

2. Ja nacionālajos atjaunošanas plānos ir iekļauti pasākumi, kuru dēļ ir jāiesniedz kopīgs ieteikums, izmantojot reģionalizācijas procedūru saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1380/2013 18. pantu, dalībvalstis, kas sagatavo minētos nacionālos atjaunošanas plānus, ņemot vērā šīs regulas 5. pantā noteiktos termiņus, laikus sāk apspriešanos ar citām dalībvalstīm, kurām ir tiešas pārvaldības intereses, ko ietekmē minētie pasākumi, un attiecīgajām konsultatīvajām padomēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1380/2013 18. panta 2. punktu, lai varētu laikus vienoties par jebkādiem kopīgiem ieteikumiem un tos iesniegt. Šajā nolūkā tās nacionālajā atjaunošanas plānā iekļauj arī aptuveno apspriešanās un kopīgo ieteikumu iesniegšanas laiku.
3. Komisija veicina un uzrauga progresu, kas panākts, iesniedzot kopīgus ieteikumus saskaņā ar KZP. Kopīgos ieteikumus par saglabāšanas pasākumiem, kas vajadzīgi, lai palīdzētu sasniegt 5. pantā noteiktos mērķrādītājus, dalībvalstis iesniedz ne vēlāk kā 18 mēnešus pirms attiecīgā termiņa.
4. Ja līdz šā panta 3. punktā minētajam attiecīgajam termiņam nav saņemti šā panta 2. punktā minētie kopīgie ieteikumi par saglabāšanas pasākumiem, kas vajadzīgi, lai izpildītu Regulas (ES) Nr. 1380/2013 11. pantā minētajos Savienības vides tiesību aktos noteiktos pienākumus, Komisija var pilnībā izmantot minētās regulas 11. panta 4. punktā paredzētos instrumentus saskaņā ar tajā izklāstītajiem nosacījumiem.

19. pants

Nacionālā atjaunošanas plāna pārskatīšana

1. Katra dalībvalsts līdz 2032. gada 30. jūnijam un pēc tam līdz 2042. gada 30. jūnijam pārskata un pārstrādā savu nacionālo atjaunošanas plānu un tajā iekļauj papildu pasākumus. Pēc tam vismaz reizi desmit gados katra dalībvalsts pārskata savu nacionālo atjaunošanas plānu un vajadzības gadījumā to pārstrādā un tajā iekļauj papildu pasākumus.

Pārskatīšanas veic saskaņā ar 14. un 15. pantu, ņemot vērā plāna īstenošanā panākto progresu, labākos pieejamos zinātniskos pierādījumus, kā arī pieejamās zināšanas par vides apstākļu izmaiņām vai gaidāmajām izmaiņām klimata pārmaiņu dēļ. Pārskatīšanās, kas jāveic līdz 2032. gada 30. jūnijam un līdz 2042. gada 30. jūnijam, dalībvalstis ņem vērā zināšanas par I un II pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu stāvokli, kas iegūtas saskaņā ar 4. panta 9. punktu un 5. panta 7. punktu. Katra dalībvalsts publicē un iesniedz Komisijai savu pārstrādāto nacionālo atjaunošanas plānu.

2. Ja saskaņā ar 20. pantu veiktais monitorings liecina, ka nacionālajā atjaunošanas plānā izklāstītie pasākumi nebūs pietiekami, lai sasniegtu 4. līdz 13. pantā noteiktos mērķrādītājus un izpildītu pienākumus, dalībvalsts pārskata nacionālo atjaunošanas plānu un, ja nepieciešams, to pārstrādā un tajā iekļauj papildu pasākumus. Dalībvalstis publicē un iesniedz Komisijai savus pārstrādātos nacionālos atjaunošanas plānus.

3. Ja Komisija, pamatojoties uz 21. panta 1. un 2. punktā minēto informāciju un 21. panta 4. un 5. punktā minēto novērtējumu, uzskata, ka dalībvalsts panāktais progress nav pietiekams, lai sasniegtu 4. līdz 13. pantā noteiktos mērķrādītājus un izpildītu pienākumus, Komisija pēc apspriešanās ar attiecīgo dalībvalsti var pieprasīt, lai dalībvalsts iesniegtu pārstrādātu nacionālā atjaunošanas plāna projektu ar papildu pasākumiem. Dalībvalsts publicē minēto pārstrādāto nacionālo atjaunošanas plānu ar papildu pasākumiem un iesniedz to Komisijai sešu mēnešu laikā no Komisijas pieprasījuma saņemšanas dienas. Pēc attiecīgās dalībvalsts pieprasījuma un pienācīgi pamatotos gadījumos Komisija minēto termiņu var pagarināt vēl par sešiem mēnešiem.

IV nodaļa

Monitorings un ziņošana

20. pants

Monitorings

1. Dalībvalstis monitorē šādus elementus:
- a) uz 15. panta 3. punkta p) apakšpunktā minētā monitoringa pamata – 4. un 5. pantā minēto dzīvotņu veidu stāvokli un stāvokļa tendenci un minēto sugu dzīvotņu kvalitāti un kvalitātes tendenci teritorijās, uz kurām attiecas atjaunošanas pasākumi;

- b) pilsētu zaļās zonas platību un pilsētu koku vainagu projekciju urbāno ekosistēmu teritorijās, kā minēts 8. pantā un noteikts saskaņā ar 14. panta 4. punktu;
- c) vismaz divus no lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidības indikatoriem, kurus dalībvalsts izvēlējusies saskaņā ar 11. panta 2. punktu;
- d) šīs regulas V pielikumā uzskaitīto parasto lauku putnu sugu populācijas;
- e) šīs regulas 12. panta 2. punktā minēto meža ekosistēmu biodaudzveidības indikatoru;
- f) vismaz sešus no meža ekosistēmu biodaudzveidības indikatoriem, kurus dalībvalsts izvēlējusies saskaņā ar 12. panta 3. punktu;
- g) apputeksnētāju sugu skaitliskumu un daudzveidību, ko monitorē ar metodi, kura noteikta saskaņā ar 10. panta 2. punktu;
- h) šīs regulas I un II pielikumā uzskaitīto dzīvotņu veidu aizņemto teritoriju platību un stāvokli;
- i) šīs regulas 4. panta 7. punktā un 5. panta 5. punktā minēto sugu dzīvotņu platību un kvalitāti;

j) to teritoriju apmēru un atrašanās vietu, kurās dzīvotņu veidi un sugu dzīvotnes ir būtiski noplicinājušās, un to teritoriju apmēru un atrašanās vietu, uz kurām attiecas kompensācijas pasākumi, kas veikti saskaņā ar 4. panta 13. punktu, kā arī to kompensācijas pasākumu efektivitāti, kuru mērķis ir nodrošināt, ka dzīvotņu veidu un sugu dzīvotņu noplicināšanās nav būtiska katra bioģeogrāfiskā reģiona līmenī to teritorijā, un nodrošināt, ka netiek apdraudēta 1., 4. un 5. pantā noteikto mērķrādītāju sasniegšana un mērķu izpilde.

2. Monitorings, ko veic saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu, sākas, tiklīdz atjaunošanas pasākumi ir ieviesti.
3. Monitorings, ko veic saskaņā ar 1. punkta b), c), d), e) un f) apakšpunktu, sākas ... [šīs regulas spēkā stāšanās diena].
4. Monitorings, ko veic saskaņā ar 1. punkta g) apakšpunktu, sākas vienu gadu pēc 10. panta 2. punktā minētā deleģētā akta stāšanās spēkā.
5. Monitorings, ko veic saskaņā ar šā panta 1. punkta j) apakšpunktu, sākas tiklīdz Komisijai ir iesniegts 4. panta 13. punktā minētais paziņojums.

6. Monitoringu saskaņā ar 1. punkta a) un b) apakšpunktu veic vismaz reizi sešos gados. Monitoringu saskaņā ar šā panta 1. punkta c) apakšpunktu, attiecīgā gadījumā, par organiskā oglekļa uzkrājumu aramzemes minerālaugsnēs un tādas lauksaimniecības zemes īpatsvaru, kurā ir ļoti daudzveidīgas ainavas iezīmes, un saskaņā ar 1. punkta f) apakšpunktu, attiecīgā gadījumā, par stāvošu atmirušo koksni, gulošu atmirušo koksni, nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvaru, meža savienotību, organiskā oglekļa uzkrājumu un to mežu īpatsvaru, kuros dominē autohtonas koku sugas un koku sugu daudzveidība, veic vismaz reizi sešos gados vai, ja tas nepieciešams, lai izvērtētu augšupēju tendenču sasniegšanu līdz 2030. gadam, ar īsāku intervālu. Monitoringu saskaņā ar 1. punkta c) apakšpunktu, attiecīgā gadījumā, par zālāju tauriņu indeksu, saskaņā ar 1. punkta d) apakšpunktu par parasto lauku putnu populāciju indeksu, saskaņā ar 1. punkta e) apakšpunktu par parasto meža putnu populāciju indeksu un saskaņā 1. punkta g) apakšpunktu par apputeksnētāju sugām veic katru gadu. Monitoringu saskaņā ar 1. punkta h) un i) apakšpunktu veic vismaz reizi sešos gados un koordinē ar Direktīvas 92/43/EEK 17. pantā noteikto ziņojumu iesniegšanas ciklu un Direktīvas 2008/56/EK 17. pantā paredzēto sākotnējo novērtējumu. Monitoringu saskaņā ar 1. punkta j) apakšpunktu veic reizi trīs gados.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka 11. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoru un 12. panta 3. punkta a), b) un e) apakšpunktā minēto meža ekosistēmu indikatoru monitorings notiek ar Regulās (ES) 2018/841 un (ES) 2018/1999 prasīto monitoringu saderīgā veidā.

8. Datus, kas ģenerēti saskaņā ar šo pantu veiktajā monitoringā, dalībvalstis publisko saskaņā ar Direktīvu 2007/2/EK un saskaņā ar šā panta 6. punktā noteikto monitoringa biežumu.
9. Dalībvalstu monitoringa sistēmu pamatā ir elektroniskas datubāzes un ģeogrāfiskās informācijas sistēmas, un tās maksimāli palielina piekļuvi datiem un pakalpojumiem, ko nodrošina tālzipētes tehnoloģijas, zemes novērošana (*Copernicus* pakalpojumi), in situ sensori un ierīces, vai amatierzinātnes datiem un šādu datu un pakalpojumu izmantošanu, izvēršot mākslīgā intelekta, progresīvas datu analīzes un apstrādes pavērtās iespējas.
10. Komisija līdz 2028. gada 31. decembrim ar īstenošanas aktiem izveido orientējošu satvaru 8. panta 2. un 3. punktā, 10. panta 1. punktā un 11. panta 2. punktā minēto apmierinošo līmeņu noteikšanai.
11. Komisija ar īstenošanas aktiem var:
 - a) konkretizēt IV pielikumā uzskaitīto lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoru monitoringa metodes;
 - b) konkretizēt VI pielikumā uzskaitīto meža ekosistēmu indikatoru monitoringa metodes;
 - c) izveidot orientējošu satvaru 12. panta 2. un 3. punktā minēto apmierinošo līmeņu noteikšanai.
12. Šā panta 10. un 11. punktā minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 24. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

21. pants

Ziņošana

1. Līdz 2028. gada 30. jūnijam un pēc tam vismaz reizi trīs gados dalībvalstis elektroniski paziņo Komisijai šādus datus:
 - a) teritorijas, uz kurām attiecas 4. līdz 12. pantā minētie atjaunošanas pasākumi;
 - b) to teritoriju apmēru, kurās dzīvotņu veidi un sugu dzīvotnes ir būtiski noplicinājušās, un to teritoriju apmērs, uz kurām attiecas kompensācijas pasākumi, kas veikti saskaņā ar 4. panta 13. punktu;
 - c) ir likvidēti 9. pantā minētie šķēršļi; un
 - d) to ieguldījumu 13. pantā minētajās saistībās.
2. Līdz 2031. gada 30. jūnijam par laikposmu līdz 2030. gadam un pēc tam vismaz reizi sešos gados dalībvalstis Komisijai, kurai palīdz EVA, elektroniski paziņo šādus datus un informāciju:
 - a) nacionālā atjaunošanas plāna īstenošanā, atjaunošanas pasākumu ieviešanā un 4. līdz 13. pantā noteikto mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē panāktais progress;

- b) informācija par:
 - i) to teritoriju atrašanās vietu, kurās dzīvotņu veidi vai sugu dzīvotnes ir būtiski noplicinājušās, un to teritoriju apmēru, uz kurām attiecas kompensācijas pasākumi, kas veikti saskaņā ar 4. panta 13. punktu;
 - ii) aprakstu par to, cik efektīvi ir saskaņā ar 4. panta 13. punktu veiktie kompensācijas pasākumi, lai nodrošinātu, ka dzīvotņu veidu un sugu dzīvotņu noplicināšanās nav būtiska katra bioģeogrāfiskā reģiona līmenī to teritorijā;
 - iii) aprakstu par to kompensācijas pasākumu efektivitāti, kas veikti saskaņā ar 4. panta 13. punktu nolūkā nodrošināt, ka netiek apdraudēta 1., 4. un 5. pantā noteikto mērķrādītāju sasniegšana un mērķu izpilde;
- c) saskaņā ar 20. pantu veiktā monitoringa rezultāti, tostarp, saskaņā ar 20. panta 1. punkta h) un i) apakšpunktu veiktā monitoringa rezultātu gadījumā, ģeogrāfiski referencētas kartes;
- d) to teritoriju atrašanās vieta un apmērs, uz kurām attiecas 4. un 5. pantā un 11. panta 4. punktā minētie atjaunošanas pasākumi, arī ģeogrāfiski referencēta minēto teritoriju karte;
- e) atjaunināts 9. panta 1. punktā minēto šķēršļu uzskaitījums;

f) saskaņā ar 15. panta 3. punkta u) apakšpunktu – informācija par finansējuma vajadzību apmierināšanā panākto progresu, arī pārskats par faktiskajām investīcijām salīdzinājumā ar sākotnējiem investīciju pieņēmumiem.

3. Komisija ar īstenošanas aktiem nosaka šā panta 1. un 2. punktā minētās informācijas sniegšanas formātu, struktūru un detalizētu kārtību. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 24. panta 2. punktā. Izstrādāt elektroniskās ziņošanas formātu, struktūru un detalizētu kārtību Komisijai palīdz EVA.
4. Pamatojoties uz datiem, ko dalībvalstis darījušas pieejamus saskaņā ar šā panta 1. punktu un 20. panta 8. punktu, EVA līdz 2028. gada 31. decembrim un pēc tam reizi trīs gados sniedz Komisijai tehnisku pārskatu par šajā regulā noteikto mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē panākto progresu.
5. Pamatojoties uz datiem, ko dalībvalstis darījušas pieejamus saskaņā ar šā panta 1., 2. un 3. punktu, EVA līdz 2032. gada 30. jūnijam pēc tam reizi sešos gados sniedz Komisijai Savienības mēroga tehnisko ziņojumu par šajā regulā noteikto mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē panākto progresu. EVA var izmantot arī informāciju, kas paziņota saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 17. pantu, Direktīvas 2000/60/EK 15. pantu, Direktīvas 2009/147/EK 12. pantu un Direktīvas 2008/56/EK 17. pantu.

6. No ... [pieci gadi no šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam reizi sešos gados Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs regulas īstenošanu.
7. Komisija līdz ... [12 mēneši no šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc apspriešanās ar dalībvalstīm iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei, kurā ietver:
- a) pārskatu par Savienības līmenī pieejamajiem finanšu resursiem šīs regulas īstenošanas nolūkā;
 - b) novērtējumu par finansējuma vajadzībām 4. līdz 13. panta īstenošanai un 1. panta 2. punktā noteiktā mērķa sasniegšanai;
 - c) analīzi, lai konstatētu jebkādos iespējamus finansējuma trūkumus attiecībā uz šajā regulā noteikto pienākumu īstenošanu;
 - d) attiecīgā gadījumā – priekšlikumus par pienācīgiem pasākumiem, tostarp finanšu pasākumiem, konstatēto nepilnību novēršanai, piemēram, īpaši šim nolūkam paredzēta finansējuma izveidi, neskarot abu likumdevēju prerogatīvas pieņemt daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2027. gada.
8. Dalībvalstis nodrošina, ka šā panta 1. un 2. punktā minētā informācija ir pareiza un atjaunināta un ka tā ir publiski pieejama saskaņā ar Direktīvām 2003/4/EK, 2007/2/EK un (ES) 2019/1024.

V nodaļa

Deleģētie un īstenošanas akti

22. pants

Pielikumu grozīšana

1. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 23. pantu, lai grozītu I pielikumu, veidu, kādā tiek grupēti dzīvotņu veidi, pielāgojot tehnikas un zinātnes progresam un lai ņemtu vērā šīs regulas piemērošanā gūto pieredzi.
2. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 23. pantu, lai grozītu II pielikumu, pielāgojot:
 - a) dzīvotņu veidu sarakstu nolūkā nodrošināt saskaņotību ar atjauninājumiem Eiropas dabas informācijas sistēmas (*EUNIS*) dzīvotņu klasifikācijā; un
 - b) dzīvotņu veidu grupēšanu, lai tā atbilstu tehnikas un zinātnes progresam un lai ņemtu vērā šīs regulas piemērošanā gūto pieredzi.
3. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 23. pantu pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu III pielikumu, 5. pantā minēto jūras organismu sugu sarakstu pielāgojot tehnikas un zinātnes progresam.

4. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 23. pantu pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu IV pielikumu, lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidības indikatoru aprakstu, mērvienību un metodiku pielāgojot tehnikas un zinātnes progresam.
5. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 23. pantu pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu V pielikumu, sarakstu ar sugām, ko dalībvalstīs izmanto parasto lauku putnu populāciju indeksa vajadzībām, pielāgojot tehnikas un zinātnes progresam.
6. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 23. pantu pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu VI pielikumu, meža ekosistēmu biodaudzveidības indikatoru aprakstu, mērvienību un metodiku pielāgojot tehnikas un zinātnes progresam.
7. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 23. pantu pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu VII pielikumu, atjaunošanas pasākumu piemēru sarakstu pielāgojot tehnikas un zinātnes progresam un lai ņemtu vērā šīs regulas piemērošanā gūto pieredzi.

23. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.

2. Pilnvaras pieņemt 10. panta 2. punktā un 22. panta 1. līdz 7. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz piecu gadu laikposmu no ... [šīs regulas spēkā stāšanās diena]. Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms piecu gadu laikposma beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 10. panta 2. punktā un 22. panta 1. līdz 7. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.

6. Saskaņā ar 10. panta 2. punktu un 22. panta 1. līdz 7. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

24. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

VI nodaļa

Nobeiguma noteikumi

25. pants

Grozījums Regulā (ES) 2022/869

Regulas (ES) 2022/869 7. panta 8. punkta pirmo daļu aizstāj ar šādu:

“Attiecībā uz ietekmi uz vidi, kas skatīta Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktā, Direktīvas 2000/60/EK 4. panta 7. punktā un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/...⁺ 4. panta 14. un 15. punktā un 5. panta 11. un 12. punktā, ar noteikumu, ka ir ievēroti visi minētajās direktīvās un minētajā regulā noteiktie nosacījumi, Savienības sarakstā esošus projektus no enerģētikas rīcībpolitikas viedokļa uzskata par projektiem sabiedrības interesēs un var uzskatīt par projektiem, kas ir sevišķi svarīgas sabiedrības intereses.”

* Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/... (... gada ...) par dabas atjaunošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2022/869 (OV L, ..., ELI: ...).”.

⁺ OV: lūgums ievietot tekstā tās regulas numuru, kas ietverta dokumentā PE-CONS 74/23 (2022/0195(COD)), un zemsvītras piezīmē norādīt minētās regulas numuru, datumu, nosaukumu un atsauci uz OV.

26. pants
Pārskatīšana

1. Komisija līdz 2033. gada 31. decembrim izvērtē šīs regulas piemērošanu. Izvērtējumā iekļauj novērtējumu par šīs regulas ietekmi uz lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarēm, ņemot vērā attiecīgās saiknes ar pārtikas ražošanu un nodrošinātību ar pārtiku Savienībā, un par šīs regulas plašāku sociālekonomisko ietekmi.
2. Ziņojumu par galvenajiem izvērtējuma konstatējumiem Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Ja Komisija to uzskata par lietderīgu, ziņojumam pievieno tiesību akta priekšlikumu izdarīt šīs regulas attiecīgo noteikumu grozījumu, ņemot vērā vajadzību noteikt papildu atjaunošanas mērķrādītājus, tostarp atjauninātus mērķrādītājus 2040. un 2050. gadam, kas balstās uz kopīgām 4. un 5. panta neaptvertu ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodēm, šā panta 1. punktā minēto izvērtējumu un jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem.

27. pants
Pagaidu apturēšana

1. Ja ir noticis neparedzams, ārkārtas un neprovocēts notikums, kas ir ārpus Savienības kontroles un kas visā Savienībā nopietni ietekmē tādas zemes pieejamību, kura vajadzīga, lai nodrošinātu pietiekamu lauksaimniecisko ražošanu Savienības pārtikas patēriņam, Komisija pieņem īstenošanas aktus, kas ir gan vajadzīgi, gan pamatoti ārkārtas gadījumos. Šādi īstenošanas akti var uz laiku apturēt 11. panta attiecīgo noteikumu piemērošanu tik lielā mērā un uz tik ilgu laiku, cik tas ir absolūti nepieciešams. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 24. panta 2. punktā.
2. Īstenošanas akti, kas pieņemti saskaņā ar 1. punktu, paliek spēkā ne ilgāk kā 12 mēnešus. Ja pēc minētā laikposma 1. punktā minētās konkrētās problēmas saglabājas, Komisija var iesniegt atbilstīgu tiesību akta priekšlikumu minētā laikposma pagarināšanai.
3. Par visiem tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar 1. punktu, Komisija divu darbadienu laikā pēc to pieņemšanas informē Eiropas Parlamentu un Padomi.

28. pants
Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

....,

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja

I PIELIKUMS

SAUSZEMES, PIEKRASTES UN SALDŪDENS EKOSISTĒMAS – DZĪVOTŅU VEIDI UN DZĪVOTŅU VEIDU GRUPAS, KAS MINĒTAS 4. PANTA 1. UN 4. PUNKTĀ

Šajā sarakstā ir iekļauti visi 4. panta 1. un 4. punktā minētie sauszemes, piekrastes un saldūdens dzīvotņu veidi, kas uzskaitīti Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā, kā arī sešas šo dzīvotņu veidu grupas, proti, 1) mitrāji (piekrastes un iekšzemes), 2) zālāji un citas ganību dzīvotnes, 3) upju, ezeru, aluviālās un krasta zonu dzīvotnes, 4) meži, 5) stepju, virsāju un krūmāju dzīvotnes un 6) klinšu un kāpu dzīvotnes.

1. 1. GRUPA. Mitrāji (piekrastes un iekšzemes)

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Piekrastes un halofītu dzīvotnes	
1130	Grīvas ūdeņi
1140	Purvāji un smilšu līdzenumi, ko nelielas plūdmaiņas gadījumā neklāj jūras ūdens
1150	Piekrastes lagūnas
1310	<i>Salicornia</i> un citi viengadīgie augi, kas pārņem dubļus un smiltis
1320	<i>Spartina</i> velēnas (<i>Spartinion maritimae</i>)
1330	Atlantijas sāslauki (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
1340	Kontinentālie sāslauki
1410	Vidusjūras sāslauki (<i>Juncetalia maritimi</i>)
1420	Vidusjūras un termoatlantiskie halofīlie krūmāji (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
1530	Panoniskās sālsstepes un sāļie purvi
1650	Baltijas jūras boreālās šaurās ietekas
Mitrie virsāji un kūdras pļavas	
4010	Ziemeļatlantijas mitrie virsāji ar <i>Erica tetralix</i>
4020	Mērenās joslas Atlantijas mitrie virsāji ar <i>Erica ciliaris</i> un <i>Erica tetralix</i>
6460	Troodos kūdras pļavas
Augstie purvi, mūklāji un dumbrāji	
7110	Aktīvie augstie purvi
7120	Sadalījušies augstie purvi, kuri joprojām spēj dabiski reģenerēties
7130	Kūdras slāņa purvi
7140	Izzūstošie mūklāji un nestabilie purvi
7150	<i>Rhynchosporion</i> noslāņojumi kūdras substrātos
7160	Fenokandijas minerālvielām bagātie avoti un iztekas
7210	Kaļķainie dumbrāji ar <i>Cladium mariscus</i> un <i>Caricion davallianae</i> sugām
7220	Pārakmeņojušās atradnes ar tufa audzēm (<i>Cratoneurion</i>)
7230	Sārmaini dumbrāji
7240	<i>Caricion bicoloris-atrofuscae</i> Alpu piekaļņu audzes
7310	Aapa mūklāji
7320	Palsa mūklāji
Mitrie meži	
9080	Fenokandijas purvainie lapu koku meži
91D0	Purvainas mežu zemes

2. 2. GRUPA. Zālāji un citas ganību dzīvotnes

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Piekrastes un kāpu dzīvotnes	
1630	Boreālās Baltijas piekrastes pļavas
21A0	Piejūras pļavas
Virsjūru un krūmāju dzīvotnes	
4030	Eiropas sausie virsāji
4040	Sausie Atlantijas piekrastes virsāji ar <i>Erica vagans</i>
4090	Endēmiskie oro-Vidusjūras virsāji ar irbulenēm
5130	<i>Juniperus communis</i> audzes virsāja vai kaļķakmens pļavās
8240	Kaļķakmens slāņi
Zālāji	
6110	Kaļķainas vai bāziskas augsnes <i>Alysso-Sedion albi</i> klinšu pļavas
6120	Sausas smilšu augsnes kaļķainās pļavas
6130	<i>Violetalia calaminariae</i> kalamīna pļavas
6140	Pireneju <i>Festuca eskia</i> silīcija augsnes pļavas
6150	Silīcija augsnes Alpu un boreālās pļavas
6160	Oro-Ibērijas <i>Festuca indigesta</i> pļavas
6170	Alpu un subalpu kaļķainas augsnes pļavas
6180	Makronēziskās mezofilās augsnes pļavas
6190	Klinšu panoniskās pļavas (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)
6210	Pusdabiskas sausās pļavas un krūmāju zemes fācījas uz kalcifiliem substrātiem (<i>Festuco-Brometalia</i>)

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
6220	Pseudostepe ar stiebrzālēm un viengadīgajiem <i>Thero-Brachypodietea</i>
6230	Sugām bagātas <i>Nardus</i> pļavas ar silikātu substrātu kalnu apvidos (un piekaļņu apvidos – kontinentālajā Eiropā)
6240	Subpanoniskās stepes veida pļavas
6250	Panoniskās dzeltenzemes stepes veida pļavas
6260	Panoniskās smilšu stepes
6270	Fenokandijas zemieņu sugām bagātās sausās – vidēji mitrās pļavas
6280	Nordiskās alvas un pirmskembrija perioda kaļķakmens plakankalnes
62A0	Austrumu sub-Vidusjūras sausās pļavas (<i>Scorzoneratalia villosae</i>)
62B0	Serpentīnveida pļavas Kiprā
62C0	Ponto-Sarmatijas stepes
62D0	Oro-Moēzijas acidofilās pļavas
6410	<i>Molinia</i> pļavas ar kaļķainu, kūdras vai mālu – dubļu piesātināto augsni (<i>Molinion caeruleae</i>)
6420	<i>Molinio-Holoschoenion</i> Vidusjūras garstiebru zāles mitrās pļavas
6510	Zemieņu siena pļavas (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
6520	Kalnu siena pļavas
Dehesas un kokiem apaugušās pļavas	
6310	Dehesas ar mūžzaļajiem <i>Quercus spp.</i>
6530	Fenokandijas kokiem apaugušās pļavas
9070	Fenokandijas kokiem apaugušās ganības

3. 3. GRUPA. Upju, ezeru, aluviālās un krasta zonu dzīvotnes

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Upes un ezeri	
3110	Smilšainu zemieņu oligotrofiskie ūdeņi, kuros ir ļoti maz minerālvielu (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)
3120	Oligotrofiski ūdeņi – galvenokārt rietumu Vidusjūras apvidos –, kuros ir ļoti maz minerālvielu un kuros ir <i>Isoetes</i> spp.
3130	Oligotrofiski līdz mezotrofiski stāvoši ūdeņi, kuros ir <i>Littorelletea uniflorae</i> un/vai <i>Isoëto-Nanojuncetea</i> veģetācija
3140	Cieti oligomezotrofiski ūdeņi ar <i>Chara</i> spp. bentālu veģetāciju
3150	Dabiski eitrofiski ezeri ar <i>Magnopotamion</i> vai <i>Hydrocharition</i> tipa veģetāciju
3160	Dabiski distrofiski ezeri un dīķi
3170	Vidusjūras izzūstošie dīķi
3180	Izzūstoši karsta ezeri
3190	Ezeri ar ģipšakmens karstu
31A0	Transilvānijas karsto avotu amoliņa audzes
3210	Fenokandijas dabiskās upes
3220	Alpu upes un zālaugu veģetācija to krastos
3230	Alpu upes un to <i>Myricaria germanica</i> koku veģetācija
3240	Alpu upes un to <i>Salix elaeagnos</i> koku veģetācija
3250	Pastāvīgi plūstošas Vidusjūras upes ar <i>Glaucium flavum</i>

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
3260	Zemieņu – kalnāju līmeņa ūdensteces ar <i>Ranunculion fluitantis</i> un <i>Callitricho-Batrachion</i> veģetāciju
3270	Upes ar dubļainiem krastiem, kuros ir <i>Chenopodion rubri</i> p.p. un <i>Bidention</i> p.p. veģetācija
3280	Pastāvīga plūduma Vidusjūras upes, kurās ir <i>Paspalo-Agrostidion</i> sugas, kā arī <i>Salix</i> un <i>Populus alba</i> nokares
3290	Neregulāra plūduma Vidusjūras upes, kurās ir <i>Paspalo-Agrostidion</i>
32A0	Karsta upju tufa kaskādes dināriskajos Alpos
Aluviālās pļavas	
6430	Zemieņu un kalnāju – Alpu līmeņa hidrofilās garstiebru augu audzes
6440	<i>Cnidion dubii</i> aluviālās pļavas upju ielejās
6450	Ziemeļu boreālās aluviālās pļavas
6540	<i>Molinio-Hordeion secalini</i> submediteriānās pļavas
Aluviālie/krasta meži	
9160	<i>Carpinion betuli</i> Subatlantijas un Viduseiropas ozolu vai ozolu un skābaržu meži
91E0	Aluviāli meži ar <i>Alnus glutinosa</i> un <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion INCanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
91F0	Lielo upju piekrastes jauktie meži ar <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vai <i>Fraxinus angustifolia</i> (<i>Ulmenion minoris</i>)
92A0	<i>Salix alba</i> un <i>Populus alba</i> alejas
92B0	Vidusjūras neregulāro ūdensteču piekrastes audzes ar <i>Rhododendron ponticum</i> , <i>Salix</i> un citām sugām

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
92C0	<i>Platanus orientalis</i> un <i>Liquidambar orientalis</i> meži (<i>Platanion orientalis</i>)
92D0	Dienvidu piekrastes alejas un biezokņi (<i>Nerio-Tamaricetea</i> un <i>Securinegion tinctoriae</i>)
9370	<i>Phoenix</i> palmu birzis

4. 4. GRUPA. Meži

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Boreālie meži	
9010	Rietumu taiga
9020	Fennoskandiski hemiboreāli dabiskie meži ar veciem platlapu kokiem, kas nomet lapotni (<i>Quercus</i> , <i>Tilia</i> , <i>Acer</i> , <i>Fraxinus</i> vai <i>Ulmus</i>), bagātīga epifītu veģetācija
9030	Pirmās paaudzes dabiskie meži piekrastēs ar zemes garozas pacēlumu
9040	Ziemeļu subalpu/subarktiskie meži ar <i>Betula pubescens</i> ssp. <i>czerepanovii</i>
9050	Fennoskandijas augiem bagātie meži ar <i>Picea abies</i>
9060	Skujkoku meži, kas atrodas uz glaciofluviāliem eskeriem vai saistīti ar tiem
Mērenās joslas meži	
9110	Dižskābaržu meži ar <i>Luzulo-Fagetum</i>
9120	Atlantijas acidofilie dižskābaržu meži ar <i>Ilex</i> un dažkārt arī ar <i>Taxus</i> pamežā (<i>Quercion robori-petraeae</i> vai <i>Ilici-Fagenion</i>)
9130	Dižskābaržu meži ar <i>Asperulo-Fagetum</i>

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
9140	Viduseiropas subalpu dižskābaržu meži ar <i>Acer</i> un <i>Rumex arifolius</i>
9150	Viduseiropas <i>Cephalanthero-Fagion</i> kaļķakmens augšņu dižskābaržu meži
9170	<i>Galio-Carpinetum</i> ozolu un skābaržu meži
9180	<i>Tilio-Acerion</i> nokaļņu, nogāžu un aizu meži
9190	Veci acidofilie ozolu meži ar <i>Quercus robur</i> smilšainos līdzenumos
91A0	Veci akmens-ozolu meži ar <i>Ilex</i> un <i>Blechnum</i> Britu salās
91B0	Termofilie <i>Fraxinus angustifolia</i> meži
91G0	Panoniskie meži ar <i>Quercus petraea</i> un <i>Carpinus betulus</i>
91H0	Panoniskie meži ar <i>Quercus pubescens</i>
91I0	Eiropas-Sibīrijas stepju meži ar <i>Quercus</i> spp.
91J0	<i>Taxus baccata</i> meži Britu salās
91K0	Illīrijas <i>Fagus sylvatica</i> meži (<i>Aremonio-Fagion</i>)
91L0	Illīrijas ozolu un skābaržu meži (<i>Erythronio-carpinion</i>)
91M0	Panoniskie-balkānu sarkanlapu ozolu un sēdlapu ozolu meži
91P0	Dižegļu meži (<i>Abietetum polonicum</i>)
91Q0	Rietumkarpatu kaļķainās augsnes <i>Pinus sylvestris</i> meži
91R0	Dināriskā dolomīta Skotijas priežu meži (<i>Genisto januensis-Pinetum</i>)
91S0	Rietumu Pontijas dižskābaržu meži
91T0	Centrāleiropas ķērpjainie Skotijas priežu meži
91U0	Sarmatijas stepju priežu meži
91V0	<i>Dacian</i> dižskābaržu meži (<i>Symphyto-Fagion</i>)

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
91W0	Moēzijas dižskābaržu meži
91X0	<i>Dobrogean</i> dižskābaržu meži
91Y0	<i>Dacian</i> ozolu un skābaržu meži
91Z0	Moēzijas sudrabliepu meži
91AA	Austrumu balto ozolu meži
91BA	Moēzijas balteglu meži
91CA	<i>Rhodopide</i> un Balkānu <i>Range</i> Skotijas priežu meži
Vidusjūras un Makronēziskie meži	
9210	Apenīnu dižskābaržu meži ar <i>Taxus</i> un <i>Ilex</i>
9220	Apenīnu dižskābaržu meži ar <i>Abies alba</i> un dižskābaržu meži ar <i>Abies nebrodensis</i>
9230	Galīcijas un Portugāles ozolu meži ar <i>Quercus robur</i> un <i>Quercus pyrenaica</i>
9240	Ibērijas <i>Quercus faginea</i> un <i>Quercus canariensis</i> meži
9250	<i>Quercus trojana</i> meži
9260	<i>Castanea sativa</i> meži
9270	Grieķijas dižskābaržu meži ar <i>Abies borisii-regis</i>
9280	<i>Quercus frainetto</i> meži
9290	<i>Cupressus</i> meži (<i>Acero-Cupression</i>)
9310	Egejas jūras <i>Quercus brachyphylla</i> meži
9320	<i>Olea</i> un <i>Ceratonia</i> meži
9330	<i>Quercus suber</i> meži

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
9340	<i>Quercus ilex</i> un <i>Quercus rotundifolia</i> meži
9350	<i>Quercus macrolepis</i> meži
9360	Makronēziskie lauru koku meži (<i>Laurus</i> , <i>Ocotea</i>)
9380	<i>Ilex aquifolium</i> meži
9390	Krūmāju un zemkoku mežu veģetācija ar <i>Quercus alnifolia</i>
93A0	Mežu zemes ar <i>Quercus infectoria</i> (<i>Anagyro foetidae-Quercetum infectoriae</i>)
Kalnainie skujkoku meži	
9410	Acidofilie <i>Picea</i> meži kalnāju – Alpu līmeņos (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)
9420	Alpu <i>Larix decidua</i> un/vai <i>Pinus cembra</i> meži
9430	Subalpīnie un kalnāju <i>Pinus uncinata</i> meži
9510	Dienvīdāpēnu <i>Abies alba</i> meži
9520	<i>Abies pinsapo</i> meži
9530	Vidusjūras vai subvidusjūras priežu meži ar endēmiskām melnajām priedēm
9540	Vidusjūras priežu meži ar endēmiskām <i>Mesogean</i> priedēm
9550	Kanāriju salu endēmiskie priežu meži
9560	Endēmiskie meži ar <i>Juniperus</i> spp.
9570	<i>Tetraclinis articulata</i> meži
9580	Vidusjūras <i>Taxus baccata</i> meži
9590	<i>Cedrus brevifolia</i> meži (<i>Cedrosetum brevifoliae</i>)
95A0	Augstie oro-Vidusjūras priežu meži

5. 5. GRUPA. Stepju, virsāju un krūmāju dzīvotnes

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Sālsstepes un ģipšakmens stepes	
1430	Halonitrofilie krūmāji (<i>Pegano-Salsoletea</i>)
1510	Vidusjūras sālsstepes (<i>Limonietalia</i>)
1520	Ibērijas ģipšakmens veģetācija (<i>Gypsophiletalia</i>)
Mērenās joslas virsāji un krūmāji	
4050	Endēmiski makronēziskie tīreļi
4060	Alpu un boreālie virsāji
4070	Krūmāji ar <i>Pinus mugo</i> un <i>Rhododendron hirsutum</i> (<i>Mugo-Rhododendretum hirsuti</i>)
4080	Subartiskie <i>Salix</i> spp. krūmāji
40A0	Subkontinentālie peripanoniskie krūmāji
40B0	<i>Rhodope Potentilla fruticosa</i> biezokņi
40C0	Ponto-Sarmatijas lapu biezokņi
Sklerofcītu krūmāji (<i>matorral</i>)	
5110	Stabilas kserotermofilās audzes ar <i>Buxus sempervirens</i> uz akmens nogāzēm (<i>Berberidion</i> p.p.)
5120	Kalnu <i>Cytisus purgans</i> audzes
5140	<i>Cistus palhinhae</i> audzes piejūras mitrajos virsājos
5210	Kokveida krūmāji ar <i>Juniperus</i> spp.
5220	Kokveida krūmāji ar <i>Zyziphus</i>
5230	Kokveida krūmāji ar <i>Laurus nobilis</i>
5310	<i>Laurus nobilis</i> saaudzes

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
5320	<i>Euphorbia</i> zemās audzes tuvu pie klintīm
5330	Vidējās joslas Vidusjūras un pirmstuksneša krūmāji
5410	Rietumu Vidusjūras klinšu virsotņu dzelksnāji (<i>Astragalo-Plantaginietum subulatae</i>)
5420	<i>Sarcopoterium spinosum</i> dzelksnāji
5430	<i>Euphorbio-Verbascion</i> endēmiskie dzelksnāji

6. 6. GRUPA. Klinšu un kāpu dzīvotnes

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Jūras klintis, pludmales un salas	
1210	Plūdmaiņu joslas viengadīgā veģetācija
1220	Akmeņaino krastu daudzgadīgā veģetācija
1230	Atlantijas okeāna un Baltijas jūras krasta jūras klintis ar veģetāciju
1240	Vidusjūras krasta jūras klintis ar veģetāciju, kam raksturīgs <i>Limonium</i> spp.
1250	Jūras klintis ar veģetāciju, kas ietver makronēzisko krastu endēmisko floru
1610	Baltijas eskeru salas ar smilšu, akmeņu un šķembu pludmaļu veģetāciju un piekrastes veģetāciju
1620	Boreālās klintis un mazās salas Baltijas jūrā
1640	Boreālās Baltijas smilšainās pludmales ar daudzgadīgu veģetāciju
Piekrastes un iekšzemes kāpas	
2110	Embrioniskas ceļojošās kāpas

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
2120	Piekrastes ceļojošās kāpas ar <i>Ammophila arenaria</i> ("baltās kāpas")
2130	Nostiprinātās piekrastes kāpas ar zālaugu veģetāciju ("pelēkās kāpas")
2140	Nepārkalķojušās nostiprinātās kāpas ar <i>Empetrum nigrum</i>
2150	Atlantijas nepārkalķojušās nostiprinātās kāpas (<i>Calluno-Ulicetea</i>)
2160	Kāpas ar <i>Hippophaë rhamnoides</i>
2170	Kāpas ar <i>Salix repens</i> ssp. <i>argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>)
2180	Kokiem apaugušās kāpas Atlantijas, kontinentālajā vai boreālajā reģionā
2190	Mitrās kāpu ieplakas
2210	<i>Crucianellion maritimae</i> nostiprinātās pludmales kāpas
2220	Kāpas ar <i>Euphorbia terracina</i>
2230	<i>Malcolmietalia</i> kāpu pļavas
2240	<i>Brachypodietalia</i> kāpu pļavas ar viengadīgiem augiem
2250	Piekrastes kāpas ar <i>Juniperus</i> spp.
2260	<i>Cisto-Lavenduletalia</i> kāpu sklerofīlie krūmāji
2270	Kokiem apaugušās kāpas ar <i>Pinus pinea</i> un/vai <i>Pinus pinaster</i>
2310	Sauso smilšu augšņu virsāji ar <i>Calluna</i> un <i>Genista</i>
2320	Sauso smilšu augšņu virsāji ar <i>Calluna</i> un <i>Empetrum nigrum</i>
2330	Kontinentālās kāpas ar atklātām <i>Corynephorus</i> un <i>Agrostis</i> zālaugu pļavām
2340	Panoniskās kontinentālās kāpas
91N0	Panoniskais kontinentālo smilšu kāpu biezoknis (<i>Junipero-Populetum albae</i>)
Klinšu dzīvotnes	
8110	Silikātu nogāzes kalnāju-sniega līmeņos (<i>Androsacetalia alpinae</i> un <i>Galeopsietalia ladani</i>)

Dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā	Dzīvotnes veida nosaukums, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
8120	Kaļķakmens un <i>calcshist</i> nogāzes kalnāju-Alpu līmeņos (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>)
8130	Rietumvidusjūras un termofilās nogāzes
8140	Austrumvidusjūras nogāzes
8150	Viduseiropas kalnāju silikātu nogāzes
8160	Viduseiropas kaļķakmens nogāzes kalnu un kalnāju līmenī
8210	Klinšainas kaļķakmens nogāzes ar klinšu veģetāciju
8220	Klinšainas silikātu nogāzes ar klinšu veģetāciju
8230	Silikātklīntis ar <i>Sedo-Scleranthion</i> vai <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i> piekalņu veģetāciju
8310	Alas, kas nav pieejamas publiskai apskatei
8320	Lavas un iežu dabisko atsegumu lauki
8340	Pastāvīgi ledāji

II PIELIKUMS

JŪRAS EKOSISTĒMAS – DZĪVOTŅU VEIDI UN DZĪVOTŅU VEIDU GRUPAS, KAS MINĒTAS 5. PANTA 1. UN 2. PUNKTĀ

Šajā sarakstā ir iekļauti 5. panta 1. un 2. punktā minētie jūras dzīvotņu veidi, kā arī septiņas šo dzīvotņu veidu grupas, proti, 1) jūraszāļu audzes, 2) makroaļģu meži, 3) gliemju, vēžveidīgo un adatādainu sēkļi, 4) kaļķaļģu audzes, 5) sūkļu, koraļļu un koraļļveidīgo audzes, 6) atveres un plaisas un 7) mīkstie sedimenti (ne dziļāk par 1000 m). Ir norādīta arī saikne ar Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā uzskaitītajiem dzīvotņu veidiem.

Izmantotā jūras dzīvotņu veidu klasifikācija, kas diferencēta pa jūras biogeogrāfiskajiem reģioniem, ir izveidota saskaņā ar Eiropas dabas informācijas sistēmu (*EUNIS*), ko EVA 2022. gadā ir pārskatījusi attiecībā uz jūras dzīvotņu tipoloģiju. Informācija par Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā uzskaitītajām saistītajām dzīvotnēm ir balstīta uz EVA 2021. gadā publicēto savstarpējo atbilstību¹.

¹ *EUNIS* jūras dzīvotņu klasifikācija, 2022. Eiropas Vides aģentūra
<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/eunis-habitat-classification-1>.

1. 1. grupa. Jūraszāļu audzes

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Atlantijas okeāns		
MA522	Jūraszāļu audzes uz Atlantijas okeāna litorāles smiltīm	1140; 1160
MA623	Jūraszāļu audzes uz Atlantijas okeāna litorāles dūņām	1140; 1160
MB522	Jūraszāļu audzes uz Atlantijas okeāna infralitorāles smiltīm	1110; 1150; 1160
Baltijas jūra		
MA332	Baltijas jūras hidrolitorāles rupjie sedimenti, kam raksturīga zemūdens veģetācija	1130; 1160; 1610; 1620
MA432	Baltijas jūras hidrolitorāles jauktie sedimenti, kam raksturīga zemūdens veģetācija	1130; 1140; 1160; 1610
MA532	Baltijas jūras hidrolitorāles smiltis, kam raksturīgi sakņojoši zemūdens augi	1130; 1140; 1160; 1610
MA632	Baltijas jūras hidrolitorāles dūņas, kam raksturīgi sakņojoši zemūdens augi	1130; 1140; 1160; 1650
MB332	Baltijas jūras infralitorāles rupjie sedimenti, kam raksturīgi sakņojoši zemūdens augi	1110; 1160
MB432	Baltijas jūras infralitorāles jauktie sedimenti, kam raksturīgi sakņojoši zemūdens augi	1110; 1160; 1650
MB532	Baltijas jūras infralitorāles smiltis, kam raksturīgi sakņojoši zemūdens augi	1110; 1130; 1150; 1160
MB632	Baltijas jūras infralitorāles dūņu sedimenti, kam raksturīgi sakņojoši zemūdens augi	1130; 1150; 1160; 1650

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Melnā jūra		
MB546	Jūraszāļu un rizoīdu aļģu pļavas Melnās jūras infralitorāles dūņainajās smiltīs, kas pakļautas saldūdens ietekmei	1110; 1130; 1160
MB547	Melnās jūras jūraszāļu pļavas uz mēreni atsegtām augšējās infralitorāles tīrajām smiltīm	1110; 1160
MB548	Melnās jūras jūraszāļu pļavas uz apakšējās infralitorāles smiltīm	1110; 1160
Vidusjūra		
MB252	<i>Posidonia oceanica</i> biocenoze	1120
MB2521	<i>Posidonia oceanica</i> joslaino pļavu ekomorfoze	1120; 1130; 1160
MB2522	<i>Posidonia oceanica</i> “barjerifū” pļavu ekomorfoze	1120; 1130; 1160
MB2523	Atmirušu <i>Posidonia oceanica</i> sakņu pinums bez izteikta epifloras daudzuma	1120; 1130; 1160
MB2524	Asociācija ar <i>Caulerpa prolifera</i> uz <i>Posidonia</i> pļavām	1120; 1130; 1160
MB5521	Asociācija ar <i>Cymodocea nodosa</i> uz viendabīgi kalibrētām smalkām smiltīm	1110; 1130; 1160
MB5534	Asociācija ar <i>Cymodocea nodosa</i> uz virsējām dūņainām smiltīm mierīgos ūdeņos	1110; 1130; 1160
MB5535	Asociācija ar <i>Zostera noltei</i> uz virsējām dūņainām smiltīm mierīgos ūdeņos	1110; 1130; 1160
MB5541	Asociācija ar <i>Ruppia cirrhosa</i> un/vai <i>Ruppia maritima</i> uz smiltīm	1110; 1130; 1160
MB5544	Asociācija ar <i>Zostera noltei</i> eirihalīnā un eiritermālā vidē uz smiltīm	1110; 1130; 1160
MB5545	Asociācija ar <i>Zostera marina</i> eirihalīnā un eiritermālā vidē	1110; 1130; 1160

2. 2. grupa. Makroaļģu meži

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Atlantijas okeāns		
MA123	Jūras aļģu sabiedrības uz Atlantijas okeāna klintīm pilnsāļos ūdeņos	1160; 1170; 1130
MA125	Fuku (brūnaļģu) sabiedrības uz Atlantijas okeāna klintīm pilnsāļos ūdeņos	1170; 1130
MB121	Lamināriju un jūras aļģu sabiedrības uz Atlantijas okeāna infralitorāles klintīm	1170; 1160
MB123	Lamināriju un jūras aļģu sabiedrības uz sedimentu skartām vai iztraucētām Atlantijas okeāna infralitorāles klintīm	1170; 1160
MB124	Lamināriju sabiedrības uz Atlantijas okeāna infralitorāles klintīm mainīgi sāļos ūdeņos	1170; 1130; 1160
MB321	Lamināriju un jūras aļģu sabiedrības uz Atlantijas okeāna infralitorāles rupjajiem sedimentiem	1160
MB521	Lamināriju un jūras aļģu sabiedrības uz Atlantijas okeāna infralitorāles smiltīm	1160
MB621	Augu sabiedrības Atlantijas okeāna infralitorāles dūņās	1160
Baltijas jūra		
MA131	Baltijas jūras hidrolitorāles klintis un akmeņi, uz kuriem parasti aug daudzgadīgas aļģes	1160; 1170; 1130; 1610; 1620
MB131	Daudzgadīgas aļģes uz Baltijas jūras infralitorāles klintīm un akmeņiem	1170; 1160
MB232	Baltijas jūras infralitorāles dibens, ko parasti sedz sadrupušas čaulas	1160; 1110
MB333	Baltijas jūras infralitorāles rupjie sedimenti, kam raksturīgas daudzgadīgas aļģes	1110; 1160
MB433	Baltijas jūras infralitorāles jauktie sedimenti, kam raksturīgas daudzgadīgas aļģes	1110; 1130; 1160; 1170

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Melnā jūra		
MB144	Viļņu darbībai eksponētas Melnās jūras augšējās infralitorāles klintis, ko klāj fuki un kur dominē ēdamgliemenes	1170; 1160
MB149	Viļņu darbībai mēreni eksponētas Melnās jūras augšējās infralitorāles klintis, ko klāj fuki un kur dominē ēdamgliemenes	1170; 1160
MB14A	Viļņu darbībai neeksponētas Melnās jūras augšējās infralitorāles klintis, ko klāj fuki un citas aļģes un kas ir labi apgaismotas	1170; 1160
Vidusjūra		
MA1548	Asociācija ar <i>Fucus virsoides</i>	1160; 1170
MB1512	Asociācija ar <i>Cystoseira tamariscifolia</i> un <i>Saccorhiza polyschides</i>	1170; 1160
MB1513	Asociācija ar <i>Cystoseira amentacea</i> (var. <i>amentacea</i> , var. <i>stricta</i> , var. <i>spicata</i>)	1170; 1160
MB151F	Asociācija ar <i>Cystoseira brachycarpa</i>	1170; 1160
MB151G	Asociācija ar <i>Cystoseira crinita</i>	1170; 1160
MB151H	Asociācija ar <i>Cystoseira crinitophylla</i>	1170; 1160
MB151J	Asociācija ar <i>Cystoseira sauvageauana</i>	1170; 1160
MB151K	Asociācija ar <i>Cystoseira spinosa</i>	1170; 1160
MB151L	Asociācija ar <i>Sargassum vulgare</i>	1170; 1160
MB151M	Asociācija ar <i>Dictyopteris polypodioides</i>	1170; 1160
MB151W	Asociācija ar <i>Cystoseira compressa</i>	1170; 1160
MB1524	Asociācija ar <i>Cystoseira barbata</i>	1170; 1160
MC1511	Asociācija ar <i>Cystoseira zosteroideis</i>	1170; 1160

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
MC1512	Asociācija ar <i>Cystoseira usneoides</i>	1170; 1160
MC1513	Asociācija ar <i>Cystoseira dubia</i>	1170; 1160
MC1514	Asociācija ar <i>Cystoseira corniculata</i>	1170; 1160
MC1515	Asociācija ar <i>Sargassum</i> spp.	1170; 1160
MC1518	Asociācija ar <i>Laminaria ochroleuca</i>	1170; 1160
MC3517	Asociācija ar <i>Laminaria rodriguezii</i> uz detritiskas gultnes	1160

3. 3. grupa. Gliemju, vēžveidīgo un adatādainu sēkļi

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Atlantijas okeāns		
MA122	<i>Mytilus edulis</i> un/vai sprogkāju sabiedrības uz viļņu darbībai eksponētām Atlantijas okeāna litorāles klintīm	1160; 1170
MA124	Ēdamgliemeņu un/vai sprogkāju sabiedrības ar jūras aļģēm uz Atlantijas okeāna litorāles klintīm	1160; 1170
MA227	Gliemeņu rīfi Atlantijas okeāna litorālē	1170; 1140
MB222	Gliemeņu rīfi Atlantijas okeāna infralitorālē	1170; 1130; 1160
MC223	Gliemeņu rīfi Atlantijas okeāna cirkalitorālē	1170
Baltijas jūra		
MB231	Baltijas jūras infralitorāles dibens, kur dominē epibentiskas gliemenes	1170; 1160
MC231	Baltijas jūras cirkalitorāles dibens, kur dominē epibentiskas gliemenes	1170; 1160; 1110
MD231	Baltijas jūras cirkalitorāles atkrastes biogēniskais dibens, kam raksturīgas epibentiskas gliemenes	1170

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
MD232	Baltijas jūras cirkalitorāles dibens, ko parasti sedz sadrupušas čaulas un kam raksturīgas gliemenes	1170
MD431	Baltijas jūras cirkalitorāles jaukta tipa dibens, kam raksturīgas makroskopiskas epibentiskās biotiskās struktūras	
MD531	Baltijas jūras cirkalitorāles smiltis, kam raksturīgas makroskopiskas epibentiskās biotiskās struktūras	
MD631	Baltijas jūras atkrastes cirkalitorāles dūņas, kam raksturīgas epibentiskas gliemenes	
Melnā jūra		
MB141	Melnās jūras apakšējās infralitorāles klintis, kur dominē bezmugurkaulnieki	1170
MB143	Viļņu darbībai eksponētas Melnās jūras augšējās infralitorāles klintis, ko klāj foliozās aļģes (nevis fuki) un kur dominē ēdamgliemenes	1170; 1160
MB148	Viļņu darbībai mēreni eksponētas Melnās jūras augšējās infralitorāles klintis, ko klāj foliozās aļģes (nevis fuki) un kur dominē ēdamgliemenes	1170; 1160
MB242	Ēdamgliemeņu sēkļi Melnās jūras infralitorālē	1170; 1130; 1160
MB243	Austeru rīfi uz Melnās jūras apakšējās infralitorāles klintīm	1170
MB642	Melnās jūras infralitorāles terīgēnās dūņas	1160
MC141	Melnās jūras apakšējās cirkalitorāles klintis, kur dominē bezmugurkaulnieki	1170
MC241	Ēdamgliemeņu sēkļi uz Melnās jūras cirkalitorāles terīgēnām dūņām	1170
MC645	Melnās jūras apakšējās cirkalitorāles dūņas	
Vidusjūra		
MA1544	Fācija ar <i>Mytilus galloprovincialis</i> ūdeņos, kas bagātināti ar organiskām vielām	1160; 1170
MB1514	Fācija ar <i>Mytilus galloprovincialis</i>	1170; 1160
	Vidusjūras infralitorāles austeru sēkļi	
	Vidusjūras cirkalitorāles austeru sēkļi	

4. 4. grupa. Kaļķaļģu audzes

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Atlantijas okeāns		
MB322	Kaļķaļģu audzes uz Atlantijas okeāna infralitorāles rupjiem sedimentiem	1110; 1160
MB421	Kaļķaļģu audzes uz Atlantijas okeāna infralitorāles jauktiem sedimentiem	1110; 1160
MB622	Kaļķaļģu audzes uz Atlantijas okeāna infralitorāles dūņu sedimentiem	1110; 1160
Vidusjūra		
MB3511	Asociācija ar rodolītiem viļņu sajauktās rupjās smiltīs un smalkā grantī	1110; 1160
MB3521	Asociācija ar rodolītiem rupjās smiltīs un smalkā grantī, ko iespaido straumes jūras dibenā	1110; 1160
MB3522	Asociācija ar kaļķaļģēm (= asociācija ar <i>Lithothamnion corallioides</i> un <i>Phymatolithon calcareum</i>) uz Vidusjūras rupjām smiltīm un grants	1110; 1160
MC3521	Asociācija ar rodolītiem uz piekrastes detritiska dibena	1110
MC3523	Asociācija ar kaļķaļģēm (<i>Lithothamnion corallioides</i> un <i>Phymatolithon calcareum</i>) uz piekrastes detritiska dibena	1110

5. 5. grupa. Sūkļu, koraļļu un koraļļveidīgo audzes

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Atlantijas okeāns		
MC121	Faunas sabiedrību klājums uz Atlantijas okeāna cirkalitorāles klintīm	1170
MC124	Faunas sabiedrības uz Atlantijas okeāna cirkalitorāles klintīm mainīgi sāļos ūdeņos	1170; 1130

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
MC126	Atlantijas okeāna cirkalitorāles alās un pārkarēs dzīvojošas sabiedrības	8330; 1170
MC222	Auksto ūdeņu koraļļu rīfi Atlantijas okeāna cirkalitorālē	1170
MD121	Sūkļu sabiedrības uz Atlantijas okeāna atkrastes cirkalitorāles klintīm	1170
MD221	Auksto ūdeņu koraļļu rīfi Atlantijas okeāna atkrastes cirkalitorālē	1170
ME122	Sūkļu sabiedrības uz Atlantijas okeāna augšējās batiāles klintīm	1170
ME123	Jauktas auksto ūdeņu koraļļu sabiedrības uz Atlantijas okeāna augšējās batiāles klintīm	1170
ME221	Auksto ūdeņu koraļļu rīfi Atlantijas okeāna augšējā batiālē	1170
ME322	Jauktas auksto ūdeņu koraļļu sabiedrības uz Atlantijas okeāna augšējās batiāles rupjiem sedimentiem	
ME324	Sūkļu agregācija uz Atlantijas okeāna augšējās batiāles rupjiem sedimentiem	
ME422	Sūkļu agregācija uz Atlantijas okeāna augšējās batiāles jauktiem sedimentiem	
ME623	Sūkļu agregācija uz Atlantijas okeāna augšējās batiāles dūņām	
ME624	Stāvo koraļļu lauks uz Atlantijas okeāna augšējās batiāles dūņām	
MF121	Jauktas auksto ūdeņu koraļļu sabiedrības uz Atlantijas okeāna apakšējās batiāles klintīm	1170
MF221	Auksto ūdeņu koraļļu rīfi Atlantijas okeāna apakšējā batiālē	1170
MF321	Jauktas auksto ūdeņu koraļļu sabiedrības uz Atlantijas okeāna apakšējās batiāles rupjiem sedimentiem	
MF622	Sūkļu agregācija uz Atlantijas okeāna apakšējās batiāles dūņām	
MF623	Stāvo koraļļu lauks uz Atlantijas okeāna apakšējās batiāles dūņām	

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Baltijas jūra		
MB138	Baltijas infralitorāles klintis un akmeņi, kam raksturīgi epibentiski sūkļi	1170; 1160
MB43A	Baltijas infralitorāles jauktie sedimenti, kam raksturīgi epibentiski sūkļi (Porifera)	1160; 1170
MC133	Baltijas cirkalitorāles klintis un akmeņi, kam raksturīgi epibentiski dzēlēžzarndobumaiņi	1170; 1160
MC136	Baltijas cirkalitorāles klintis un akmeņi, kam raksturīgi epibentiski sūkļi	1170; 1160
MC433	Baltijas cirkalitorāles jauktie sedimenti, kam raksturīgi epibentiski dzēlēžzarndobumaiņi	1160; 1170
MC436	Baltijas cirkalitorāles jauktie sedimenti, kam raksturīgi epibentiski sūkļi	1160
Melnā jūra		
MD24	Melnās jūras atkrastes cirkalitorāles biogēniskās dzīvotnes	1170
ME14	Melnās jūras augšējās batiāles klintis	1170
ME24	Melnās jūras augšējās batiāles biogēniskās dzīvotnes	1170
MF14	Melnās jūras apakšējās batiāles klintis	1170
Vidusjūra		
MB151E	Fācija ar <i>Cladocora caespitosa</i>	1170; 1160
MB151Q	Fācija ar <i>Astroides calycularis</i>	1170; 1160
MB151α	Koraļļveidīgo biocenožu fācija un asociācija (anklāvā)	1170; 1160
MC1519	Fācija ar <i>Eunicella cavolini</i>	1170; 1160

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
MC151A	Fācija ar <i>Eunicella singularis</i>	1170; 1160
MC151B	Fācija ar <i>Paramuricea clavata</i>	1170; 1160
MC151E	Fācija ar <i>Leptogorgia sarmentosa</i>	1170; 1160
MC151F	Fācija ar <i>Anthipatella subpinnata</i> un skrajām sārtalģēm	1170; 1160
MC151G	Fācija ar milzu sūkļiem un skrajām sārtalģēm	1170; 1160
MC1522	Fācija ar <i>Corallium rubrum</i>	8330; 1170
MC1523	Fācija ar <i>Leptopsammia pruvoti</i>	8330; 1170
MC251	Koraļļveidīgo platformas	1170
MC6514	Lipīgu dūņu fācija ar <i>Alcyonium palmatum</i> un <i>Parastichopus regalis</i> cirkalitorāles dūņās	1160
MD151	Vidusjūras šelfa malas biocenoze	1170
MD25	Vidusjūras atkrastes cirkalitorāles biogēniskās dzīvotnes	1170
MD6512	Lipīgu dūņu fācija ar <i>Alcyonium palmatum</i> un <i>Parastichopus regalis</i> apakšējās cirkalitorāles dūņās	
ME1511	Vidusjūras augšējās batiāles <i>Lophelia pertusa</i> rīfi	1170
ME1512	Vidusjūras augšējās batiāles <i>Madrepora oculata</i> rīfi	1170
ME1513	Vidusjūras augšējās batiāles <i>Madrepora oculata</i> un <i>Lophelia pertusa</i> rīfi	1170
ME6514	Vidusjūras augšējās batiāles fācija ar <i>Pheronema carpenteri</i>	
MF1511	Vidusjūras apakšējās batiāles <i>Lophelia pertusa</i> rīfi	1170
MF1512	Vidusjūras apakšējās batiāles <i>Madrepora oculata</i> rīfi	1170

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
MF1513	Vidusjūras apakšējās batiāles <i>Madrepora oculata</i> un <i>Lophelia pertusa</i> rīfi	1170
MF6511	Vidusjūras apakšējās batiāles smilšainu dūņu fācija ar <i>Thenia muricata</i>	
MF6513	Vidusjūras apakšējās batiāles kompakto dūņu fācija ar <i>Isidella elongata</i>	

6. 6. grupa. Atveres un plaisas

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Atlantijas okeāns		
MB128	Atveres un plaisas Atlantijas okeāna infralitorāles klintīs	1170; 1160; 1180
MB627	Atveres un plaisas Atlantijas okeāna infralitorāles dūņās	1130; 1160
MC127	Atveres un plaisas Atlantijas okeāna cirkalitorāles klintīs	1170; 1180
MC622	Atveres un plaisas Atlantijas okeāna cirkalitorāles dūņās	1160
MD122	Atveres un plaisas Atlantijas okeāna atkrastes cirkalitorāles klintīs	1170
MD622	Atveres un plaisas Atlantijas okeāna atkrastes cirkalitorāles dūņās	

7. 7. grupa. Mīkstie sedimenti (ne dziļāk par 1000 m)

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
Atlantijas okeāns		
MA32	Atlantijas okeāna litorāles rupjie sedimenti	1130; 1160
MA42	Atlantijas okeāna litorāles jauktie sedimenti	1130; 1140; 1160
MA52	Atlantijas okeāna litorāles smiltis	1130; 1140; 1160
MA62	Atlantijas okeāna litorāles dūņas	1130; 1140; 1160
MB32	Atlantijas okeāna infralitorāles rupjie sedimenti	1110; 1130; 1160
MB42	Atlantijas okeāna infralitorāles jauktie sedimenti	1110; 1130; 1150; 1160
MB52	Atlantijas okeāna infralitorāles smiltis	1110; 1130; 1150; 1160
MB62	Atlantijas okeāna infralitorāles dūņas	1110; 1130; 1160
MC32	Atlantijas okeāna cirkalitorāles rupjie sedimenti	1110; 1160
MC42	Atlantijas okeāna cirkalitorāles jauktie sedimenti	1110; 1160
MC52	Atlantijas okeāna cirkalitorāles smiltis	1110; 1160
MC62	Atlantijas okeāna cirkalitorāles dūņas	1160
MD32	Atlantijas okeāna atkrastes cirkalitorāles rupjie sedimenti	
MD42	Atlantijas okeāna atkrastes cirkalitorāles jauktie sedimenti	
MD52	Atlantijas okeāna atkrastes cirkalitorāles smiltis	
MD62	Atlantijas okeāna atkrastes cirkalitorāles dūņas	
ME32	Atlantijas okeāna augšējās batiāles rupjie sedimenti	

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
ME42	Atlantijas okeāna augšējās batiāles jauktie sedimenti	
ME52	Atlantijas okeāna augšējās batiāles smiltis	
ME62	Atlantijas okeāna augšējās batiāles dūņas	
MF32	Atlantijas okeāna apakšējās batiāles rupjie sedimenti	
MF42	Atlantijas okeāna apakšējās batiāles jauktie sedimenti	
MF52	Atlantijas okeāna apakšējās batiāles smiltis	
MF62	Atlantijas okeāna apakšējās batiāles dūņas	
Baltijas jūra		
MA33	Baltijas jūras hidrolitorāles rupjie sedimenti	1130; 1160; 1610; 1620
MA43	Baltijas jūras hidrolitorāles jauktie sedimenti	1130; 1140; 1160; 1610
MA53	Baltijas jūras hidrolitorāles smiltis	1130; 1140; 1160; 1610
MA63	Baltijas jūras hidrolitorāles dūņas	1130; 1140; 1160; 1650
MB33	Baltijas jūras infralitorāles rupjie sedimenti	1110; 1150; 1160
MB43	Baltijas jūras infralitorāles jauktie sedimenti	1110; 1130; 1150; 1160; 1170; 1650
MB53	Baltijas jūras infralitorāles smiltis	1110; 1130; 1150; 1160
MB63	Baltijas jūras infralitorāles dūņas	1130; 1150; 1160; 1650

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
MC33	Baltijas jūras cirkalitorāles rupjie sedimenti	1110; 1160
MC43	Baltijas jūras cirkalitorāles jauktie sedimenti	1160; 1170
MC53	Baltijas jūras cirkalitorāles smiltis	1110; 1160
MC63	Baltijas jūras cirkalitorāles dūņas	1160; 1650
MD33	Baltijas jūras atkrastes cirkalitorāles rupjie sedimenti	
MD43	Baltijas jūras atkrastes cirkalitorāles jauktie sedimenti	
MD53	Baltijas jūras atkrastes cirkalitorāles smiltis	
MD63	Baltijas jūras atkrastes cirkalitorāles dūņas	
Melnā jūra		
MA34	Melnās jūras litorāles rupjie sedimenti	1160
MA44	Melnās jūras litorāles jauktie sedimenti	1130; 1140; 1160
MA54	Melnās jūras litorāles smiltis	1130; 1140; 1160
MA64	Melnās jūras litorāles dūņas	1130; 1140; 1160
MB34	Melnās jūras infralitorāles rupjie sedimenti	1110; 1160
MB44	Melnās jūras infralitorāles jauktie sedimenti	1110; 1170
MB54	Melnās jūras infralitorāles smiltis	1110; 1130; 1160
MB64	Melnās jūras infralitorāles dūņas	1130; 1160
MC34	Melnās jūras cirkalitorāles rupjie sedimenti	1160
MC44	Melnās jūras cirkalitorāles jauktie sedimenti	
MC54	Melnās jūras cirkalitorāles smiltis	1160
MC64	Melnās jūras cirkalitorāles dūņas	1130; 1160
MD34	Melnās jūras atkrastes cirkalitorāles rupjie sedimenti	

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
MD44	Melnās jūras atkrastes cirkalitorāles jauktie sedimenti	
MD54	Melnās jūras atkrastes cirkalitorāles smiltis	
MD64	Melnās jūras atkrastes cirkalitorāles dūņas	
Vidusjūra		
MA35	Vidusjūras litorāles rupjie sedimenti	1160; 1130
MA45	Vidusjūras litorāles jauktie sedimenti	1140; 1160
MA55	Vidusjūras litorāles smiltis	1130; 1140; 1160
MA65	Vidusjūras litorāles dūņas	1130; 1140; 1150; 1160
MB35	Vidusjūras infralitorāles rupjie sedimenti	1110; 1160
MB45	Vidusjūras infralitorāles jauktie sedimenti	
MB55	Vidusjūras infralitorāles smiltis	1110; 1130; 1150; 1160
MB65	Vidusjūras infralitorāles dūņas	1130; 1150
MC35	Vidusjūras cirkalitorāles rupjie sedimenti	1110; 1160
MC45	Vidusjūras cirkalitorāles jauktie sedimenti	
MC55	Vidusjūras cirkalitorāles smiltis	1110; 1160
MC65	Vidusjūras cirkalitorāles dūņas	1130; 1160
MD35	Vidusjūras atkrastes cirkalitorāles rupjie sedimenti	
MD45	Vidusjūras atkrastes cirkalitorāles jauktie sedimenti	
MD55	Vidusjūras atkrastes cirkalitorāles smiltis	
MD65	Vidusjūras atkrastes cirkalitorāles dūņas	
ME35	Vidusjūras augšējās batiāles rupjie sedimenti	

<i>EUNIS</i> kods	<i>EUNIS</i> dzīvotnes veida nosaukums	Saistītais dzīvotnes veida kods, kas minēts Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā
ME45	Vidusjūras augšējās batiāles jauktie sedimenti	
ME55	Vidusjūras augšējās batiāles smiltis	
ME65	Vidusjūras augšējās batiāles dūņas	
MF35	Vidusjūras apakšējās batiāles rupjie sedimenti	
MF45	Vidusjūras apakšējās batiāles jauktie sedimenti	
MF55	Vidusjūras apakšējās batiāles smiltis	
MF65	Vidusjūras apakšējās batiāles dūņas	

III PIELIKUMS

JŪRAS SUGAS, KAS MINĒTAS 5. PANTA 5. PUNKTĀ

- 1) pundurzāģzivs (*Pristis clavata*);
- 2) sīkzobu zāģzivs (*Pristis pectinata*);
- 3) lielzobu zāģzivs (*Pristis pristis*);
- 4) milzu haizivs (*Cetorhinus maximus*) un baltā haizivs (*Carcharodon carcharias*);
- 5) gludā laternhaizivs (*Etmopterus pusillus*);
- 6) rifu velnraja (*Mobula alfredi*);
- 7) divragainā velnraja (*Mobula birostris*);
- 8) lielā velnraja (*Mobula mobular*);
- 9) mazā Gvinejas velnraja (*Mobula rochebrunei*);
- 10) Japānas velnraja (*Mobula japanica*);
- 11) gludastes velnraja (*Mobula thurstoni*);
- 12) garragu velnraja (*Mobula eregoodootenkee*);
- 13) Čīles velnraja (*Mobula tarapacana*);
- 14) īsspuru velnraja (*Mobula kuhlii*);

- 15) mazā velnraja (*Mobula hypostoma*);
 - 16) Norvēģijas raja (*Dipturus nidarosiensis*);
 - 17) baltā raja (*Rostroraja alba*);
 - 18) Ģitārraju dzimta (*Rhinobatidae*);
 - 19) eņģeļhaizivs (*Squatina squatina*);
 - 20) lasis (*Salmo salar*);
 - 21) taimiņš (*Salmo trutta*);
 - 22) Rietumeiropas sīga (*Coregonus oxyrhynchus*).
-

IV PIELIKUMS

11. PANTA 2. PUNKTĀ MINĒTO LAUKSAIMNIECISKO EKOSISTĒMU BIODAUDZVEIDĪBAS INDIKATORU SARAKSTS

Indikators	Apraksts, mērvienības un indikatora noteikšanas un monitoringa metodika
Zālāju tauriņu indekss	Apraksts: šo indikatoru veido no sugām, ko uzskata par raksturīgām Eiropas zālājiem un kas sastopamas plašos Eiropas apgabalos, kurus aptver lielākā daļa tauriņu monitoringa shēmu. Tā pamatā ir sugu tendenču ģeometriskais vidējais. Vienība: indekss. Metodika: izstrādājusi un izmanto organizācija “<i>Butterfly Conservation Europe</i>”, sk. <i>Van Swaay, C.A.M., Assessing Butterflies in Europe – Butterfly Indicators 1990–2018</i>, tehniskais ziņojums, <i>Butterfly Conservation Europe</i>, 2020.
Organiskā oglekļa uzkrājums aramzemes minerālaugsnēs	Apraksts: šis indikators raksturo organiskā oglekļa uzkrājumu aramzemes minerālaugsnēs 0–30 cm dziļumā. Vienība: organiskā oglekļa tonnas/ha. Metodika: izklāstīta Regulas (ES) 2018/1999 V pielikumā saskaņā ar IPCC 2006. gada vadlīnijām par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem, un plašāk iztīrāta Zemes izmantošanas un zemes pārklājuma statistiskajā apsekojumā (<i>LUCAS</i>), <i>Jones A. et al., LUCAS Soil 2022</i>, JRC tehniskais ziņojums, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2021.

Indikators	Apraksts, mērvienības un indikatora noteikšanas un monitoringa metodika
Tādu lauksaimniecības zemju īpatsvars, kurās ir ļoti daudzveidīgas ainavas iezīmes	Apraksts: ļoti daudzveidīgas ainavas iezīmes, piemēram, buferjoslas, dzīvžogi, atsevišķi koki vai koku grupas, koku rindas, laukmales, atsevišķi laukumi, grāvji, ūdensteces, mazi mitrāji, terases, piramidāli akmens krāvumi, akmens sienas, mazi dīķi un kultūras objekti, ir pastāvīgas dabiskas vai pusdabiskas veģetācijas elementi lauksaimniecības kontekstā, kuri nodrošina ekosistēmu pakalpojumus un atbalstu biodaudzveidībai. Tālab ainavas iezīmes ir pēc iespējas jāsargā no negatīviem ārējiem traucējumiem, lai nodrošinātu drošas dzīvotnes dažādiem taksoniem, tāpēc tām jāatbilst šādiem nosacījumiem: a) tās nevar izmantot produktīviem lauksaimnieciskiem mērķiem (tostarp ganībām vai lopbarības ražošanai), izņemot gadījumus, kad šāds izmantojums ir vajadzīgs biodaudzveidības saglabāšanai; un b) tās nevajadzētu apstrādāt ar mēslošanas līdzekļiem vai pesticīdiem, izņemot zemu resursu apstrādi ar pakaišu kūtsmēsliem. Zemi, kas atstāta papuvē, tostarp uz laiku, var uzskatīt par daudzveidības ziņā augstvērtīgām ainavas iezīmēm, ja tā atbilst otrās daļas a) un b) punktā minētajiem kritērijiem. Produktīvus kokus, kas ir daļa no ilgtspējīgām agromežsaimniecības sistēmām, vai kokus ekstensīvās vecās plantācijās, kas atrodas uz ilggadīgiem zālājiem, un produktīvus elementus dzīvžogos arī var uzskatīt par daudzveidības ziņā augstvērtīgām ainavas iezīmēm, ja tie atbilst otrās daļas b) punktā minētajam kritērijam un ja raža tiek ievākta tikai brīžos, kad tas neapdraud augstu biodaudzveidības līmeni.

Indikators	Apraksts, mērvienības un indikatora noteikšanas un monitoringa metodika
	Vienība: % (izmantotās lauksaimniecības zemes īpatsvars). Metodika: izstrādāta saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 I pielikuma I.21. indikatoru, kā pamatā ir jaunākais atjauninātais <i>LUCAS</i> attiecībā uz ainavas iezīmēm (sk. <i>Ballin M. et al., Redesign sample for Land Use/Cover Area frame Survey (LUCAS), Eurostat 2018</i>) un attiecībā uz papuvēm (sk. <i>Farm Structure, Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure</i>, tiešsaistes publikācija, <i>Eurostat</i>), un – attiecīgā gadījumā – attiecībā uz ļoti daudzveidīgām ainavas iezīmēm, uz kurām neattiecas iepriekš minētā metodika, metodiku dalībvalstis izstrādājušas saskaņā ar šīs regulas 11. panta 7. punktu. <i>LUCAS</i> metodika tiek regulāri atjaunināta, lai uzlabotu to datu ticamību, kurus Savienībā un valstu līmenī dalībvalstis izmanto, īstenojot savus nacionālos atjaunošanas plānus.

V PIELIKUMS

PARASTO LAUKU PUTNU POPULĀCIJU INDEKSS VALSTS LĪMENĪ

Apraksts

Parasto lauku putnu populāciju indekss apkopo parastu un plaši izplatītu lauku putnu populācijas tendences, un pēc tā ir iespējams pastarpināti novērtēt lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidības stāvokli Eiropā. Valsts parasto lauku putnu populāciju indekss ir salikts vairāksugu indekss, ar ko mēra lauku putnu sugu relatīvā skaitliskuma izmaiņu tempu izvēlētās apsekošanas vietās valsts līmenī. Minētā indeksa pamatā ir īpaši izvēlētas sugas, kuru barošanās vai ligzdošana vai abas ir atkarīgas no dzīvotnēm lauksaimniecības zemēs. Valstu parasto lauku putnu populāciju indeksu pamatā ir sugu kopas, kas ir svarīgas katrai dalībvalstij. Valsts parasto lauku putnu populāciju indeksu aprēķina, par pamatu ņemot bāzes gadu, kura indeksa vērtība parasti ir 100. Tendenču vērtības atspoguļo attiecīgo lauku putnu populācijas lieluma kopējās izmaiņas gadu gaitā.

Metodika: Brlik et al. (2021): *Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds*. *Sci Data* 8, 21. <https://doi.org/10.1038/s41597-021-00804-2>

“Dalībvalstis, kurās lauku putnu populācijas vēsturiski ir vairāk noplicinātas” ir dalībvalstis, kurās vismaz pusei sugu, ko aptver valsts parasto lauku putnu populāciju indekss, populācijas tendence ilgtermiņā ir negatīva. Dalībvalstīs, kurās attiecībā uz kādām sugām nav pieejama informācija par ilgtermiņa populācijas tendencēm, izmanto informāciju par sugu stāvokli Eiropā.

Šīs dalībvalstis ir

Čehija

Dānija

Vācija

Igaunija

Spānija

Francija

Itālija

Luksemburga

Ungārija

Nīderlande

Somija

“Dalībvalstis, kurās lauku putnu populācijas vēsturiski ir mazāk noplicinātas” ir dalībvalstis, kurās mazāk nekā pusei sugu, ko aptver valsts parasto lauku putnu populāciju indekss, populācijas tendence ilgtermiņā ir negatīva. Dalībvalstīs, kurās attiecībā uz kādām sugām nav pieejama informācija par ilgtermiņa populācijas tendencēm, izmanto informāciju par sugu stāvokli Eiropā.

Šīs dalībvalstis ir

Beļģija

Bulgārija

Īrija

Grieķija

Horvātija

Kipra

Latvija

Lietuva

Malta

Austrija

Polija

Portugāle

Rumānija

Slovēnija

Slovākija

Zviedrija

Sugu saraksts, ko dalībvalstīs izmanto parasto lauku putnu populāciju indeksā

Beļģija (Flandrija)

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Haematopus ostralegus

Hirundo rustica

Limosa limosa

Linaria cannabina

Motacilla flava

Numenius arquata

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola torquatus

Sylvia communis

Vanellus vanellus

Beļģija (Valonija)

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Corvus frugilegus

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Miliaria calandra

Motacilla flava

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola torquatus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

Bulgārija

Alauda arvensis

Carduelis carduelis

Coturnix coturnix

Corvus frugilegus

Emberiza hortulana

Emberiza melanocephala

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Miliaria calandra

Motacilla flava

Perdix perdix

Passer montanus

Sylvia communis

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Upupa epops

Čehija

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Ciconia ciconia

Corvus frugilegus

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Hirundo rustica

Lanius collurio

Miliaria calandra

Linaria cannabina

Motacilla flava

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

Dānija

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Carduelis carduelis

Corvus corone

Corvus frugilegus

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Gallinago gallinago

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Miliaria calandra

Motacilla alba

Motacilla flava

Oenanthe oenanthe

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola rubetra

Sylvia communis

Sylvia curruca

Turdus pilaris

Vanellus vanellus

Vācija

Alauda arvensis

Athene noctua

Emberiza citrinella

Lanius collurio

Limosa limosa

Lullula arborea

Miliaria calandra

Milvus milvus

Saxicola rubetra

Vanellus vanellus

Igaunija

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Corvus frugilegus

Emberiza citrinella

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

Īrija

Carduelis carduelis

Columba oenas

Columba palumbus

Corvus cornix

Corvus frugilegus

Corvus monedula

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Fringilla coelebs

Hirundo rustica

Chloris chloris

Linaria cannabina

Motacilla alba

Passer domesticus

Phasianus colchicus

Pica pica

Saxicola torquatus

Sturnus vulgaris

Grieķija

Alauda arvensis

Apus apus

Athene noctua

Calandrella brachydactyla

Carduelis carduelis

Carduelis chloris

Ciconia ciconia

Corvus corone

Corvus monedula

Delichon urbicum

Emberiza cirrus

Emberiza hortulana

Emberiza melanocephala

Falco naumanni

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo daurica

Hirundo rustica

Lanius collurio

Lanius minor

Lanius senator

Linaria cannabina

Lullula arborea

Luscinia megarhynchos

Melanocorypha calandra

Miliaria calandra

Motacilla flava

Oenanthe hispanica

Oenanthe oenanthe

Passer domesticus

Passer hispaniolensis

Passer montanus

Pica pica

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Streptopelia decaocto

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia melanocephala

Upupa epops

Spānija

Alauda arvensis

Alectoris rufa

Athene noctua

Calandrella brachydactyla

Carduelis carduelis

Cisticola juncidis

Corvus monedula

Coturnix coturnix

Emberiza calandra

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Linaria cannabina

Melanocorypha calandra

Merops apiaster

Oenanthe hispanica

Passer domesticus

Passer montanus

Pica pica

Pterocles orientalis

Streptopelia turtur

Sturnus unicolor

Tetrax tetrax

Upupa epops

Francija

Alauda arvensis

Alectoris rufa

Anthus campestris

Anthus pratensis

Buteo buteo

Corvus frugilegus

Coturnix coturnix

Emberiza cirrus

Emberiza citrinella

Emberiza hortulana

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Lanius collurio

Linaria cannabina

Lullula arborea

Melanocorypha calandra

Motacilla flava

Oenanthe oenanthe

Perdix perdix

Saxicola torquatus

Saxicola rubetra

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

Horvātija

Alauda arvensis

Anthus campestris

Anthus trivialis

Carduelis carduelis

Coturnix coturnix

Emberiza cirlus

Emberiza citrinella

Emberiza melanocephala

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Jynx torquilla

Lanius collurio

Lanius senator

Linaria cannabina

Lullula arborea

Luscinia megarhynchos

Miliaria calandra

Motacilla flava

Oenanthe hispanica

Oriolus oriolus

Passer montanus

Pica pica

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Streptopelia turtur

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

Itālija

Alauda arvensis

Anthus campestris

Calandrella brachydactyla

Carduelis carduelis

Carduelis chloris

Corvus cornix

Emberiza calandra

Emberiza hortulana

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Jynx torquilla

Lanius collurio

Luscinia megarhynchos

Melanocorypha calandra

Motacilla alba

Motacilla flava

Oriolus oriolus

Passer domesticus italiae

Passer hispaniolensis

Passer montanus

Pica pica

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus unicolor

Sturnus vulgaris

Upupa epops

Kipra

Alectoris chukar

Athene noctua

Carduelis carduelis

Cisticola juncidis

Clamator glandarius

Columba palumbus

Coracias garrulus

Corvus corone cornix

Coturnix coturnix

Emberiza calandra

Emberiza melanocephala

Falco tinnunculus

Fringilla monticola

Galerida cristata

Hirundo rustica

Chloris chloris

Iduna pallida

Linaria cannabina

Oenanthe cypriaca

Parus major

Passer hispaniolensis

Pica pica

Streptopelia turtur

Sylvia conspicillata

Sylvia melanocephala

Latvija

Acrocephalus palustris

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Carduelis carduelis

Carpodacus erythrinus

Ciconia ciconia

Crex crex

Emberiza citrinella

Lanius collurio

Locustella naevia

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

Lietuva

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Carduelis carduelis

Ciconia ciconia

Crex crex

Emberiza citrinella

Hirundo rustica

Lanius collurio

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

Luksemburga

Alauda arvensis

Emberiza citrinella

Lanius collurio

Linaria cannabina

Passer montanus

Saxicola torquatus

Sylvia communis

Ungārija

Alauda arvensis

Anthus campestris

Coturnix coturnix

Emberiza calandra

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Lanius collurio

Lanius minor

Locustella naevia

Merops apiaster

Motacilla flava

Perdix perdix

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Sylvia nisoria

Vanellus vanellus

Malta

Calandrella brachydactyla

Linaria cannabina

Cettia cetti

Cisticola juncidis

Coturnix coturnix

Emberiza calandra

Lanius senator

Monticola solitarius

Passer hispaniolensis

Passer montanus

Serinus serinus

Streptopelia decaocto

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia conspicillata

Sylvia melanocephala

Nīderlande

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Athene noctua

Calidris pugnax

Carduelis carduelis

Corvus frugilegus

Coturnix coturnix

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Gallinago gallinago

Haematopus ostralegus

Hippolais icterina

Hirundo rustica

Limosa limosa

Miliaria calandra

Motacilla flava

Numenius arquata

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola torquatus

Spatula clypeata

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Tringa totanus

Turdus viscivorus

Vanellus vanellus

Austrija

Acrocephalus palustris

Alauda arvensis

Anthus spinoletta

Anthus trivialis

Carduelis carduelis

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Jynx torquilla

Lanius collurio

Linaria cannabina

Lullula arborea

Miliaria calandra

Oenanthe oenanthe

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Serinus citrinella

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Turdus pilaris

Vanellus vanellus

Polija

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Ciconia ciconia

Emberiza citrinella

Emberiza hortulana

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Lanius collurio

Limosa limosa

Linaria cannabina

Miliaria calandra

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola torquatus

Saxicola rubetra

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

Portugāle

Athene noctua

Bubulcus ibis

Carduelis carduelis

Chloris chloris

Ciconia ciconia

Cisticola juncidis

Coturnix coturnix

Delichon urbicum

Emberiza cirrus

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Lanius meridionalis

Linaria cannabina

Merops apiaster

Miliaria calandra

Milvus migrans

Passer domesticus

Pica pica

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Sturnus unicolor

Upupa epops

Rumānija

Alauda arvensis

Anthus campestris

Calandrella brachydactyla

Ciconia ciconia

Corvus frugilegus

Emberiza calandra

Emberiza citrinella

Emberiza hortulana

Emberiza melanocephala

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Lanius collurio

Lanius minor

Linaria cannabina

Melanocorypha calandra

Motacilla flava

Passer montanus

Perdix perdix

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

Slovēnija

Acrocephalus palustris

Alauda arvensis

Anthus trivialis

Carduelis carduelis

Columba oenas

Columba palumbus

Emberiza calandra

Emberiza cirrus

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Galerida cristata

Hirundo rustica

Jynx torquilla

Lanius collurio

Linaria cannabina

Lullula arborea

Luscinia megarhynchos

Motacilla flava

Passer montanus

Phoenicurus phoenicurus

Picus viridis

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Upupa epops

Vanellus vanellus

Slovākija

Alauda arvensis

Carduelis carduelis

Emberiza calandra

Emberiza citrinella

Falco tinnunculus

Hirundo rustica

Chloris chloris

Lanius collurio

Linaria cannabina

Locustella naevia

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Saxicola torquatus

Serinus serinus

Streptopelia turtur

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Sylvia nisoria

Vanellus vanellus

Somija

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Corvus monedula

Crex crex

Delichon urbica

Emberiza hortulana

Hirundo rustica

Numenius arquata

Passer montanus

Saxicola rubetra

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Turdus pilaris

Vanellus vanellus

Zviedrija

Alauda arvensis

Anthus pratensis

Corvus frugilegus

Emberiza citrinella

Emberiza hortulana

Falco tinnunculus

Hirundo rustica

Lanius collurio

Linaria cannabina

Motacilla flava

Passer montanus

Saxicola rubetra

Sturnus vulgaris

Sylvia communis

Vanellus vanellus

VI PIELIKUMS

12. PANTA 2. UN 3. PUNKTĀ MINĒTO MEŽA EKOSISTĒMU BIODAUDZVEIDĪBAS INDIKATORU SARAKSTS

Indikators	Apraksts, mērvienības un indikatora noteikšanas un monitoringa metodika
Stāvoša atmirusī koksne	Apraksts: šis indikators parāda stāvošas atmirušas koksnes biomasas apjomu mežā un citās kokaugiem klātās zemēs. Vienība: m³/ha. Metodika: izstrādājusi un izmanto organizācija “FOREST EUROPE”, aprakstīta <i>State of Europe's Forests 2020</i>, <i>FOREST EUROPE 2020</i> un nacionālo meža inventarizāciju aprakstā <i>Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010</i>, ņemot vērā Regulas (ES) 2018/1999 V pielikumā izklāstīto metodiku saskaņā ar IPCC 2006. gada vadlīnijām par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem.
Guloša atmirusī koksne	Apraksts: šis indikators parāda gulošas atmirušas koksnes biomasas apjomu mežā un citās kokaugiem klātās zemēs. Vienība: m³/ha. Metodika: izstrādājusi un izmanto organizācija “FOREST EUROPE”, aprakstīta <i>State of Europe's Forests 2020</i>, <i>FOREST EUROPE 2020</i> un nacionālo meža inventarizāciju aprakstā <i>Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010</i>, ņemot vērā Regulas (ES) 2018/1999 V pielikumā izklāstīto metodiku saskaņā ar IPCC 2006. gada vadlīnijām par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem.

Indikators	Apraksts, mērvienības un indikatora noteikšanas un monitoringa metodika
Nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvars	Apraksts: šis indikators rāda, kāds ir tādu koksnes ieguvei pieejamu mežu (<i>FAWS</i>) īpatsvars, kam ir nevienmērīga vecumstruktūra, salīdzinājumā ar vienmērīgas vecumstruktūras mežiem. Vienība: tādu nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvars (procentos), kas ir pieejami koksnes ieguvei. Metodika: izstrādājusi un izmanto organizācija “<i>FOREST EUROPE</i>”, aprakstīta <i>State of Europe’s Forests 2020</i>, <i>FOREST EUROPE 2020</i> un nacionālo meža inventarizāciju aprakstā <i>Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010</i>.
Meža savienotība	Apraksts: meža savienotība ir ar mežu klāto teritoriju kompaktuma pakāpe. To definē diapazonā no 0 līdz 100. Vienība: indekss. Metodika: izstrādājusi <i>FAO, Vogt P., et al.</i>, sk. <i>FAO – State of the World’s Forests: Forest Fragmentation, JRC tehniskais ziņojums, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2019</i>.
Parasto meža putnu populāciju indekss	Apraksts: meža putnu indikators raksturo parasto meža putnu skaitliskuma tendences to Eiropas areālā laika gaitā. Tas ir salikts indekss, ko veido Eiropas meža dzīvotnēm raksturīgo putnu sugu novērošanas dati. Indeksa pamatā ir īpašs sugu saraksts katrā dalībvalstī. Vienība: indekss. Metodika: Brlík et al. <i>Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds, Sci Data 8, 21. 2021</i>.

Indikators	Apraksts, mērvienības un indikatora noteikšanas un monitoringa metodika
Organiskā oglekļa uzkrājums	Apraksts: šis indikators raksturo organiskā oglekļa uzkrājumu nobirās un minerālaugsnēs 0–30 cm dziļumā meža ekosistēmās. Vienība: organiskā oglekļa tonnas/ha. Metodika: izklāstīta Regulas (ES) 2018/1999 V pielikumā saskaņā ar <i>IPCC</i> 2006. gada vadlīnijām par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem, un plašāk iztirzāta Zemes izmantošanas un zemes pārklājuma statistiskajā apsekojumā (<i>LUCAS</i>), <i>Jones A. et al., LUCAS Soil 2022, JRC</i> tehniskais ziņojums, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2021.
Tāda meža īpatsvars, kurā dominē autohtonas koku sugas	Apraksts: tāda meža un citiem kokaugiem klātas zemes īpatsvars, kurā dominē (> 50 % seguma) autohtonas koku sugas Vienība: procenti Metodika: izstrādājusi un izmanto organizācija “<i>FOREST EUROPE</i>”, aprakstīta <i>State of Europe’s Forests 2020, FOREST EUROPE 2020</i> un nacionālo meža inventarizāciju aprakstā <i>Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010.</i>

Indikators	Apraksts, mērvienības un indikatora noteikšanas un monitoringa metodika
Koku sugu daudzveidība	Apraksts: šis indikators raksturo meža teritorijās sastopamo koku sugu vidējo skaitu. Vienība: indekss. Metodika: pamatojoties uz “<i>FOREST EUROPE</i>”, aprakstīta <i>State of Europe's Forests 2020</i>, <i>FOREST EUROPE 2020</i> un nacionālo meža inventarizāciju aprakstā <i>Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010</i>.

VII PIELIKUMS

14. PANTA 16. PUNKTĀ MINĒTO ATJAUNOŠANAS PASĀKUMU PIEMĒRU SARAKSTS

- 1) Atjaunot mitrājus, proti, atjaunot nosusinātu kūdrāju hidroloģisko režīmu, likvidēt kūdrāju meliorācijas struktūras vai likvidēt polderus un pārtraukt kūdras izrakšanu.
- 2) Uzlabot hidroloģiskos apstākļus, palielinot virszemes ūdeņu daudzumu, kvalitāti un dinamiku un pazemes ūdeņu līmeni dabiskajās un pusdabiskajās ekosistēmās.
- 3) Aizvākt nevēlamus krūmājus vai alohtonus stādījumus zālajos, mitrajos, mežos un skrajas veģetācijas klātās zemēs.
- 4) Izmantot paludikultūru.
- 5) Atjaunot upju meandrus un no jauna savienot mākslīgi atgrieztos upju līkumus vai vecupes.
- 6) Likvidēt gareniskos un sāniskos šķēršļus, piemēram, aizsprostus un dambjus; atbrīvot vietu upju dinamikai un atjaunot brīvi plūstošus upju posmus.
- 7) Renaturalizēt upju gultnes, ezerus un zemieņu ūdensteces, piemēram, likvidēt mākslīgus gultnes nostiprinājumus, optimizēt substrāta sastāvu, uzlabot vai attīstīt dzīvotņu zemes segumu.
- 8) Atjaunot dabiskos sedimentācijas procesus.
- 9) Izveidot krasta buferzonas, piemēram, krasta mežus, buferjoslas, pļavas vai ganības.

- 10) Vairoto mežu ekoloģisko iezīmju daudzveidību, piemēram, lielus, vecus un mirstošus kokus (dzīvotņu koki), kā arī gulošas un stāvošas atmirušās koksnes apjomus.
- 11) Strādāt pie daudzveidīgas meža struktūras, piemēram, sugu sastāva un vecumstruktūras, veicināt koku sugu dabisko reģenerāciju un sukcesiju.
- 12) Sekmēt provenienču un sugu migrāciju gadījumos, kad tas ir nepieciešams klimata pārmaiņu dēļ.
- 13) Uzlabot mežu daudzveidību, atjaunojot nemeža dzīvotņu mozaīkas, piemēram, atklātus pļavu vai virsāju laukumus, dīķus vai akmeņainas platības.
- 14) Izmantot “dabai tuvinātu” jeb “nepārtraukta meža klājuma” pieeju mežsaimniecībā; ieviest autohtonas koku sugas.
- 15) Veicināt seno autohtono mežu un nobriedušu mežaudžu attīstību piemēram, pārtraucot mežizstrādi vai veicot aktīvu apsaimniekošanu, ar ko tiek sekmētas pašregulācijas funkcijas un atbilstīga noturība.
- 16) Ieviest aramzemē un intensīvi izmantotos zālajos ļoti daudzveidīgas ainavas iezīmes, piemēram, buferjoslas, laukmales ar autohtonām puķēm, dzīvžogus, kokus, mežiņus, akmens krāvuma terases, dīķus, dzīvotņu koridorus un pārvietošanās saliņas utt.
- 17) Palielināt lauksaimniecības platības, kurās piekopj agroekoloģiskās apsaimniekošanas pieejas, piemēram, bioloģisko lauksaimniecību vai agromežsaimniecību, vairākkultūru audzēšanu un augseku, integrētu kaitēkļu un barības vielu pārvaldību.

- 18) Attiecīgā gadījumā samazināt zālāju noganīšanas vai pļaušanas intensitāti un atsākt, ja tas vairs nenotiek, ekstensīvu noganīšanu ar mājlopiem un ekstensīvas pļaušanas režīmu.
- 19) Pārtraukt vai samazināt ķīmisko pesticīdu, kā arī ķīmiskā mēslojuma un kūtsmēsli izmantošanu.
- 20) Pārtraukt zālāju uzāršanu un produktīvo graudzāļu sēklu introducēšanu.
- 21) Likvidēt stādījumus agrākās dinamiskās iekšzemes kāpu sistēmās, lai atjaunotu dabisko vēja dinamiku par labu atklātām dzīvotnēm.
- 22) Uzlabot savienotību starp dzīvotnēm, lai sekmētu sugu populāciju attīstību un nodrošinātu pietiekamu īpatņu vai ģenētisko apmaiņu, kā arī sugu migrāciju un pielāgošanos klimata pārmaiņām.
- 23) Dot ekosistēmām iespēju veidot savu dabisko dinamiku, piemēram, vairs nenovākt ražu un veicināt dabīgumu un neskartību.
- 24) Likvidēt un kontrolēt invazīvas svešzemju sugas un novērst vai līdz minimumam samazināt jaunu sugu introducēšanu.
- 25) Līdz minimumam samazināt zvejas darbību negatīvo ietekmi uz jūras ekosistēmu, piemēram, izmantot zvejas rīkus, kas mazāk ietekmē jūras gultni.
- 26) Atjaunot svarīgus zivju nārstošanas un mazuļu uzturēšanās apgabalus.
- 27) Nodrošināt struktūras vai substrātus, kas veicina jūras organismu atgriešanos, lai atbalstītu koraļļu, austeru vai akmeņu rifu atjaunošanos.

- 28) Atjaunot jūraszāļu pļavas un lamināriju mežus, aktīvi stabilizējot jūras dibenu, samazinot un, ja iespējams, likvidējot noslogojumus vai šos organismus aktīvi pavairojot un stādot.
- 29) Atjaunot vai uzlabot jūras dzīvotņu ekoloģijai vitāli svarīgo autohtono sugu populāciju stāvokli, veicot pasīvus vai aktīvus atjaunošanas pasākumus, piemēram, introducējot mazuļus.
- 30) Samazināt dažāda veida jūras piesārņojumu, piemēram, barības vielu slodzi, trokšņa piesārņojumu un plastmasas atkritumus.
- 31) Paplašināt pilsētu zaļās zonas, kam piemīt ekoloģiskas iezīmes, piemēram, parkus, kokus un mežu laukumus, zaļos jumtus, savvaļas puķu pļavas, dārzus, mazdārziņus, koku alejas, pilsētpļavas un dzīvžogus, dīķus un ūdensteces, cita starpā ņemot vērā sugu daudzveidību, autohtonas sugas, vietējos apstākļus un noturību pret klimata pārmaiņām.
- 32) Apturēt, samazināt vai likvidēt piesārņojumu ar zālēm, bīstamām ķīmikālijām, komunālajiem un rūpnieciskajiem notekūdeņiem un citiem atkritumiem, tostarp piedrazojumu un plastmasu, kā arī gaismas piesārņojumu visās ekosistēmās.
- 33) Pārveidot par dabas teritorijām degradētas teritorijas, bijušās industriālās teritorijas un karjerus.